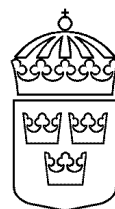

Riksdagens protokoll

2001/02:110

Onsdagen den 22 maj

Protokoll
2001/02:110

Kl. 09.00 – 16.19
17.00 – 17.21

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 16 maj.

2 § Anmälan om val av ordförande i trafikutskottet

Talmannen anmälde att *Jarl Lander* (s) valts till ordförande i trafikutskottet fr.o.m. den 1 juni.

3 § Anmälan om uteblivet svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2001/02:491

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:491 av Yvonne Ruwaida (mp) om transportörsansvaret

Interpellationen kommer inte att besvaras.

Skälet till detta är att det inte finns fler tillfällen i riksdagen för interpellationer som statsrådet kan delta i.

Stockholm den 17 maj 2002

Utrikesdepartementet

Jan O Karlsson

Enligt uppdrag

Mikael Westerlind

Tf. expeditiönschef

4 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2001/02:FPM89 Kommissionens meddelande – Mot ett integrerat europeiskt järnvägsområde *KOM(2002)18* till trafikutskottet

5 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden onsdagen den 24 och fredagen den 26 april inkommit.

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Försvarsutskottets betänkanden 2001/02:FöU10 och FöU12
Socialutskottets betänkande 2001/02:SoU21
Kulturutskottets betänkanden 2001/02:KrU19 och KrU22

7 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 17 maj

MJU15 Jordbruk, m.m.

Punkt 6 (Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning)

1. utskottet
2. res. 3 (m)
3. res. 4 (v)
4. res. 5 (kd)
5. res. 6 (c)
6. res. 7 (fp)

Förberedande votering 1:

19 för res. 6

15 för res. 7

271 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Förberedande votering 2:

40 för res. 5

17 för res. 6

248 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Förberedande votering 3:

51 för res. 4

39 för res. 5

215 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 4:

64 för res. 3

51 för res. 4

189 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

119 för utskottet

66 för res. 3

120 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 2 v

För res. 3: 64 m, 1 fp, 1 -

Avstod: 34 v, 39 kd, 17 c, 16 mp, 14 fp

Frånvarande: 14 s, 17 m, 7 v, 3 kd, 1 c, 1 fp, 1 -

Punkt 8 (Den gemensamma jordbrukspolitiken och den nationella nivån)

1. utskottet

2. res. 10 (mp)

Votering:

281 för utskottet

16 för res. 10

8 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 64 m, 28 v, 39 kd, 17 c, 15 fp,
1 -

För res. 10: 16 mp

Avstod: 8 v

Frånvarande: 14 s, 17 m, 7 v, 3 kd, 1 c, 1 fp, 1 -

Punkt 9 (Miljöfrågor m.m.)

1. utskottet

2. res. 12 (fp)

Votering:

240 för utskottet

15 för res. 12

50 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 64 m, 2 v, 38 kd, 17 c, 1 mp, 1 -

För res. 12: 15 fp

Avstod: 34 v, 1 kd, 15 mp

Frånvarande: 14 s, 17 m, 7 v, 3 kd, 1 c, 1 fp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2001/02:110

22 maj

---

8 § Godkännande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2001/02:JuU29
Godkännande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder (prop.
2001/02:118).

Anf. 1 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! I dag ska vi debattera godkännande av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder. Det är en oerhört viktig fråga som vi ska ta ställning till här i riksdagen.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen och avslag på propositionen.

Fru talman! Jag vill gå in lite grann på bakgrunden och hur det här förslaget togs fram. Det här är ett rambeslut som har framförhandlats inom EU. Det togs fram i en väldig hast i den situation som uppstod efter den 11 september. Det är en fråga som det har förhandlats om länge inom EU, men man har inte lyckats komma fram till någon som helst politisk enighet. Detta är ett oerhört stort steg att ta.

Att godkänna rambeslutet om en europeisk arresteringsorder innebär att man har en fullständig tilltro till alla rättssystem inom EU. Då kan man fråga sig om det är rimligt att ha en fullständig tilltro till alla rättssystem inom EU. Enligt Vänsterpartiet är det inte det.

Fru talman! Det finns de som hävdar att detta är ett ganska enkelt steg att ta. Det enda man gör är att man underlättar utlämnandet mellan staterna inom EU. Man förenklar handläggningen. Det innebär att folk inte behöver sitta häktade eller anhållna så länge i Sverige medan man går igenom de formella procedurerna, vilket sker i dag när man vill ha någon utlämnad.

Men så enkelt är det inte. Jag vill verkligen poängtera att Vänsterpartiet är för att man ska kunna utlämna mellan staterna för brott som har begåtts. Det låter ibland i debatten som om vi inte är det. För inte så länge sedan fattade vi beslut här i Sveriges riksdag om att vi även ska kunna utlämna svenska medborgare för brott som de har begått i andra länder. Det beslutet stödde Vänsterpartiet.

Fru talman! Det här handlar inte om att vi anser att folk ska kunna begå brott och inte ställas till svars för dem. Den här möjligheten finns redan i dag. Det handlar om att man ska ta ytterligare ett steg där man ska ha en fullständig tilltro till rättssystemen i de övriga EU-länderna.

Det är viktigt att man tittar på vad som händer i Europa i dag. Vad händer inom rättsväsendet? Ska vi ha fullständig tilltro? Nej, efter den 11 september har vi sett tydliga tecken på att rättssäkerheten och respekten för mänskliga rättigheter sätts på undantag i flera av länderna. I Italien har man nu beslutat att de lagar som man har mot maffian, och det är en serie lagar som har karaktär av undantagslagar, även ska gälla terroristbrott. Det är ett av de brott som rambeslutet om terrorism ska gälla.

I Storbritannien fattade man med stor majoritet beslut om en lagstiftning som innebär att misstänkta terrorister, flyktingar som kommer som kan misstänkas ha samröre med terrorister, kan hållas häktade utan tidsbegränsning och utan att få en domstolsprövning. Här har Storbritannien

t.o.m. sagt att man inte kommer att följa Europarådets konvention om mänskliga rättigheter.

I Frankrike väntar man en ny lagstiftning år 2003. Till dess har man begränsat organisationsfriheten för islamistiska grupper.

Efter terrorattacken har vi sett förändringar i lagstiftningen i land efter land där rättssäkerheten sätts ur spel. Är det då rimligt att i ett sådant läge fatta beslut om ha en gemensam arresteringsorder inom EU där Sverige inte kommer att ha rätt att pröva en utlämning? Det är underlaget från den stat som begär att få arresteringsordern genomförd som ska gälla, och Sverige ska inte pröva frågan.

För Vänsterpartiet är det självklart att säga nej i ett sådant här läge. Dessutom anser vi att det här förslaget borde ha analyserats och granskats tillsammans med ett förslag som vi ska fatta beslut om nästa vecka, nämligen rambeslutet om terrorism. Där finns det oerhört många brister i själva rambeslutet, definitionen av vad terrorism är, vilka grupper det kommer att omfatta och vilka brott det ska gälla. Men den diskussionen får vi ta nästa vecka. Vi i Vänsterpartiet anser att det borde ha varit fullständigt självklart att analysera de här två förslagen tillsammans innan man går vidare.

Fru talman! Jag vill ta upp sättet som förslaget togs fram på. Vi i justitieutskottet, och även EU-nämnden, fick information under den tid som förslaget framförhandlades. Men vi fick se olika förslag från gång till gång, eftersom det hela tiden pågick förhandlingar. Det dokument vi fick ena veckan gällde inte nästa vecka, för då hade det hänt något nytt i förhandlingarna. Det gjorde att det var fullständigt omöjligt för både justitieutskottet och EU-nämnden att ta ställning till om man skulle stödja förslaget eller inte.

När vi i dag har förslaget på riksdagens bord ser vi att det inte nämns någonting om den svenska följdlagstiftningen. Vi har ett rambeslut som säger att vi ska genomföra detta, men det finns inte med någonting om vilka förändringar vi behöver göra i den svenska lagstiftningen. Hur ska vi som lagstiftare, fru talman, med hedern i behåll kunna stödja förslaget när vi inte ens vet vilka lagstiftningsförändringar som krävs?

Fru talman! Det är ett orimligt sätt att hantera lagstiftning. Det rimliga hade varit att vi hade fått veta något om den svenska följdlagstiftningen.

Vi har en lista på brott vid vilka dubbel straffbarhet ska avskaffas. Handlingen behöver inte vara straffbar i Sverige för att vi ska utlämna en person. Eftersom detta förutsätter en fullständig tilltro till att alla andra länder är rättsstater vore det rimligt att vi i justitieutskottet hade fått veta hur lagstiftningen ser ut i de andra länderna. Hur ser straffskalorna ut? Vad har man för kriterier? Men vi har inte fått något sådant underlag.

Fru talman! Det finns många brott på listan man kan diskutera. Det finns IT-brott. Det finns miljöbrott. En mängd brott för vilka man avskaffar den dubbla straffbarheten räknas upp på listan. Vi i Vänsterpartiet tycker att det är oerhört anmärkningsvärt att ett speciellt brott är med på listan, och vi ser det som väldigt oroande. Det gäller människor som hjälper och gömmer flyktingar.

I Sverige bedriver vi en human och solidarisk flyktingpolitik, låt vara med stora brister. Vi har trots allt i denna kammare valt att inte krimina-

liserar människor som i solidaritetens namn gömmer flyktingar. Men det har man gjort i många länder.

Man säger att det inte är någon fara, för straffskalan för dessa brott ska omfatta straff på tre år. Det man inte säger är vilken den nedre gränsen är. Det högsta straffet i straffskalan ska vara tre år. Det kan innebära att det rätta straffvärdet kan vara två eller sex månader, men så länge straffskalan för brottet omfattar straff på tre år ska vi kunna utlämna människor som handlar i solidaritetens namn.

Fru talman! Det har riktats mycket kritik mot förslaget från en mängd olika organisationer: Sveriges advokatsamfund, Svenska Helsingforskommittén och Amnesty. Kriminologer från de juridiska institutionerna och en mängd debattörer har riktat oerhört stark kritik mot förslaget när det gäller rättssäkerhet och skyddet för mänskliga rättigheter.

För oss i Vänsterpartiet, fru talman, är det fullständigt obegripligt att man kan säga att man försvarar det öppna samhället, mänskliga rättigheter och rättssäkerhet, som är viktiga grundprinciper i en demokrati, utan att ta ställning och hålla fanan högt. I paniken efter den 11 september har man släppt fram krafter som inte sätter rättssäkerhet och mänskliga rättigheter högst på dagordningen.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis vända mig till Centerpartiet och Kristdemokraterna. Jag har fortfarande inte hört era argument för att stödja förslagen. Jag hoppas att ni från talarstolen tydligt kan förklara hur ni kan bortse från den oerhörda kritik som har kommit och stödja ett förslag som riskerar att drabba enskilda människor hårt.

I detta anförande instämde Lars Ohly, Mats Einarsson, Ulla Hoffmann, Kalle Larsson, Charlotta L Bjälkebring, Britt-Marie Danestig, Willy Söderdahl, Tasso Stafilidis, Sven-Erik Sjöstrand, Stig Sandström, Marie Engström, Sture Arnesson, Tanja Linderborg, Murad Artin, Yvonne Oscarsson, Siv Holma och Camilla Sköld Jansson (alla v) samt Yvonne Ruwaida och Kia Andreasson (båda mp).

Anf. 2 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Miljöpartiet är emot förslaget om en europeisk arresteringsorder. Vi kommer att rösta emot förslaget i kammaren i dag. Tyvärr är det bara ett enda parti till – Vänsterpartiet – som kommer att rösta emot. Däremot kommer Moderaterna och Folkpartiet tydligen att avstå, och Centern och kd kommer att stödja förslaget. Det gäller ett grundläggande och nytt fenomen i vår svenska lagstiftning.

Jag tycker att Folkpartiet från talarstolen måste ge en väldigt bra motivering till att man går emot sina egna motioner både när det gäller terrorism och arresteringsordern. Man har skrivit motioner i båda ärendena. Vad gäller den europeiska arresteringsordern har det gjorts med motiv som liknar Vänsterns och Miljöpartiets. Plötsligt gäller de inte längre. Jag skulle vilja ha en förklaring till det.

Fru talman! Den europeiska arresteringsordern kan inte ses isolerad utan måste ses i sitt sammanhang. Det gäller definitionen av terroristbrott. Det är det som är kärnan i det hela. Man vill enkelt kunna utlämna dem som man klassar som terrorister. Det gäller också konventionen om frysning av tillgångar. Terrorister som står med på listan ska kunna få

sina tillgångar frysta. Det är också en väldigt svår problematik. Till detta paket hör också Socialdemokraternas förslag om en grundlagsändring.

Jag har flera gånger hävdat att rambeslut som fattas på detta sätt och som förutsätter ändring av svensk lag i efterföljande beslut strider mot den svenska grundlagen. Vad gäller beslutet om en europeiska arresteringsorder ska ministerrådet, visserligen enhälligt, kunna lägga brott till den lista som redan finns. Vi i parlamentet behöver över huvud taget inte bry oss, för det bestämmer ministrarna i EU. Därför måste man ändra den svenska grundlagen, mina vänner. Det är Miljöpartiet fullständigt emot. Jag hoppas att det inte sker denna mandatperiod.

För att återgå till arresteringsordern kan jag säga att regeringen skriver att det huvudsakliga innehållet i propositionen gäller att en begäran om gripande och överlämnande av en efterlyst person skyndsamt och med få formaliteter ska verkställas av de rättsliga myndigheterna i en annan medlemsstat. Det är synnerligen illavarslande, fru talman, om tidseffektivitet och förenklade procedurer prioriteras framför rättssäkerhetsaspekten.

Vidare tycker jag att arresteringsordern är helt onödig. Riksdagen godkände för bara ett år sedan en konvention om förenklat utlämningsförfarande. Vi samarbetade om konventionen om förenklad utlämning. Att i det perspektivet slänga fram förslag om ett helt nytt förfarande är helt orimligt.

Varför gör man det? Det har jag redan svarat på. Det beror på rädslan för terrorister efter den 11 september. Det behövs egentligen inget annat utlämningsförfarande. Vi i Miljöpartiet ifrågasätter alltså behovet av ett rambeslut på ett redan reglerat område.

Sedan kommer vi in på slopandet av den dubbla straffbarheten. Det betyder alltså att vi är tvungna att lämna ut en person som begår ett brott som inte är kriminaliserat i Sverige till en annan medlemsstat. Det har tidigare varit kutym att vi ska ha dubbel straffbarhet, men nu ska vi upphäva detta. Det är visserligen en lista, men det är förfärligt många brott, och det är inte heller riktigt definierat på den här listan.

Man säger att anledningen till att man slopar denna straffbarhet är att det inte är så stora skillnader mellan medlemsstaternas straffrättsliga rubriceringar. Då kan man fråga sig på vilka grunder regeringen baserar åsikten att medlemsstaternas straffrättssystem inte skiljer sig åt. Vi har här i riksdagen inte fått presenterat material som vi kan ta ställning till, och när vi i EU-sammanhang får information i utskottet säger delegationen från Justitiedepartementet att det är stora skillnader. Men plötsligt är det inga skillnader. Kan justitieministern förklara detta? Och har justitieministern satt sig in i denna materia som säger att vi inte skiljer oss åt särskilt mycket, så att vi kan slopa kravet på dubbel straffbarhet?

Jag har för min del inte fått något sådant underlag, så att jag kan säga det.

Som Advokatsamfundet påpekar i sitt remissyttrande saknas det definitioner av respektive brott i rambeslutets brottskatalog. Den utfärdande staten har tolkningsföreträde när det gäller om ett brott är hänförligt till brottskatalogen, och det är väldigt osäkert. Vi kan alltså inte här i Sverige göra någon rättslig prövning, utan vi måste bara lämna ut personen i fråga.

Prot. 2001/02:110
22 maj

*Godkännande av
rambeslut om
en europeisk
arresteringsorder*

Sedan är det då tidsfristerna. Jag inledde med att säga att det skulle gå snabbt och vara effektivt, men Miljöpartiet tycker att det är alldeles för långa tidsfrister. En person kan sitta upp till 60 dagar, och sedan kan man begära förlängning 30 dagar. Det här strider mot de svenska reglerna om häktning och också mot Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, vad jag kan se. Tidsfristerna motverkar själva grunden för det föreslagna rambeslutet. Det är ju inte så snabbt och effektivt om dessa tidsfrister ska utnyttjas.

Sedan gäller det verkställighetsvägran. Det står lite luddigt om att man ska kunna göra detta, men vi reagerar särskilt mot att humanitära skäl inte kan åberopas som vägransgrund samt mot avsaknaden av ett uppenbarhetsrekvisit. Regeringen uppger att det tidigare har varit ovanligt att unga personer har begärts utlämnade. Regeringen antar att detta förhållande kommer att bestå, varför krav på åldersavvägningar inte behöver införas i rambeslutet. Det tycker vi är en stor brist.

Sedan gäller det beslutsprocessen. Den är nu under all kritik.

Fru talman! Det har faktiskt bildats ett demokratinätverk, vilket jag är väldigt glad för. Men tänk att det ska behövas ett demokratinätverk år 2002 för att det nu har kommit så många beslut och konstiga procedurer som gör att människor, allmänheten, reagerar. T.o.m. Polisförbundet har sagt att allmänhetens förtroende är oerhört viktigt, men det grusar allmänhetens förtroende om människor nu ska utlämnas på så här svaga grunder och med en politisk bedömning i botten. Det är ju det som terroristdefinitionen och terroriststämplingen är, en politisk bedömning, och det är inte bra. Tidigare har vi fokuserat strikt på handlingarna.

Nu är det en förändring, och vad innebär den förändringen för samhällsutvecklingen och samhället? Den analysen har vi inte gjort, utan det har gått snabbt. Det är precis som en kaviartub. Alla förslag har funnits liggande i EU. Plötsligt efter den 11 september trampar man på tuben. Korken åker ut och allt strömmar ut på en gång, och det hamnar inte där det ska hamna, på smörgåsen eller decorationen, utan det kladdar ut runtom.

Risken, fru talman, är att politiskt verksamma personer, t.ex. djurrättsaktivister, stenkastande EU-demonstranter och fredsaktivister som demonstrerar och vill förändra samhället kan komma att klassas inom terroristdefinitionen och på detta vis utlämnas. I terroristdefinitionen står det: Våld mot en annan stats offentliga institutioner. Det är ju tolkningsbart, och då kan inga rättsliga medel förhindra utlämning.

Sedan har vi också deltagande i kriminell organisation, IT-brottslighet och människohandel, som står uppräknade som brott.

Kriminalisering av en grupps organisation har vi i Sverige tidigare inte varit för. Vi har haft en parlamentarisk utredning som enhälligt har sagt nej. Nu kommer detta att ske den här vägen, genom EU. Rättsstatens grundläggande principer kommer att vika, och de grundläggande principerna är legalitetsprincipen och förutsägbarheten, och det borde ha stått tydligare om dessa grundläggande principer.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 3 MÄRTA JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag är till skillnad från Alice Åström och Kia Andreasson ganska nöjd i dag, eftersom en fråga som vi har behandlat länge och

ingående nu är på väg att föras i hamn. Frågan om en europeisk arresteringsorder väcktes på hösten 1999 i Tammerfors, då kommissionen vid rådets toppmöte fick i uppdrag att ta fram ett förslag om ett enklare förfarande vid överföring av personer som är på flykt undan rättvisan, något som skulle kunna ersätta det tungrodda utlämningsförfarandet. I september 2001 presenterade så kommissionen ett förslag som sedan efter ett omfattande förhandlingsarbete hela hösten kunde antas som en politisk överenskommelse vid toppmötet i Belgien i december. I februari godkände Europaparlamentet förslaget till rambeslut utan förslag till förändringar, och under hela den här förhandlingsperioden har vi i utskottets EU-grupp och i hela justitieutskottet hållits informerade om det aktuella läget, likaså i EU-nämnden. Det har tagits fram i en väldigt hast, sade Alice Åström. Jag tycker inte riktigt det. Vi är alltså nu framme vid och mogna för ett beslut.

Vad innebär då rambeslutet? Jo, det innebär att all utlämning inom EU i princip ska ske med tillämpning av den europeiska arresteringsordern, och det innebär även att vi tillämpar principen om det ömsesidiga erkännandet av rättsliga beslut i de olika medlemsländerna. Det innebär också att de olika konventioner om utlämning som har funnits nu ersätts av denna arresteringsorder, och det betyder en avsevärd förenkling och förbättring.

En europeisk arresteringsorder får utfärdas för brott som i det utfärdande landets lagstiftning kan medföra fängelse i minst ett år. Och när en överföring begärs för verkställighet av ett redan utdömt straff krävs att straffet uppgår till minst fyra månaders fängelse. En fråga som har väckt stor uppmärksamhet är frågan om den dubbla straffbarheten, dvs. att brottet ska vara straffbart inte bara i det land som utfärdar arresteringsordern utan också i det land som ska verkställa. Uppmärksamheten gäller att krav på dubbel straffbarhet inte kan ställas om brottet eller brottstypen ingår i den s.k. listan, där de 32 brotten finns uppräknade, och om brottet i det utfärdande landet medför minst tre års fängelse.

Enligt vissa fastställda regler kan också länder vägra att verkställa en arresteringsorder, bl.a. ska ingen kunna dömas två gånger för samma sak. Man kan också vägra utlämning om den som eftersöks inte uppnått straffmyndig ålder i det land som ska verkställa, t.ex. Sverige. Rambeslutet ger också rätt att vägra utlämning om det finns skäl att tro att en europeisk arresteringsorder utfärdats i syfte att lagföra en person på grund av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, politiska uppfattning eller sexuella läggning. Det finns även en rad andra vägransgrunder.

Den myndighet som ska verkställa en arresteringsorder kan också sätta upp villkor, t.ex. att en person som är medborgare eller bosatt i ett land återförs dit efter rättegången för att avtjäna det straff som ådömts honom i det andra landet. Det är inget nytt utan blev möjligt redan när vi antog 1996 års utlämningskonvention.

Beslut om utlämning för brott har tidigare fattats på regerings- eller ministernivå. Nu flyttar man ned det från den politiska nivån. Det hamnar på myndighetsnivå i stället, dvs. varje land får bestämma vilken myndighet som ska ha hand om dessa frågor. Förmodligen är det i de flesta fall åklagare eller domstolar.

Om en person som är eftersökt samtycker till överlämnande ska beslut fattas inom 10 dagar efter det att han lämnat sitt samtycke. I de fall

där han inte har samtyckt ska beslut fattas inom 60 dagar. Denna person har också rätt till rättsligt biträde, tolk om så behövs och möjlighet att överklaga.

Även svenska medborgare kan, liksom tidigare, utlämnas till en annan EU-stat efter vissa bestämda regler. När utlämning av en svensk medborgare beviljas kan man ställa villkor på att vederbörande återförs till Sverige för att sitta av sitt straff eller annat frihetsberövande här hemma.

Det rambeslut som ska antas i dag ska inte träda i kraft förrän den 1 januari 2004. Det är alltså mer än ett och ett halvt år dit. De förändringar i våra lagar som måste göras finns inte med i dag – det är rätt. Förslaget till ny lag tänker regeringen komma med våren 2003, alltså cirka ett halvår innan rambeslutet om europeisk arresteringsorder ska träda i kraft. Detta har skarpt kritiserats av Vänsterpartiet och Miljöpartiet i en gemensam reservation och dessutom i ett särskilt yttrande från Moderaterna och Folkpartiet.

Jag måste säga, fru talman, att jag har svårt att förstå upprördheten över att lagstiftningen inte finns med i propositionen. Arbetssättet med en godkännandeproposition och en lagstiftningsproposition har vi ju godkänt i riksdagen i och med att vi har använt oss av det när vi har antagit fem tidigare rambeslut.

Alla vi här vet att det är ett önskemål bland medlemsländerna att det ska gå ganska fort mellan politisk överenskommelse och ett formellt antagande, endast några få månader helst. Då är det solklart för mig att man inte hinner ta fram en genomarbetad lagstiftning. När dessutom genomförandet inte ska träda i kraft förrän om ett och ett halvt år ser jag inte brådskan.

Regeringen har i propositionen mycket tydligt angivit på vilka punkter lagen behöver ändras och i vilken riktning. Om det behöver ingen tveka. Det viktigaste, som jag ser det, är att lagförslagen blir bra och kan tjäna som goda verktyg i kampen mot den internationella brottsligheten.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationen.

Anf. 4 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Märta Johansson sade att frågan har behandlats länge och ingående. Ja, möjligtvis inom EU, inom kretsen av tjänstemän som sitter och förhandlar och håller på i EU-sammanhang. Det är inte så att frågan har behandlats länge och ingående här i riksdagen. Den information som riksdagen har fått och som justitieutskottet och EU-nämnden fick inför förhandlingsomgången ingick i en process där det hela tiden byttes ställningstagande, där inget dokument var det andra likt. Hur kan man då säga att frågan har behandlats länge och väldigt ingående så att vi ska kunna fatta beslut i riksdagen?

Fru talman! Enligt vårt sätt att se det saknar beslutet fullständigt förankring i Sverige. Tycker inte Märta att det lagstiftningsarbete vi har haft tidigare, med en utredning, – oftast en parlamentarisk sådan för stora frågor – en remissomgång och Lagrådet som granskar att lagförslaget inte bryter mot svensk grundlag är en viktig princip att hålla på? Uppenbarligen är Socialdemokraterna beredda att helt släppa denna lagstiftningsprocess. Jag undrar om Märta Johansson verkligen inte tycker att

det lagstiftningsarbete vi tidigare haft har varit det riktiga och rimliga sättet att bedriva det på?

Fru talman! Jag vill också lyfta upp frågan om listan. När vi fattar beslutet innebär det att vi ger rådet fullständig makt att utöka listan, där vi avskaffar den dubbla straffbarheten. Vi fransäger oss helt möjligheten att i denna kammare vara med och fatta beslut om huruvida vi ska göra sådana stora förändringar. Tycker Märta Johansson att det är rimligt ur lagstiftningssynpunkt och ur Sveriges riksdags synpunkt?

Anf. 5 MÄRTA JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller förhandlingar var vi med om hela skedet i höst. Vi fick veta på vilka punkter förslaget ändrades. Vi fick lägga synpunkter. Vi vet att Sverige hade rätt så stora framgångar när det gällde att förändra vissa saker i förslaget.

Lagrådet ska komma in när själva lagtexten föreligger. Jag förutsätter att den kommer till Lagrådet vid det tillfället.

Anf. 6 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Det är självklart att Lagrådet ska granska den svenska lagstiftningen sedan, men då har vi ju redan ställt oss bakom en princip för ett utlämningsförfarande. Det är ett oerhört viktigt och stort beslut. Det låter som om det inte skulle vara det. För att tydliggöra det kan jag nämna vad regeringen själv säger: ”rambeslutet bygger till stor del på begrepp och förfaranden som är kända från utlämningsrätten. Samtidigt innehåller det nyheter som i såväl praktiskt som principiellt hänseende kan framstå som problematiska”.

Vi har inte fått underlaget. Vi vet att det är problematiskt. Märta Johansson säger att vi har fått en skiss på hur den lagstiftning som kommer senare ska se ut, så det är inget allvarligt. Det sägs i propositionen: ”Regleringen kräver dock ytterligare överväganden samt inhämtande av synpunkter från berörda instanser. Det kan därför under det fortsatta lagstiftningsarbetet bli nödvändigt att i någon del avvika från den ordning som här presenteras”.

Detta innebär att vi fattar beslut om någonting ganska mycket i blindo. Med det mandat som lagstiftare som vi har fått anser inte jag att detta är rimligt. Jag vill ändå höra Märta Johanssons svar på frågan. Rådet kommer att fatta beslut om att utöka listan och avskaffa den dubbla straffbarheten på flera områden. Jag vet att den svenska regeringens förhandlingsposition var att vi skulle avskaffa den dubbla straffbarheten helt. Tycker Märta Johansson att det är rimligt att vi som lagstiftare som sitter i justitieutskottet ska lämna ifrån oss frågan helt och hållet?

Anf. 7 MÄRTA JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Om jag förstår det rätt krävs det förändringar i regeringsformen för att ministrarna ska kunna få sköta listan helt själva. Där är vi ju inte ännu. Det förslaget föreligger inte. Jag tycker därför inte att vi ska ta ställning till det i dag.

Prot. 2001/02:110

22 maj

*Godkännande av
rambeslut om
en europeisk
arresteringsorder*

Anf. 8 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Det har inte gått så snabbt och vi har fått bra information, hävdar Märta Johansson. Men varför har regeringen inte skickat ut förslaget på remiss som vanligt? Jag vet att Märta Johansson har en lång bakgrund inom socialdemokratien. Jag tror att Märta Johansson också har tyckt att det är bra med det förfarandet – att berörda organisationer ska kunna få säga sin åsikt och att människor i allmänhet också ska få en chans att bli informerade, i den gamla traditionen av folkbildning. Är inte det angeläget, Märta Johansson? Är det plötsligt ingenting värt? Räcker det att bara informera oss insatta i justitieutskottet och EU-nämnden om förslagen?

Kommissionen i EU lägger fram förslaget den 19 september, och den 14 december säger ministrarna ja. På denna korta tid ska vi bli insatta och kunna föra ut det själva. Ett parti i Sveriges riksdag fick t.o.m. ta över regeringens ansvar och skicka ut förslaget till några organisationer för att få synpunkter. Är det inte skamligt, Märta Johansson?

Anf. 9 MÄRTA JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! De som har remissbehandlat detta är såvitt jag vet Advokatsamfundet, RPS, Riksåklagaren och några till. Därtill kommer de institutioner och organisationer som Vänsterpartiet på eget bevåg remitterade det till. Jag har läst alla dessa yttranden.

Vi kan ju ändå inte gå till väga på samma sätt när det gäller dessa EU-rambeslut som när vi ska stifta en egen lag här hemma i vår egen riksdag. Då har vi en utredning, som Kia säger, som sedan remissbehandlas och så småningom leder fram till en proposition. Det går inte att behandla detta på samma sätt.

Anf. 10 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Det vi gör i dag är att vi förbinder oss till en ramlag som innebär det vi har stått i talarstolen och sagt. Man säger: Vi förbinder oss till en lagstiftning som vi inte riktigt vet men anar vad den innebär och som vi ser att vi måste förbinda oss till. Enligt Märtas resonemang skulle ju det presenteras samtidigt. Det är därför vi behöver mer tid.

Miljöpartiet har vid samtliga ramlagsbeslut haft argumentet att vi inte kan fatta beslut om lagar och bestämmelser på detta vis. Det är en halvmesyr. Det är inte ett riktigt förfarande. Det har vi sagt tidigare, och det säger vi nu. Den här frågan är väldigt viktig, och i så viktiga frågor måste den svenska lagstiftningen presenteras samtidigt med rambeslutet. Annars blir det ingenting. Det faller mellan två stolar.

Anf. 11 MÄRTA JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Även för mig är det väldigt viktigt att lagstiftningen blir bra. Men då tror jag inte att man ska hasta fram den, Kia Andreasson. Jag tror att man ska arbeta länge och väl och få den tydlig så att man inte gör några missar i det avseendet.

Jag har ingen annan åsikt än vad jag sagt förut. Vi får titta på lagstiftningen när den kommer.

Fru talman! Flera kolleger har i dag bett mig att prata enkelt och förståeligt. Det är en ambition jag tror att vi alla har i alla typer av ärendedebatter, men jag förstår varför denna synpunkt har framförts. För många i den här kammaren har det varit svårt att ta till sig delar och innehåll i det vi i dag ska fatta beslut om. Det finns, hör och häpna, t.o.m. en och annan journalist som inte verkar helt insatt. Det låter otroligt, men det verkar vara så.

Kanske ännu värre och viktigare är att vi har en stor och bred allmänhet som jag tror svävar i ganska stor okunskap om vad kärnan egentligen är i det beslut vi fattar i dag. Detta kan aldrig folkvalda tycka är en nullitet, ett bekymmer som vi inte behöver förhålla oss till. Vi ska alltid ställa oss frågan om det i grunden finns en folklig förståelse, om det har varit möjligt att följa den process på vägen fram till ett beslut som jag menar har saknats i det här fallet.

Jag tror inte heller att det tjänar sakens olika syften att som Kia Andreasson hävda att hela det beslut som vi i dag ska fatta är tillkommet bara för att jaga terrorister. Då tror jag att man missförstår vad detta i grunden är. Kärnan är att detta är en rättslig utveckling inom Europeiska unionen som påbörjades före händelserna den 11 september, och effekten av det rambeslut som sedan ska följa i olika nationella lagstiftningar är betydligt bredare än att bara handla om terrorister. Detta handlar om all grund för utlämning inom EU mellan EU:s medlemsstater och sätter den lägsta ribban till en strafftid på minimum ett år för att någon ska kunna begäras utlämnad.

De stora nyheterna här är att vi går från ett förfarande där detta har legat regeringar emellan på politisk nivå till att flytta ned det till rättsliga instanser som ska utpekas i respektive medlemsstat, till att fatta det här beslutet med rättslig verkan i ett annat land och att dessutom införa tidsgränser. Det är det verkligt nya. Vi snabbar upp processen, och vi flyttar ned den från en politisk nivå till domstolar och åklagare, vilka förmodligen kommer att bli de rättsliga instanser som utpekas.

Den rättsliga utvecklingen inom EU har ju tagit fart, och det beror på att det i olika dokument har sagts att man vill se ett närmare rättsligt samarbete. Det är också en uppfattning som Moderaterna delar: Vi går mot den utvecklingen. Det måste förstås av att våra nationalstater inte längre kan uppträda som slutna stater utan samröre med sina grannar. Vi har en värld som blir alltmer global med människor som blir alltmer rörliga. Det gör att våra rättssystem måste utformas och utvecklas till att fungera inte bara på nationalstatens grund. Det är ju det som är den drivkraft vi ser till den utveckling som nu finns.

Då är det bara att konstatera att de internationella rättsliga fora vi nu håller på att formera har stora barnsjukdomar. Vi behöver bara titta på det FN-system som har fryst tillgångar för tre svenska medborgare på ett rättsvidrigt sätt, vilket vi är många som kritiserar. Det visar att detta absolut inte är fullbordat och riktigt och rätt. Det gäller även EU:s rättsliga utveckling, som ju går fort när det gäller att skriva dokument men mer trögt och långsamt när det gäller analys och eftertanke. Det är det som delar av vår kritik här i dag handlar om.

Jag tycker som sagt, och det kan Märta Johansson berätta en hel del om, att vi har fått mycket information och ägnat mycket tid åt detta. Jag

har läst mycket papper i detta ärende. Det som har saknats är alltså inte information. Jag har sagt det till Thomas Bodström vid flera tillfällen: Det jag vill är inte att en gång till höra Thomas Bodström berätta att det enligt hans förmenande går ganska bra, att man lyssnar på honom i förhandlingarna och att det verkar väga över i svensk riktning – alla de omdömen av denna typ som vi har försörjts med under processen. Det jag har saknat är analys, dokument som går på djupet med vad konsekvenserna blir av att snabba upp utlämningsbesluten. Hur ser det ut i de stater som i dag finns inom EU-kretsen? Och kanske ännu viktigare: Hur ser det ut i de stater som ska ingå i det framtida EU, som när arresteringsordern träder i funktion kommer att vara fullvärdiga medlemmar – inte de 15 utan de 25 eller 26 medlemsstater som faktiskt kommer att leva med detta system? Det är den analysen vi har saknat.

Det är det vi känner igen från annan lagstiftning och brukar tycka är ett svenskt adelsmärke: Vi vet vad vi gör när vi fattar beslut. Åtminstone tror vi det. I det här fallet vet vi att vi inte vet vad vi gör. Det är mer bekymmersamt. Vi vet att vi inte har full kontroll över konsekvenserna. Vi vet att lagstiftningen inte är framlagd på riksdagens bord. Vi vet att den är anmäld att komma nästa vår. Då blir naturligtvis frågan: Vad är det egentligen för beslut vi fattar i dag? Ja, det har egentligen ingen rättslig verkan.

Till detta måste påpekas att allt skrivande om att detta är en del av ett paket i EU:s terrorlagar är helt felaktigt. Det finns inga terrorlagar inom EU, och detta är inte en del av ett paket. Detta är ett rambeslut utan egen rättslig verkan. Den rättsliga verkan följer när man fattar beslut i respektive medlemsland.

Låt mig påpeka en sak. Jag är ofin nog att göra det i alla de här debatterna. Den kritik som Vänsterpartiet och Miljöpartiet ofta framför i de här sammanhangen kommer lite grann i ett annat sken när man betänker att det är just dessa två partiers stöd som möjliggör för Socialdemokraterna att agera som om de hade egen majoritet inom EU-systemet. Glöm inte bort det! Sverige har den svagaste minoritetsministären inom hela EU-systemet. När andra ministrar kommer till ministerråden med bred parlamentarisk förankring kommer Socialdemokraterna med bara sina 36 %, och det kan de göra tack vare det stöd Vänsterpartiet och Miljöpartiet har givit dem i riksdagen. Man ger dem en enorm makt när man låter enbart socialdemokratiska ministrar sitta i förhandlingar.

Justitiekommittén var i början av året i Lettland och i Litauen. Jag tycker att man utifrån det faktiskt kan sätta upp ett exempel som illustrerar de problem som jag ändå tycker att det här förslaget vållar.

Låt oss tänka oss att vi har en svensk företagare som tänker etablera sig i Riga, någonting som inte är ovanligt i dag och som jag tror inte alls kommer att vara ovanligt i framtiden. Denna etablering hotar ekonomiska intressen i Riga, ekonomiska intressen med koppling till välkänd organiserad brottslighet i Lettland.

Via kontakter inom rättsväsendet i Lettland utverkar dessa organiserade intressen ett brott som man påstår att den här företagaren har begått. Det kan vara en grov misshandel, det kan vara någon typ av grov förskingring. Det enda kravet är att det är minst ett år i straffpåföljd för det brott han eller hon anklagas för. Företagaren blir underrättad om att de

här försöken pågår, flyr till Sverige för att komma undan det skenbrott som har riggats.

När Lettland och för den delen Litauen blir medlemmar inom Europeiska unionen möjliggör arresteringsordern att en rättsväsendeinstans, förmodligen en domstol, i Lettland, kanske påverkad av organiserad brottslighet, begär den här svenske medborgaren utlämnad, förmodligen i syfte att misskreditera honom, förmodligen i syfte att undanröja konkurrens.

Vi som var i Lettland och Litauen vet att det exemplet inte är helt ointressant. Det är fullt möjligt. Det talas om administrativ kompetens i dessa system. Det är lätt att ändra lagar. Men är det lätt att utrota korruption?

Det finns god möjlighet för alla talare som kommer efter mig i dag att säga att det här exemplet aldrig kommer att inträffa. Fördelen med det är att vi får det till protokollet och kan jämföra i framtiden. Jag tror ingen av er kommer att göra det.

Men det jag saknar är just analysen av den typ av händelser som möjliggörs av det här rambeslutet. Om vi hade haft bättre underlag hade jag och Moderaterna varit beredda att stödja det. Nu tycker vi att regeringen har lagt fram ett ofullständigt förslag.

Vi försökte också få till en annan ordning i utskottet. När det förslaget föll med röstsiffrorna 9 mot 8 tvingades vi konstatera att här finns en majoritet som tänker anta rambeslutet i dag. Då finner vi för gott att avstå i eftermiddagens omröstning.

I detta anförande instämde Jeppe Johnsson, Maud Ekendahl, Anita Sidén och Lennart Bolander (alla m).

Anf. 13 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Fredrik Reinfeldt ifrågasätter min analys, att jag tror att det här kom till bara för just terroristjagandet efter den 11 september. Det presenterades ju av kommissionen den 19 september. Varför tror Fredrik Reinfeldt att det sammanföll så i tid med detta förslag?

Vad är det som får Fredrik Reinfeldt att hävda att det här var så nödvändigt när vi nyss skrev under 1996 års konvention för utlämning inom EU? Det är alltså redan ett nyss reglerat område. Varför skulle inte den konventionen ha giltighet nu? Vad var den stora förändringen, och varför sammanföll detta i tid? Det är därför jag säger som jag säger.

Vilken är Fredriks analys av detta? Jag vill också ha svar på varför inte 1996 års konvention kan vara tillfyllest.

Det handlar om en ramlag och att vi inte har förbundit oss. Vi måste göra svensk lag efteråt. Men genom att säga ja – eller som Fredriks parti gör, fegt avstår från att ta ställning – och genom det beslut som går igenom om ramlag har vi ju rättsligt förbundit oss till det innehåll som står i ramlagen. Vi har ju redan förbundit oss!

Anf. 14 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Min poäng var, och det vet Kia Andreasson, att den process som gällde arresteringsordern eller förändringar av hur vi ska utlämna medborgare inom EU var i gång långt tidigare än händelserna den 11 september. Sedan kan vi vara överens om att arbetet kom att snabbas

på av händelserna den 11 september. Det som tidigare bara hade varit ett sätt att se problem och olika länder som bromsade förbyttes till en atmosfär där man ansåg att det var viktigt att få fram nya gemensamma rättsliga beslut. Det är att göra det för enkelt att hävda att syftet bara skulle vara att jaga terrorister. Nej. Ett av syftena, ja.

Men det är ändå viktigt att se EU:s rättsliga utveckling. I den delen vill jag också ge Alice rätt som sade att det här naturligtvis bygger just på att det ska vara ett förtroende. Det är grunden för detta, ett förtroende för respektive rättsväsende. Jag vill gärna leva i en värld där jag känner förtroende, inte bara för de 15 EU-medlemsstaterna utan också för den utvidgade kretsen. Men då vill jag också ha en analys till grund för detta. Då vill jag också att det vidtas åtgärder för att utrota korruptionen i de länder där vi vet att det finns rättsröta kvar, unga demokratier som knappt har fått sin rättsstat att börja fungera. Det är naturligtvis viktigt.

Sedan vill jag gärna säga att Moderaterna tar ställning. Vi tog ställning för att säga att vi tycker att det här kan höra hemma i den rättsliga utvecklingen inom EU. Men Moderaterna fattar beslut när vi vet konsekvenserna av de beslut vi är med och fattar. Därför tyckte vi att följdlagstiftningen skulle läggas fram samtidigt. Det var därför jag begärde att frågan skulle bordläggas i justitieutskottet i avvaktan på följdlagstiftning, en votering jag förlorade med 9–8, som Kia känner till. Då finner jag för gott att avstå. Att säga nej vore ju att ge en indikation om att vi inte vill ha den här rättsliga utvecklingen, och det är inte heller Moderaternas ståndpunkt. Ibland blir detta att avstå faktiskt en väldigt tydlig markering av ståndpunkt, även om det inte är just det ja eller nej som oftast styr vår tillvaro. Så fungerar en komplicerad verklighet, tyvärr.

Anf. 15 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Att jag tar upp argumentet om terrorism är också grundläggande, därför att nu har en internationell organisation, man kan säga EU, som första organisation gjort en definition, och den ska vi ta ställning till nästa vecka. Detta har ju FN brottats med i decennier och inte kunnat göra därför att det är så knepigt, därför att det är så många människor som kommer att drabbas som inte är terrorister. Det är ju det som egentligen är grundproblemet.

Men nu har man plötsligt gjort den här definitionen, ganska snabbt för att vara sådana här sammanhang. Det är ju det som häktningsordern kan appellera till. Egentligen skulle vi besluta i omvänd ordning. Det är ju det som är det centrala. Det måste Fredrik Reinfeldt vara medveten om.

Anf. 16 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Det är inte det centrala. Syftet är – det är också svar på Kias tidigare fråga om varför de konventioner som har funnits ska bytas ut – att som jag nämnde föra ned detta från en politisk nivå till en rättslig nivå. Den myndighet som utpekas i respektive land ska kunna ställa ut en arresteringsorder, och det införs tidskrav. I en rättslig gemenskap där man kommer allt närmre varandra ska den här typen av utlämningar naturligtvis kunna gå allt fortare. Det är skälet till att man överger konventioner som byggde på tanken att regeringar måste fatta beslut rent politiskt om utbyte.

När det gäller terrorister håller jag med Kia Andreasson. Jag tror i och för sig inte att någon kan tala emot att de här två rambesluten hör ihop på det viset att ett av de brott som listas är just terrorism som grund för utlämning. Det är ett brott som vi inte har definierat i svensk brottsbalk och som vi dessutom ska föra en diskussion om nästa onsdag. Det antar jag kommer att bli en bärande del av nästa onsdags debatt. Det blir spännande för åhörarna att vänta på den debatten till nästa vecka.

*Godkännande av
rambeslut om
en europeisk
arresteringsorder*

Anf. 17 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag delar uppfattningen i mycket stora delar av Fredrik Reinfeldts anförande, framför allt oron när det gäller de nya länderna och deras rättssystem.

Men jag har en fråga till Fredrik Reinfeldt som gäller rättssystemen inom de redan existerande EU-länderna och de förändringar som görs. Hur ser man från moderat sida på att man fattar det här beslutet nu? Jag tog också i mitt anförande upp betydelsen av att man fattar det här beslutet just nu när vi har en ganska stor orostid när det gäller lagstiftning i olika EU-länder. Det vore bra att få höra hur Fredrik Reinfeldt ser på utvecklingen i de andra EU-länderna.

Sedan kan jag inte låta bli att kommentera det som sades om att Socialdemokraterna har den svagaste regeringen i EU-sammanhang eftersom det nu har stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet i dessa frågor. Det kan jag hålla med om. Det är en fullständigt korrekt beskrivning.

Men det Fredrik Reinfeldt glömmat lite grann är att det var Moderaterna som såg till att Socialdemokraterna och Thomas Bodström som justitieminister kunde åka ned till rådsmötet i EU och säga att Sverige stod bakom förslaget om rambeslut om europeisk arresteringsorder.

Det var tack vare att Moderaterna stödde förslaget i EU-nämnden som regeringen kunde göra det. Kristdemokraterna, Folkpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet uttryckte en ganska stor oro och var inte beredda att ge regeringen fullständigt mandat att ställa sig bakom beslutet. Det var på Moderaternas mandat det skedde.

Visst är det en minoritetsregering. Men Moderaterna ser till att regeringen kan ställa sig bakom förslag i EU för att sedan säga: Nej, det gör vi inte. Vi hade aldrig hamnat i den här situationen ifall Moderaterna hade haft samma tvekan vid den förhandlingssituationen som man har i dag.

Nu tycker jag att det är bra att Moderaterna har tagit till sig kritiken, att man själv ser oron och att man i dag inte är beredd att stödja det. Men jag hade önskat att Moderaterna hade sagt nej. Det innebär inte att man säger nej för all framtid. Det handlar om att man måste ha större rättssäkerhet och bättre analys. Regeringen hade i så fall fått återkomma.

Anf. 18 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Just när det gäller arresteringsordern röstade alla fyra borgerliga partierna och Socialdemokraterna för när detta beslutades i EU-nämnden. Däremot är det korrekt att när beslutet fattades om rambeslutet mot terrorism var det bara Moderaterna och Socialdemokraterna som stod bakom.

Det gjorde vi trots den kritik som har framförts vid flera tillfällen. Det var en oerhörd snabbhet i processen. Vi satt med dokument som började

på engelska och slutade på franska. Trots allt detta, och det bör naturligtvis inte accepteras att det går till på det viset, tyckte vi att vi fått de framgångar från svensk sida som vi hade ställt krav på.

Vi kunde i detta se en logisk fortsatt utveckling, vilket jag också har sagt i dagens anförande, av vart EU är på väg. Vi ställde också i direkt anslutning till detta accepterande av rambeslutet krav på fortsättningen, analysen, underlagen och att få följdlagstiftningen framlagd vid samma tillfälle.

Det är ett faktum att det inte har efterkommits. Det har trots allt gått en försvarlig mängd dagar, veckor och månader sedan detta beslut fattades. Det har lett oss till att börja titta på hela rambeslutsprocessen. Hur lycklig är den egentligen?

Är det inte märkligt att vi de facto binds av ett beslut i ministerråden när de antar rambesluten som egentligen, om vi ska vara riktigt ärliga, omöjliggör att vi får något parlamentariskt inflytande som är värt namnet?

Det är där jag menar att det egentligen bara är enskilda statsråd som har den makten i dag. Vi har fått en märkelig form av ministerstyre som egentligen är väldigt olik hur vi i övrigt stiftar svensk lag.

Det gör att vi, vilket vi också har anmält i olika sammanhang, måste fundera över hur rambesluten ska se ut i framtiden. De har inte blivit särskilt lyckade. De har bara funnits sedan Amsterdamfördraget trädde i kraft 1999.

Anf. 19 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag är glad över att Moderaterna nu ser den här oron och att man börjar föra den här diskussionen. Det är oerhört viktigt om vi som lagstiftare ska kunna ta ansvar.

Fru talman! Jag skulle ändå vilja höra Fredrik Reinfeldts syn på lagstiftningsutvecklingen i de övriga EU-länderna. Man kan titta på lagstiftningen i Storbritannien och det som händer i flera av de andra länderna. Hur ser man på den frågan från Moderaterna?

Det blev så mycket när det gäller de nya länderna och brister i de rättssystemen. Är det så att Moderaterna har förtroende för rättsväsendet i de övriga redan existerande EU-länderna?

Anf. 20 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Replikväxlingen ger sken av att här står Miljöpartiet och Vänsterpartiet och berömmar Moderaterna, och sedan får jag förklara mig för mina partivänner. Det blir i och för sig kul. Får jag bara påpeka att vi ändå gör detta mot bakgrund av att vi vill se den här utvecklingen.

Skälet till att vi inte röstar tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet är att ni inte erkänner att den här processen finns. Vi har nu en nationalstatskavaj som har blivit för trång. Vi har en rättslig utveckling som också måste kunna hanteras på EU-nivå och en internationell nivå, även om vi är kritiska mot de försök som än så länge har gjorts.

Där blir ni svaret skyldiga. Ni måste också svara på hur vi ska klara den globala verkligheten och den allt större rörligheten på ett sätt som är rättssäkert. Att bara gå hem och försvara röda stugor och nationalstaten blir för futtigt. Det klarar inte hur det ser ut i verkligheten längre.

När det sedan gäller frågan om övriga EU-länder förstår jag poängen. Det har funnits kritik mot enskilda EU-stater som inte lever upp till egna regler. Det har, hör och häpna, funnits kritik också mot Sverige. I anknytning till EU-kravallerna i Göteborg var det flera länder som påpekade att de tyckte att det svenska rättsväsendet var för långsamt.

Vi har en diskussion om våra egna häktningstider och hur vårt eget rättsväsende inte klarar de krav man har anledning att ställa, och den ska absolut föras. Det för också in frågor om hur Sverige sköter sig och hur andra EU-medlemsstater som i dag finns inom systemet sköter sig.

Den stora oron är för rättsröta och korruption. Det är en diskussion som förs i förhandlingarna. Den tillkommer kanske ännu mer när vi tittar mot de medlemsstater som är på väg in i EU och som kommer att leva med arresteringsordern i princip från dag ett.

Anf. 21 GUNNEL WALLIN (c):

Fru talman! Ett väl fungerande rättsligt samarbete inom EU är av stor betydelse för att människor ska känna trygghet i gemenskapen. Det finns därför all anledning för Sverige att fortsätta sitt aktiva deltagande i de internationella ansträngningarna för att motverka terrorism och organiserad brottslighet.

En självklar utgångspunkt i detta arbete är demokratins rätt att försvara sig. Ett ökat medvetande om nödvändigheten av ett globalt samarbete för att lösa gemensamma och överhängande problem krävs. Den ökade internationaliseringen sätter tydliga avtryck även i vårt rättsväsende.

Ett öppet och gränslöst Europa innebär att även kriminaliteten rör sig alltmer över gränserna. Den svenska rättsbildningen och rättstillämpningen har också successivt anpassats efter EU-rätten i och med att Sverige sedan några år är bundet till Europarådets konvention om de mänskliga fri- och rättigheterna och till följd av medlemskapet i den europeiska unionen.

I och med Amsterdamfördraget förändrades reglerna på det rättsliga området genom att flera sakområden flyttades över till gemensamt beslutsfattande och därmed blev en del av gemenskapsrätten. Kvar som mellanstatligt samarbete blev polissamarbetet, det straffrättsliga samarbetet och det brottsförebyggande arbetet.

Att vi i Centerpartiet accepterar vissa nya gemensamma minimiregler när det gäller straffrättsliga påföljder och andra former av straffrättsliga åtgärder som ska vidtas ska ses som ett undantag på grund av frågornas dignitet. Centerpartiet anser att grundprincipen ska vara att polissamarbete och straffrättsligt samarbete ska ske genom mellanstatligt samarbete.

All utlämning inom EU ska ske med tillämpning av europeiska arresteringsordern. Det är vad förslaget till beslut nu gäller. Möjligheten att mellan stater utlämna personer som är eftersökta för lagföring eller för att verkställa straff är av central betydelse i det internationella straffrättsliga samarbetet. Men det är av största vikt att medlemsstaterna hela tiden uppfyller kraven på frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Fru talman! Centerpartiet gör därför bedömningen att vi står bakom propositionen om godkännande av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder.

Det är alltid av stor vikt att följa upp beslut. Därför föreslog vi i Centerpartiet i vår motion i detta ärende att det skulle ske en översyn efter det att lagen har varit i kraft i två år. Det är viktigt att följa upp och ha kontroll av att lagstiftarnas intentioner efterlevs av alla medlemsstaterna.

Det är värdefullt att följa upp just rambeslut och den följdlagstiftning som ett rambeslut ger upphov till så att de verkligen får den avsedda effekten. Jag är glad över att utskottet ställde sig bakom detta i ett tillkännagivande.

Anf. 22 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag har en fråga till Gunnel Wallin och till Centerpartiet. Man berör knappast med ett ord den oerhörda kritik som ändå har kommit mot förslaget ur rättssäkerhetssynpunkt från Svenska Advokatsamfundet, från Svenska Helsingforskommittén, från Amnesty och från flera av dessa oerhört viktiga organisationer. Kritiken gäller alltså rättssäkerheten och skyddet för mänskliga rättigheter.

Hur har Centerpartiet resonerat när det gäller kritiken? Anser Centerpartiet att rättssäkerheten är tillgodosedd fullt ut i förslaget? Känner man någon oro? Är det vissa punkter som man ser? Hur har man sett på kritiken?

Jag tycker att detta är oerhört viktigt, för jag upplever att Centerpartiet och Gunnel Wallin tidigare alltid har varit ganska noga med att se till att rättssäkerhetsgarantier finns i förslag och att man alltid skyddar den enskilde individen. Men hur har man resonerat här, där det finns så mycket kritik? Hur ser man på bristerna när det gäller rättssäkerhet? Eller tycker man att det hela är uppfyllt i förslaget?

Anf. 23 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! Till Alice Åström kan jag säga att jag har hört frågorna förr. Naturligtvis har vi diskuterat dem och funderat på detta. Därför tycker jag att det är viktigt att vi har fått tillägget om just uppföljning. Vi kan ju se i dag att det finns brister även om det finns lagar, och därför är det alltid viktigt med uppföljning och kontroll av att det blir så som vi lagstiftare hade tänkt oss.

Anf. 24 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag håller med om att det är mycket bra med uppföljning och att det är bra att man kontrollerar all lagstiftning – inte bara rambesluten. Men rambesluten är ju lite speciella. Detta är ett avtal som EU-länderna gör sinsemellan, så även om vi vid en uppföljning om två år konstaterar att det fanns en massa brister här och om vi ser att lagstiftningen i andra länder har gått åt ett felaktigt håll osv. så har Sverige i stort sett inga möjligheter att göra förändringar av vare sig vår lagstiftning eller något annat. Detta är ju ett gemensamt åtagande som man gör, och därför är det så oerhört viktigt just när det gäller rambeslut och överenskommelser mellan alla EU-länderna att man har täckt in alla rättssäkerhetsgarantier redan från första början.

Möjligheten att förändra är mycket mindre, för detta är inte som vanlig svensk lagstiftning. Om vi konstaterar om två år att det fanns massor av brister i lagstiftningen i andra länder, att de har för långa häktningstider eller inte följer det hela så kan vi inte ändra lagstiftningen i de län-

derna. Men vi kan inte heller med vanlig svensk lagstiftning här i kammaren förändra villkoren.

Därför tycker jag att det är mycket bra att Centerpartiet tar upp frågan om uppföljning osv. Men det ger inga rättssäkerhetsgarantier när det gäller detta. Jag har alltså svårt att förstå att Centerpartiet inte alls – inte ens genom ett särskilt yttrande eller på något annat sätt – lyfter fram den kritik och den oro som ändå finns.

Anf. 25 GUNNEL WALLIN (c) replik:

Fru talman! I den värld vi lever i i dag tycker jag att det är viktigt att våga ta steg. När det gäller att vara försäkrad och ha alla garantier och med tanke på det som har sagts tidigare i debatten om vilka svårigheter man har haft med att komma fram till en gemensam lösning så är jag glad över att man har kommit fram till det här ställningstagandet och en gemensam hantering av frågorna på detta sätt. Jag vågar ställa mig bakom detta.

Anf. 26 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Kolleger! Folkpartiet liberalerna har ett särskilt yttrande i detta betänkande. Vi har ej deltagit i beslutet. Detta är ett extraordinärt beslut från vår sida och en åtgärd som har föregåtts av svåra överväganden beroende på att motståndet, kritiken och oppositionen mot denna process och eventuellt mot innehållet – ett innehåll som vi inte helt känner till ännu – ser olika ut.

Vi liberaler tycker att det europeiska samarbetet i grunden är bra. Det är nödvändigt att fördjupa och utveckla demokratin i vår del av världen. Det innebär kompromisser som inte alltid blir bra och som innehåller knepighetens prägel. Det gäller både form och innehåll, och i detta fall kan man nog ha invändningar mot båda områdena.

Därför har jag, precis som den moderate företrädaren, jättesvårt att ställa upp på den retorik som man får höra framför allt från Miljöpartiet om hur det är fel med häktningstider osv. och att vi inte ska ha något utlämnande. Det var visst väldigt bra med stenkastande människor som visade sina demokratiska rättigheter också. Jag ställer inte upp på den retoriken. Vi är kritiska till hur detta behandlas för vi vet inte riktigt vad det är.

Regeringen, Centerpartiet och Kristdemokraterna balanserar på en ytterst slak lina i dag. De riskerar att falla stenhårt till marken. Vi får se hur detta kommer att utvecklas i ett perspektiv när vi tittar bakåt. Vad vi behandlar i dag är ett utkast till ett rambeslut, som inte ens är språkligt granskat. Vi ges i propositionen en viss beskrivning av hur förfarandet är tänkt att fungera – inte av hur det ska fungera. Man har tänkt ut ungefär hur det ska bli, men det finns inga lagförslag.

Vi har fått detta förankrat i utskottet och EU-nämnden vid ett par tillfällen, som några här målande har beskrivit. Det har varit olika språk. Jag deltog i den svenska skolan för några år sedan, och då körde vi inte franska på grundskolan.

Detta underlag är otillräckligt för att vi i Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp ska kunna ta ställning. Vi känner inte till vilka effekterna kan vara, och därför väljer vi att nu inte delta. Folkpartiet liberalerna har löpande sedan november, då vi förde en debatt i kammaren, kritiserat

denna och andra åtgärder som man kan koppla ihop med terroristbekämpningen. Det har varit en klar kritik. Vi har frågat och frågat. Vi har fått en del svar och regeringen har delvis gjort vissa framsteg. Det tycker jag är bra. Jag vill kunna lita på vår regering. Jag vill att vår justitieminister ska försvara rättssäkerheten i förhandlingar med andra länder på ett bra sätt, och jag hoppas att det ska kunna fungera. Jag vill också att regeringen ska få regera landet, även om det är en socialdemokratisk regering som sitter ett tag till.

När det gäller konsekvenserna och kritiken så är det väldigt svårt att förutse det rimliga innehållet och den praktiska juridiken i svensk lagstiftning. Vi ser inte detta. Det är svaga beskrivningar av vad som kan hända. Vad händer med deltagande i kriminella organisationer? Vad händer med terroristbrotten – som vi visserligen ska prata om på onsdag? Hur ser det ut med IT-brottsligheten? Hur går det med flyktinggömmarna?

Hur är det med vägransgrunderna, Thomas Bodström? Kan Thomas Bodström nu garantera att vi i artikel 4, där vägransgrunderna tas upp, vid en eventuell vägran har rätt att ta hänsyn till Europarådskommissionen om mänskliga rättigheter så att vi inte utlämnar människor till en vad jag vill kalla rättsvidrig process? Det säger Thomas Bodström att vi inte ska behöva göra, för vi har ju *ordre public*, som det heter apropå svåra ord. Det betyder att man inte ska få lämna ut saker som är helt främmande för oss i Sverige med vår rättstradition. Jag vill lita på Thomas Bodström. Klargör nu detta, så att det blir lite lättare för oss i Folkpartiet liberalerna att fatta ett klart beslut när hela lagstiftningsmaterialet ska ligga framme här om ett halvår eller vad det nu var. Då kan vi ge besked, och då kommer vi säkert att kunna stödja 90 %, och kanske 95 % eller alltihop om det nu är så rosenrött som Thomas Bodström ger sken av. Men vi vet inte i Folkpartiet liberalerna. Det är väldigt svårt att göra den analysen. Vi fattar bara beslut när vi vet vad de innebär. Därför väljer vi i dag att avstå. En klar motivation finns i det särskilda yttrandet.

Det är inte att huka och vara rädd. Det enkla är att säga nej nej nej till allt som har med europeiskt samarbete att göra. Vi kan inte göra det, därför att den gränslösa brottsligheten, den grova brottsligheten, måste vi bekämpa gemensamt, och då måste vi ha ett samarbete på rättsområdet.

Jag skulle vilja att Thomas Bodström vid tillfälle tar upp detta med sina kolleger i ministerrådet, om vi inte ska ha ett riktigt rättskonvent i Europa där vi kan försöka fundera på hur vi ska sammansmälta olika rättstraditioner – den nordiska, den anglosaxiska, den franska och den tyska – och få detta att fungera bättre. Olikheterna gör i dag att vi känner stor osäkerhet gentemot varandra, och det leder till misstro.

Man ska komma ihåg, som någon annan tidigare har sagt, att det finns invändningar också mot det svenska rättssystemet. Människor skjuts ned av poliser, och människor sitter inspärrade alldeles för lång tid. Vi har livstidsstraff i det här landet. Det avgörs av politiker för närvarande, och justitieministern tycker att det är trevligt att ge folk nåd. Det är helt oacceptabelt. En rad invändningar finns alltså mot det svenska rättssystemet, som skulle må bra av en genomgång.

Anf. 27 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Johan Pehrson hade inte behövt ställa sig på vare sig Miljöpartiets sida eller Vänsterpartiets sida i den här debatten och när vi ska rösta. Det hade räckt om Folkpartiet hade tagit ställning för sin egen motion, som också har ett avslagsyrkande som första hemställanspunkt. Dessutom är Folkpartiets motion väldigt bra. Därför undrar jag varför man inte ens fullföljer sin egen motion.

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt billigt att påstå – men jag hade knappast väntat mig något annat – att Vänsterpartiets ställningstagande när vi i dag kommer att rösta nej bygger på att vi bara säger nej nej nej. Folkpartiet har haft exakt samma kritik som Vänsterpartiet har fört fram mot det här förslaget när det gäller rättssäkerheten och skyddet för mänskliga rättigheter.

Jag har inte med ett ord i mitt anförande eller i replikerna sagt att det handlar om att det är något slags EU-beslut. Det handlar om kritik i sak. Vi är inte heller ensamma om den kritiken, utan väldigt många organisationer har fört fram den.

Jag tycker att det vore hedervärt om Johan Pehrson sade att ställningstagandet att säga nej inte är ett ställningstagande för nej nej nej bara för att det är fråga om EU. Folkpartiet hade ju också ett avslagsyrkande, som man nu inte är beredd att följa upp.

Anf. 28 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Nej, det här är ingen situation att vara billig i. Om det var så Alice Åström uppfattade det kanske jag uttryckte mig slarvigt. Det var verkligen inte min mening.

I grunden handlar det bara om det faktum att Folkpartiet liberalerna vill utveckla, fördjupa och bredda samarbetet inom den europeiska unionen, därför att det ökar demokratin, ökar inflytandet för Sverige och skapar en bättre värld där vi bor.

Medan vi vill göra detta vill Vänsterpartiet och tillika Miljöpartiet avveckla Sveriges roll i den europeiska unionen. Man vill ju inte ens vara med i detta samarbete, och då är det klart att man har lättare att säga nej.

Men Alice Åström förtjänar all respekt, inte minst för den remissrunda som hon och Vänsterpartiet har tagit initiativ till.

När jag kommer till utskottet tar jag våra utskottsförhandlingar på största allvar. Jag lyssnar noga på alla argument som förs fram. När jag hör retoriken och ser texten i reservationen och det särskilda yttrandet är det framför allt inriktat på själva processen och formen. Detta beslut har nu drivits igenom ganska okänsligt av socialdemokrater, centerpartister och kristdemokrater.

För mig innebär inte det att jag kan säga nej till detta, för jag vill ha ett fördjupat samarbete när det gäller möjligheten att utlämna grova brottslingar – eller för den delen att få grova brottslingar utlämnade till Sverige – och vad gäller att vi måste föra kampen mot terrorism. Men jag vill också veta innehållet. Därför avstår vi. Det är ingen meslinje, som jag ser det, utan jag känner att det verkligen är ett svårt övervägande. Jag måste få förklara detta, och jag tycker att jag har gjort det i dag.

Anf. 29 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Än en gång kommer den här låga diskussionsnivån. När sakargumenten tryter kommer det från Johan Pehrson: Ni säger bara nej, och jag säger ja ja till samarbete.

Så tråkigt det är att gång på gång få detta i ansiktet, när man vet att man lägger ned ett seriöst arbete på de lagförslag och de handlingar som presenteras, läser och tar ställning seriöst.

Det kan bara tydas som att den motion som Johan Pehrson och Helena Bargholtz skrev den 9 april, med argument som jag helt kan instämma i, har han fått på pälsen för av någon i partiet. Jag kan inte tolka det på något annat sätt.

Det som står i denna motion, och begäran att riksdagen ska avslå propositionen, stämmer inte ett dugg med det Johan Pehrson har stått här och sagt. Där bör blir det till slut sådana här yviga gester.

Gå in på de sakfrågor som ni tar upp i motionen! Ni har synpunkter på frågan om dubbel straffbarhet och på att den utfärdande statens definition på brotten ska gälla. Det kritiserar ni. Det är ju det vi ska diskutera här i dag. Ni tar upp vad "deltagande i kriminell organisation" är och säger att det är svårt att ta ställning. Så är det på punkt efter punkt.

Ni säger i slutet av motionen att regeringen inte har några riktiga förslag och att "motsägelser och oklarheter präglar hela propositionen". Därför kan ni inte ställa er bakom den utan vill att den ska avslås. Det framgår också av motionens intentioner att man redan fattar vad som kommer att krävas.

Dessa sakfrågor överger man bara plötsligt, och man säger att det har blivit kompromisser. Det håller inte, Johan Pehrson. Jag skulle verkligen vilja veta sanningen och att man är uppriktig. Det är väl så som jag sade sist, att partiet inte är enigt med Johan Pehrson, tyvärr.

Anf. 30 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Jag har hela mitt parti med mig. Det är snarare så att flera av mina goda liberala vänner, några advokater, har ringt till mig och undrat: Men, Johan Pehrson, varför ska du inte rösta nej? Det är ju mycket tydligare och enklare, så att folk ute på gatan fattar att vi är mot det här.

Då säger jag, med stor respekt, att jag försöker spela på det seriösa planet. Jag försöker ha en viss inlevelse och försöker förstå vilken roll Thomas Bodström har när han sitter i ministerrådet och ska försvara svensk rättstradition och förhandla med andra länder. Jag har en viss förståelse för att det inte är helt enkelt.

Det jag kräver av Thomas Bodström är att jag får ett korrekt och fullständigt beslutsunderlag. Då ska jag kunna fatta beslut. Jag litar på Thomas Bodströms goda intentioner, men jag är inte säker på att det kommer att räcka ända fram.

När vi ser den fullständiga följdlagstiftningen kommer vi att väcka motsvarande motion, där vi kommer att säga ja till de delar som vi kan acceptera. Men i nuläget är det helt omöjligt att fatta ett beslut.

Kia Andreasson verkar ha den uppfattningen att man inte ska lita på de intentioner som regeringen har. Det är väldigt konstigt att Kia Andreasson inte litar på de intentionerna, när hon utgör själva språngbrädan för

Anf. 31 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! ”Jag litar på Thomas Bodström.” Det kan man väl inte säga när vi sitter här och är den lagstiftande församlingen. Jag kan inte säga att ”jag litar på Johan Pehrson”. Jag måste väl själv läsa och ta ställning. Jag trodde att det var vårt grundläggande arbete här. Det är också ett väldigt underligt argument.

Jag har läst, och jag har tagit ställning. Min grupp som jag har presenterat detta för och som har läst detta har tagit ställning. Det är bara det som det gäller. Det gäller att se de argument som finns i ramlagstiftningen, som Johan Pehrson och Helena Bargholtz har tagit upp i en motion. I den motionen tycker de att detta är så ingripande att de vill avslå propositionen.

Det är det vi diskuterar här i dag. Det har Johan Pehrson totalt vikit undan från.

Anf. 32 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Folkpartiet har sedan denna fråga kom upp varit starkt kritiskt. Vi har deltagit i debatten, och vi kommer i dag att avstå. Vi stöder inte detta, för vi vet inte vad det innehåller. Jag förbehåller mig rätten att hamna på en något annan linje än det parti som mest ihärdigt av alla säger att Sverige ska ut ur EU. Jag tycker inte att det platsar.

Anf. 33 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Brottsligheten har inga gränser. Däremot utnyttjar brottsligheten de gränser som finns, och det är därför som det är problem med att internationellt bekämpa brottslighet. En av de viktigaste frågorna är att samtliga inblandade i ett mål ska kunna ställas inför rätta, att detta inte tar för lång tid och att det blir effektivt. Alla som har varit med vid större rättegångar vet att om någon av de inblandade inte är där, kommer alla att skylla på den personen, vilket gör det oerhört svårt att över huvud taget få någon fälld.

Detta är ett av skälen till att vi vill utveckla det internationella samarbetet mot brottsligheten. Ett annat skäl är att vi vill ge alla möjligheter till upprättelse för brottsoffer. Vi vill inte skydda mördare, våldtäktsmän och terrorister. Vi vill att brott ska klaras upp, och vi vill att brottsoffer ska få upprättelse.

Fru talman! Det finns två saker som många försöker skapa sig något slags monopol på. Det ena är vad som är bäst utifrån barnets bästa, och det andra är rättssäkerhet. Detta finns med i debatten, och man försöker ibland göra gällande att just det egna förslaget är det enda som gäller.

Jag diskuterar gärna rättssäkerhet i samband med de här förslagen. Det är inte så enkelt att bekämpning av internationell brottslighet innebär en försämring av rättssäkerheten. Det bästa sättet är förstås att jämföra det system som vi i dag har med det nya system som riksdagen nu ska ta ställning till.

Vad har vi då för system i dag? Jo, det är redan möjligt att lämna ut anklagade svenska medborgare för vad som motsvarar 140 brott, och

*Godkännande av
rambeslut om
en europeisk
arresteringsorder*

utlännningar för i stort sett samtliga brott. Vi har i dag inga tidsgränser. Enligt det nya förslaget ska gälla 60 plus 30 dagar.

I dag är det regeringar, alltså politiker, som avgör. I framtiden blir det rättsliga myndigheter som avgör. I dag finns det ingen muntlighet, men det ska finnas i framtiden. I dag finns det ingen rätt att överklaga, men det ska finnas i framtiden.

Fru talman! Det här om något är väl sådant som är till för att förbättra rättssäkerheten. På Johan Pehrsons fråga kan jag direkt svara: Ja, Europakonventionen står över de här rambesluten. Den kommer även fortsättningsvis att gälla på det här området.

Fru talman! Det har förekommit en del märkliga saker under de månader som vi har diskuterat det här. En sak som det är oerhört svårt att få fram, hur mycket vi än försöker, är att det här inte är ett resultat av händelserna den 11 september. Men det är klart att retoriken fungerar mycket bättre om man talar om terrorlagar, bristande rättssäkerhet, panik osv. Det är bara ett problem med detta, nämligen att det inte är sant. Det här är inte ett resultat av den 11 september. Det är resultatet av ett initiativ som togs redan 1999. Det vet alla som nu under många månader har arbetat med de här frågorna, även om vissa fortfarande inte vill låtsas om det.

Därför blir diskussionen om att det här så snabbt har hastats fram under det belgiska ordförandeskapet lite haltande. Det har nu redan gått två och ett halvt år, och det bör enligt min uppfattning i varje fall inte ta längre tid i anspråk.

Jag tycker också att det är bra att man diskuterar hanteringen i riksdagen. Det är bra att det kommer fram synpunkter, men glöm inte att det här sker på exakt samma sätt som skett vid tidigare rambeslut. Det finns inget nytt i det system som vi nu använder. Den här diskussionen i frågan om man ska göra ändringar i framtiden kan visserligen vara bra, men det är inget särskilt med det här rambeslutet.

Det märkligaste av allt, fru talman, är ändå Moderaternas 180-gradiga vändning. I december sade, precis som Alice Åström framhöll, Moderaterna ett uttryckligt ja till det här. Den 21 mars lade regeringen fram sin proposition, och två timmar senare samma dag sade Moderaterna nej.

Ärligt talat vet jag inte riktigt var Moderaterna nu står, för det har varit så oerhört många svängningar fram och tillbaka. Detta kan bero på den debatt som har förts. Den har haft en del grova överdrifter och i vissa fall direkta felaktigheter. Det har varit en samhällsdebatt som har engagerat många, men det får man stå ut med. Man får inte svaja i kampen mot internationell brottslighet. Man måste stå upp för den här kampen.

Det är många som tror att det kanske främsta skälet ändå är att krångla till det för regeringen. Och visst skulle det vara pinsamt att när vi ska träffas i juni för att slutligt ta ställning tvingas medge: Ja, vi sade ja i december, men nu har vi som enda land ändrat oss och vill inte vara med. Men den part som framför allt skulle fått lida av detta är naturligtvis Sverige. Så hade det också gått om inte Centern och Kristdemokraterna hade tagit ansvar för Sverige.

Jag borde naturligtvis som socialdemokratisk minister vara glad över att kunna säga att Moderaterna hoppar av från den internationella kampen mot brottsligheten, men jag tycker ändå att det är trist att kortsiktiga partipolitiska hänsyn får företräde framför Sveriges väl. Vi behöver som

ett litet land inte den här typen av partipolitiskt tänkande utan vi behöver stå eniga i kampen mot internationell brottslighet.

Men nu vet vi att Moderaterna inte är ett parti att lita på när det gäller kampen mot internationell brottslighet. De sade från början ja. Jag säger ingenting om Vänsterpartiet och Miljöpartiet. De har sagt nej från första början. De har gjort det innan vi fattade beslut om det här i EU-nämnden. De har från allra första början sagt att de inte kommer att ställa sig bakom det här. De står inte för några överraskningar utan har haft en väldigt konsekvent linje från början.

Moderaterna sade däremot ja. Jag anser förstås, som jag tror att de allra flesta gör, att man ska hålla sina löften. Det gäller även beträffande EU. Man kan inte ändra sig någon gång mellan december och mars, särskilt om ingenting nytt har kommit fram.

Men det finns naturligtvis en möjlighet att fortsätta efter den här linjen. Jag utgår från att Moderaterna kommer att vara konsekventa och inte heller vid nästa rambeslut anser sig kunna ställa upp på det sätt som de har gjort tidigare. Det här är nämligen bara ett av flera rambeslut, och nästa gäller narkotikabrottslighet, som också ska behandlas på det här mötet. För detta söker regeringen liksom vid alla andra överenskommelser som ska ingås stöd i riksdagen.

Det ska bli väldigt intressant att se om Moderaterna nu på tre veckor kommer att svänga tillbaka eller om de lägger in en massa villkor om att hela lagstiftningen ska ligga på bordet, vilket i så fall kommer att fördöma beslutet med kanske ett halvår eller bortåt ett år. Vi ska komma ihåg att Sverige redan är det land som tar längst tiden på sig av alla i EU.

Fru talman! Dubbel straffbarhet har diskuterats. Det är en väldigt viktig fråga. Låt mig bara påminna om att vi i Norden för länge sedan har tagit bort dubbel straffbarhet, och det gäller för tusentals brott. Jag tycker inte att vi är beredda att i EU ta detta steg. Fortfarande är det alltför stor skillnad mellan de olika lagstiftningarna. Men jag tycker att det är en naturlig utveckling att gå åt det här hållet och att det är rimligt att börja med de 32 brott som nu presenteras av de flera tusen gärningar som är straffbara i Sverige.

Jag tycker också att det är en naturlig utveckling att Sverige är med i kampen mot internationell brottslighet. Det sägs att det när det gäller det rambeslut som nu diskuteras i alla 15 länder har gått alldeles för fort och att vi inte har fått någon analys. Men i alla fall har redan 12 länder tyckt att analysen har varit tillräcklig och sagt ja. 2 länder kommer att ansluta sig i juni.

Vi vill inte stå utanför denna utveckling. Också brottslingar läser tidningar. Vi vill vara med i kampen mot brottslighet, och det känns skönt för Socialdemokraterna att vi är det. Tillsammans med Centern och Kristdemokraterna ser Socialdemokraterna till att Sverige kan fortsätta att vara aktivt i kampen mot brottslighet och vara ett land som andra länder känner förtroende för och gärna har ett samarbete med i de här oerhört viktiga frågorna i det brottsbekämpande arbetet och för våra brottsoffer.

I detta anförande instämde Göran Norlander, Helena Zakariasén, Göran Magnusson, Märta Johansson, Morgan Johansson, Margareta Sandgren, Ann-Marie Fagerström, Yilmaz Kerimo och Anita Johansson (alla

Prot. 2001/02:110
22 maj

*Godkännande av
rambeslut om
en europeisk
arresteringsorder*

s), Ingemar Vänerlöv, Ingvar Svensson, Ragnwi Marcelind och Rolf Åbjörnsson (alla kd) samt Gunnel Wallin (c).

Anf. 34 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Det är skönt att höra att justitieministern inte bara ikläder sig rollen som justitieminister; han ikläder sig också rollen som Luke Skywalker i *Star Wars*. Han för kampen för det goda. Det är så mycket retorik om kampen mot brottslighet att man håller på att trilla av stolen här. Det är tur att det är sidoskydd på den!

Nu pratar vi rambeslut. Rambesluten har sedan Amsterdamfördraget en knepighetens prägel. Det är ju jättesvårt för oss att i parlamentet kunna förankra det här. Jag kan säga att om du kommer dragande med rambeslut om paprikaodling, Thomas Bodström, kommer vi att kunna säga: Ja, det fixar du säkert, och så får du ta ansvar som minister och företrädare den svenska regeringen. Men när det gäller en sådan här fundamental och viktig fråga tycker jag att det är oacceptabelt att vi ska ta ställning till någonting som inte är färdigt. Det är inte språkligt justerat, och vi vet inte vilken följdlagstiftning som följer. Det är ju helt omöjligt att veta vilken effekt detta får.

Justitieministern har ju tidigare varit flyktingadvokat. Det måste ju engagera ministern hur det kommer att gå för flyktinggömmor och människor som gör viktiga humanitära insatser nere i Europas länder. Flera av dem blir ju allt hårdare i sin syn på människor som tar humanitär hänsyn. Det vore kul att få ett svar på!

Anf. 35 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Hur de här frågorna ska lösas i framtiden tycker jag är väldigt viktigt att man diskuterar. Men jag vill påminna om att det inte bara är Moderaterna som har hoppat av, och det är knappast någon ny fråga med tanke på att vi gör på exakt samma sätt som vid tidigare rambeslut. Jag ställer samma fråga som tidigare: Varför stödde i så fall Folkpartiet frågan om arresteringsordern i december och nu plötsligt har ändrat sig under våren? Vi gör ju på exakt samma sätt som tidigare.

Anf. 36 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! I den EU-nämnd då ministern medverkade så medverkade jag tyvärr inte personligen, men jag fick klart för mig att det skickades med en hel del synpunkter på vad vi ville att justitieministern skulle ta med sig i de slutliga förhandlingarna. Det var ju då vi kopplades in, och det är ju då EU-nämnden får säga sitt. Då sade vi att om Thomas Bodström ser till att detta förverkligas kommer vi att kunna godkänna det här. Nu har Thomas Bodström levererat en del, men om det håller hela vägen får vi vänta ett halvår eller så för att se i den färdiga lagstiftningen. Det fungerar inte så. Vi kan inte lita på justitieministern så mycket, även om jag litar helt på Luke Skywalkers – jag menar Thomas Bodströms – goda intentioner.

Anf. 37 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det är riktigt att det fanns saker som EU-nämnden ansåg vara avgörande för om Sverige skulle kunna ansluta sig till detta, och det

var också de saker som Sverige fick med i överenskommelsen. Sverige har alltså fått de här kraven uppfyllda. Det gör Folkpartiets ställningstagande ännu mera märkligt: Man begär saker och säger att de ska vara uppfyllda. Så blir de uppfyllda, och så hoppar man ändå av.

Anf. 38 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Thomas Bodström har inte varit med så länge i politiken, men han har uppenbarligen nu sänts i väg på en grundkurs i Bombersvik, där man har lärt sig att anfall är bästa försvar. I stället för att göra en lite mer ingående analys i sitt anförande här i dag utformar han anförandet till ett mastodontangrepp på Moderaterna, som dessutom våra vänner Kristdemokraterna har vänligheten att instämma i.

Det är fullkomligt fantastiskt att Thomas Bodström försöker ge sken av att det är han och jag som är motpolerna i den här debatten, när det snarare är så att det är Socialdemokraternas regeringsunderlag som i grunden har en annan syn.

Det är möjligt att man ska förlåta nybörjaren för detta angrepp och i stället ställa några raka frågor, som jag tycker att Thomas Bodström ska ägna sig åt att besvara.

Det har varit exakt samma förfarande som tidigare, sägs det. Ser Thomas Bodström någon principiell skillnad på de två rambesluten, dvs. det vi fattar beslut om i dag och det som kommer nästa onsdag, jämfört med de tidigare? Är de av tyngre vikt? Har de viktigare principiell karaktär än de tidigare?

När det gäller att se över vilka konsekvenser detta får: Har Thomas Bodström tillgång till analys av hur de rättsliga systemen inom EU:s medlemsstater fungerar i praktiken och en analys av hur de kommande EU-medlemsstaternas rättssystem fungerar i praktiken, som han kan lägga till grund för sitt ställningstagande att få det här rambeslutet att fungera? Kan Thomas Bodström inför kammaren ange hur många som kommer att träffas av dessa nya utlämningsregler, ifall det blir ett större antal än de som i dag träffas och inom vilken närtid den här kretsen kommer att vidgas? Finns den analysen, Thomas Bodström? Finns det någon analys av hur det här rambeslutet påverkas av att terrorism står med på listan över de brott för vilka man kan bli utlämnad, ett brott som i dag inte finns i svensk brottsbalk? Har du tillgång till den analysen, Thomas Bodström?

Anf. 39 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! På den första frågan, om det här är av större eller mindre principiell betydelse, vill jag svara att min uppfattning i alla fall är att det stora genombrottet när det gäller utlämning av brottslingar redan har skett. Det trädde i kraft 1 oktober förra året. Det var då vi öppnade vägen. Det här beslutet kommer framför allt att innebära att man höjer rättssäkerheten på en rad olika punkter, som jag läste upp i mitt anförande som de konkreta, viktiga sakerna. Det ser jag mer som en förbättring av det nuvarande systemet. Det stora, avgörande steget har redan tagits av Sveriges riksdag.

Vad gäller terroristdefinitionen tror jag inte att detta beslut på något sätt är större än andra rambeslut, t.ex. det kommande som jag nämnde som gäller narkotikabrottslighet. Alla terroristhandlingar är straffbara i

Prot. 2001/02:110
22 maj

*Godkännande av
rambeslut om
en europeisk
arresteringsorder*

samtliga länder, även i Sverige. Jag tror inte att det kommer att ha så stor betydelse när det gäller utlämnande av personer, därför att det gör vi redan i dag för så grova brott. Däremot tycker jag att det är en väldigt viktig debatt vi har i nästa vecka, men jag säger samma sak som har sagts tidigare: Vi ska inte föregå den debatten här och nu.

Anf. 40 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Men Thomas Bodström, nu får du ta ansvar för vad du har sagt här i dag i kammaren. Du har hävdad att Moderaterna nu har hoppat av kampen mot den internationella brottsligheten, och om jag förstod det rätt skulle jag ha lett Moderaterna till detta beslut i syfte att vinna partipolitiska poäng på att käbbla med Socialdemokraterna.

Jag vet inte hur många väljare Thomas Bodström har träffat, men jag har aldrig träffat någon som säger: I valet mellan ett bra partipolitiskt käbbel mellan dig och Thomas Bodström och kampen mot den internationella brottsligheten väljer vi naturligtvis käbblet. Om du bara levererar käbbel bryr vi oss inte om ifall ni hoppar av den internationella kampen.

Det är så löjligt att det inte kan tas på allvar när det beskrivs på det sättet. Jag ser min roll som lagstiftare med lite större seriositet än så. Jag vill veta konsekvenserna av de beslut jag är med om att fatta.

Jag märkte när Thomas Bodström delvis svarade på mina frågor att han använde begreppet "tror". Han sade att han inte *tror* att detta kommer att få vissa konsekvenser. Jag ställde inte någon fråga om vad justitieministern trodde. Jag frågade om han har tillgång till analysunderlag för de beslut som han har varit med om att fatta – och som vi förvisso också släppte fram. Men det vi sade i EU-nämnden, och till den delen har vi inte ändrat oss, var att vi tycker att det här är en viktig och väsentlig del av EU:s rättsliga utveckling, men ska vi gå vidare, möta våra väljare och förklara vad detta är så måste vi ha kontroll över konsekvenserna. Då vill vi ha den svenska lagstiftningen framme, och vi vill ha analys av vad detta ska ge för effekt. Har Thomas Bodström tillgång till något av de analysmaterial jag efterfrågade i min första replik?

Anf. 41 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Anledningen till att många tror att det här är partipolitiskt är att Moderaterna reservationslöst sade ja under EU-nämnden. Det var en diskussion som också föranleddes av ordförande och andra om hur vi ska gå vidare. Det var jag, Socialdemokraterna och Moderaterna, och även Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centern när det gällde arresteringsordern. Sedan fortsatte en diskussion som var viktig och bra på många sätt. Den 21 mars, sista dagen för att lämna en proposition, beslutade regeringen detta. Två timmar senare kom ett pressmeddelande eller ett TT-telegram om att Moderaterna hoppar av.

Tänk, jag tror att det är ganska många som drar den slutsatsen att det var just partipolitiska skäl som låg bakom det här.

När det gäller de kommande EU-länderna vill jag säga till Fredrik Reinfeldt att det är just en av de saker som är så viktiga, nämligen att det är ett villkor för att man ska få vara med i EU att man uppfyller det kravet. Annars får man inte vara med i EU. Så det är ingenting som vi kan diskutera här och nu. Det måste de här länderna visa upp.

Men jag noterar att Moderaterna, i alla fall utifrån vad man kan höra i dag, ställer sig relativt skeptiska till den här utvidgningen. Det är också intressant: Man börjar alltmer närma sig Vänsterpartiet och Miljöpartiet i detta, och det är väl inte så konstigt att man också har fått beröm av de partierna här i dag.

Jag vill också understryka att vi inte har haft stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet, utan det handlar om det stöd som jag nämnt tidigare. Detta har Vänsterpartiet och Miljöpartiet klargjort på ett tidigt stadium, så det kom inte som någon överraskning. Det faktum att vi är tydliga mot varandra ger också ett bra samarbete.

När det sedan gäller vad man tror att lagen kan få för betydelse skulle jag vilja påstå att det inte är seriöst att veta vilken betydelse olika lagar får, oavsett om det gäller rambeslut eller andra beslut. Ingen kan veta med säkerhet, men vi kan göra analyser och bedömningar. Under de ett och ett halvt år som jag har varit med har ingenting diskuterats så mycket och haft så mycket underlag som detta rambeslut.

Anf. 42 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att säga samma sak som Thomas Bost-röm sade, nämligen att visst finns det sådant i detta beslut som stärker rättssäkerheten, som snarare kortar tiderna osv. Det finns positiva saker också, och jag hade i talarstolen kunnat räkna upp de framsteg som gjorts på vissa områden. Men det viktiga för oss som lagstiftare är att se var bristerna finns, och hur dessa kan åtgärdas.

När Thomas Boström säger att detta egentligen inte är det stora genombrottet motsäger han sig själv och det som sägs i propositionen. Där står nämligen att "rambeslutet bygger till stor del på begrepp och förfaranden som är kända från utlämningsrätten. Samtidigt innehåller den nyheter som i såväl praktiskt som principiellt hänseende kan framstå som problematiska." Just dessa frågor har Vänsterpartiet lyft fram. Detta bygger på tilltron till andra länder.

I mitt huvudanförande nämnde jag Storbritannien och utvecklingen i Italien, där man nu använder maffialagstiftningen även för terrorbrott. Det finns också med på listan. Det blir självklart mycket svårare för oss som lagstiftare att ta ställning när man inte ens har underlaget till hur lagstiftningen i de andra länderna ser ut.

När det gäller den dubbla straffbarheten vill jag ta upp frågan om flyktinggömmare. Detta är inte straffbart i Sverige. När man tar bort den dubbla straffbarheten ska det finnas strafftider på minst tre år, men straffvärdena kan även vara lägre. I straffskalan ska det dock vara minst tre år.

Hur ser det ut i de andra EU-länderna? Tillämpar något land detta? Tänker något land införa det? För oss är denna fråga oerhört viktig.

Nästa fråga handlar om att rådet kan förändra listan, och att beslut ska fattas enhälligt. Hur tänker justitieministern förfara med den frågan? Det är principiellt oerhört viktigt att vi som lagstiftare har möjlighet att kunna följa utvecklingen och vara med om att fatta beslut om den.

Anf. 43 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! När det gäller skydd av flyktingar vill jag erinra om att det redan i dag är straffbart om det sker mot vederlag. Vi kan också säga

nej om brotten sker på svenskt territorium. Det har i debatten ofta diskuterats huruvida någon i Sverige skulle kunna gömma en person. Detta är alltså inte skäl för utlämning.

När det gäller Alice Åströms fråga om tillägg till listan håller jag med om att det är oerhört viktigt att veta om brott läggs till. Det får inte bli så att brott läggs till utan att vi får reda på det.

Om jag är justitieminister och får arbeta med de här frågorna kommer jag att arbeta på samma sätt som tidigare. Inte en enda sak kommer jag att på egen hand, eller på regeringens vägnar, ta ställning till för Sveriges del utan att ha stöd i riksdagen, antingen på det sätt som nu sker eller på något annat sätt.

Vi arbetar hela tiden så att riksdagen formellt fattar beslut, till skillnad från många andra länder där överenskommelserna blir giltiga direkt i ministerrådet. Jag tycker att det är bra att riksdagen formellt säger ja och att vi har möjlighet till sådana diskussioner som den vi nu för. Självklart arbetar vi efter principen att ha stöd från riksdagen.

Anf. 44 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! En del av problemet är just att frågan antagligen kommer att bli förankrad i EU-nämnden utifrån en sådan här diskussion. Dessa frågor är principiellt oerhört viktiga.

Vänsterpartiet är lite oroat när det gäller den dubbla straffbarheten. Sveriges förhandlingslinje från början var ju att den skulle avskaffas helt och hållet. Där känner jag mig alltså inte trygg.

Precis som Johan Pehrson sade tidigare handlar det om att man ska lita på Thomas Bodström. Jag litar på att Thomas Bodström driver den linje som Sverige har drivit tidigare om att avskaffa den dubbla straffbarheten. Vänsterpartiet ser stora problem när det gäller den dubbla straffbarheten, och därför röstar vi nej.

Sedan måste jag kommentera det som sades om att Sverige är det land som tar längst tid på sig att införa europeisk lagstiftning. Det är en sanning med modifikation. Vi kanske tar lång tid på oss innan vi fattar beslut i riksdagen om att ställa oss bakom ett rambeslut eftersom alla länder inte behöver göra det. När det däremot gäller att införa lagstiftningen i praktiken och få den att fungera tillhör Sverige ett av de bästa länderna. Därför tycker vi att det är viktigt att vi får den längre tiden på oss för att införa den i svensk lagstiftning. Det är viktigt att ha den grunden.

När det gäller kampen mot den internationella brottsligheten har det sagts att om man står på den ena eller andra sidan och om man röstar nej till detta, är man inte för kampen mot internationell brottslighet, och är man inte för EU är man också emot kampen mot internationell brottslighet.

Vänsterpartiet anser att denna fråga är oerhört viktig. Den gränsöverskridande brottsligheten är en farsot på många håll. Men man måste föra kampen så att hänsyn tas till rättssäkerhet och mänskliga rättigheter, och med förtroende från viktiga organisationer som Amnesty, Svenska Helsingforskommittén och Advokatsamfundet, som för övrigt också riktar kritik mot de nuvarande förhållandena.

Om man har med sig dessa organisationer i kampen tror jag att man kan lyckas. Om man däremot inte tar rättssäkerhet och mänskliga rättigheter på allvar finns det risk för att misslyckas.

Prot. 2001/02:110
22 maj

*Godkännande av
rambeslut om
en europeisk
arresteringsorder*

Anf. 45 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag är smickrad över att ni litar på mig; det är roligt. Men det handlar inte om att lita på mig eller inte, utan om att man egentligen är en budbärare. Man talar om hur förhandlingarna har gått och presenterar förslag som man sedan vill att riksdagen ska ta ställning till. Enligt det nuvarande förfarandet sker det genom EU-nämnden. Huruvida detta förfarande kommer att förändras i framtiden har jag inte några synpunkter på, men det är viktigt att vi fortsätter diskussionerna.

Det som jag framför allt har vänt mig emot i dag är att man skulle göra förändringar under det nuvarande arbetets gång. Detta skulle skada Sveriges förtroende oerhört mycket i juni. Däremot tycker jag att det ur demokratisk synvinkel är viktigt att vi fortsätter de här diskussionerna.

Anf. 46 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Miljöpartiet bedriver också kamp mot brottslighet, men vi kan ha olika metoder. De argument för kampen mot den internationella brottsligheten som Thomas Bodström så pompöst hävdade i sitt anförande kan även en polisstat använda för att göra inskränkningar.

Miljöpartiet anser att förebyggande åtgärder i kampen mot brottslighet ska vara en viktig del. Värden som rättssäkerhet, demokrati och mänskliga rättigheter måste också ligga i vågskålen. Jag tycker att vi tidigare har haft samma syn kring detta, men en stor förändring tycks vara på gång. Kampen mot brottsligheten är tydligen överordnad, vilket den inte är för Miljöpartiet. De andra värdena är också viktiga. Jag tror inte att det sätt som nu har föreslagits kan göra någon skillnad.

Jag återkommer till det nuvarande systemet. Vi ratificerade, som Thomas Bodström också sade, 1996 års konvention. Den skulle börja praktiseras i oktober 2001. Vi vet inte hur det har fungerat, men ett förslag i den konventionen byggde på att de rättsvårdande myndigheterna själva skulle få förhandla – inte bara komma till regeringen. Detta har vi alltså redan genomfört.

Vad hade man för motiv för att från oktober 2001 införa det nya systemet? Det blir bättre, säger man, men det vet vi inte eftersom vi inte har prövat det andra systemet. Vad är det som blir bättre? Det vet vi inte, för någon analys har inte gjorts. Också Moderaterna har framfört att en sådan analys över huvud taget inte har förekommit.

Det som Thomas Bodström nu för fram hänger alltså inte riktigt ihop. Förslagen i EU är väldigt ingripande, och de finns redan i olika arbetsgrupper. Vi tycker att det är märkligt att vi med denna snabbhet ska ta fram och praktisera dem.

Anf. 47 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag tror säkert att Miljöpartiet och andra partier också står upp för kampen mot brottsligheten. Men man ska ha klart för sig att det är väldigt illa för Sverige om vi är det enda EU-landet som står utanför överenskommelsen och framför allt om vi från början har sagt ja och sedan ändrar oss och säger nej. Mycket av det arbete som sker i EU är

nämligen på ett, två, tre eller fyra länders initiativ. Och ett land som ändrar sig på det sättet och svajar på det sättet vill inget land ta något initiativ tillsammans med. Det är därför som det är viktigt att vi nu i juni kan åka till Bryssel och säga: Ja, vi ansluter oss tillsammans med de 14 andra länderna.

Utan internationellt samarbete kommer vi inte åt den internationella brottsligheten. Det är ingen tvekan om det. När gränserna öppnas öppnas också större möjligheter för brottslingar, och då måste vi vara med i utvecklandet av detta samarbete. Det är Socialdemokraternas linje att det är väldigt viktigt att utveckla detta.

Sedan vill jag säga att detta inte på något sätt behöver ske på bekostnad av rättssäkerheten. Det är inte så enkelt som att bekämpande av brottslighet eller förbättringar av brottslighet automatiskt skulle innebära försämrade rättssäkerhet. Det gör inte detta.

Jag ska upprepa konkreta saker av analysen. Tidsgränserna blir bättre. Det handlar om rättsliga instanser och inte politiker. Det blir muntlighet. Man får rätt att överklaga. Detta är typiska rättssäkerhetslagar, och det finns med i den analys och det underlag som nu finns för riksdagen att ta ställning till.

Anf. 48 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Jag fick inte svar på vad det var som gjorde att de nuvarande reglerna som vi antog nyligen, i oktober, inte skulle kunna fungera. Men jag fick ändå svaret att det är grupptrycket i EU som gör att vi måste göra detta utan att sansa oss. Det var svaret.

Anf. 49 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Nej, det är inte grupptrycket utan det är just de saker som jag räknade upp och som innebär en förbättring. Det som antogs i oktober bygger på 1995 och 1996 års konventioner. Det som kallas arresteringsordern kom 2001. Det är alltså inte så korta tidsintervaller som Kia Andreasson försöker göra gällande. Men sammantaget är detta rätt väg för att fortsätta utveckla det internationella samarbetet mot brottslighet och samtidigt förbättra rättssäkerheten.

Anf. 50 MARGIT GENNSER (m):

Fru talman! Första gången som jag anslöt mig till ett politiskt parti – jag är egentligen fritänkare och tycker inte om partier – var när Gösta Bohman blev partiledare. Varför? Jo, han värnade om den demokratiska rättssäkerheten, och det behövdes på 70-talet. Man hade rambeslut då också. Det behövs ännu mer i dag. EU:s politiska integrationspolitik har dessvärre företrädare framför rättsenlighet eller det som engelsmännen kallar *the rule of law*.

I föreliggande betänkande använder man en lagstiftningsteknik som inte är förenlig med vår traditionella rättssäkerhet. Remissförfarande och lagrådsgranskning kommer på undantag. Dessutom görs en mycket långtgående principiell förändring, nämligen avskaffandet av kravet på dubbel straffbarhet. Detta är så stora lagstiftningsförändringar, alltså metoderna för lagstiftning ändras så mycket, att jag inte bara kan lägga ned min röst, utan så här i slutet av min riksdagsverksamhet måste jag faktiskt protestera. Jag är rädd för den utveckling som man har satt i gång

på det rättsliga området. Man har haft en stor diskussion om detta i Storbritannien. Och framstående kunniga och erfarna jurister har yppat samma farhågor. Därför kommer jag att rösta nej.

Prot. 2001/02:110
22 maj

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Ändringar i djurskyddslagen, m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2001/02:MJU20
Ändringar i djurskyddslagen, m.m. (prop. 2001/02:93).

*Ändringar i djur-
skyddslagen, m.m.*

Anf. 51 INGVAR ERIKSSON (m):

Fru talman! I miljö- och jordbruksutskottets betänkande 20 behandlas regeringens proposition om ändringar i djurskyddslagen syftande till ett förbättrat djurskydd m.m.

Vi moderater har i en följdmotion liksom i ett antal andra motioner tagit upp förslag och synpunkter som är av stor betydelse för djurskyddet och djurhållningen i vårt land men också en viktig faktor inom det europeiska samarbetet.

Vi har dock på flera punkter andra goda förslag som trots detta inte funnit majoritetens gillande. I dessa fall har vi moderater i utskottet aningen ensamma eller tillsammans med några eller något av de övriga oppositionspartierna markerat i reservationer eller särskilda yttranden fogade till betänkandet. Jag återkommer till dessa.

Djurskyddet gäller förhållandet mellan människor och de djur som de har i sin vård. Sedan urminnes tider har människan varit beroende av att hålla husdjur av skilda slag för olika ändamål. Medvetenheten om att dessa djur behöver skyddas och vårdas är lika gammal som husdjursskötseln i sig.

Djurskyddsfrågor intresserar också människor i hög grad, och ett stort engagemang kommer ofta till uttryck såväl när det gäller djurskyddet i allmänhet som i fråga om enskilda djurskyddsfall. Detta är bra.

Dagens lantbrukare, liksom gångna tiders, ägnar stort intresse åt sina djur och har mycket stor kunskap om djuren, deras skötsel och välbefinnande.

Det finns alltså en tradition för god djurhållning bland Sveriges djurhållare. Det borde också vara helt uppenbart att en god djurhållning är en förutsättning om verksamheten över huvud taget ekonomiskt ska gå runt och lön för arbetet ska kunna erhållas. Detta borde i sig vara en garanti för god djurskötsel.

De skräckbilder som vi genom medierna ibland får ta del av då det gäller helt förkastliga och dåliga djurtransporter samt helt undermålig vård av djur kan helt enkelt inte ge något annat än avsky och ekonomiska förluster för dem som sysslar med detta varför det rimligen snabbt borde komma att upphöra även inom EU.

Bakom fall av djurplågeri och vanvård av djur, som tyvärr ibland ändå inträffar också i vårt land, ligger nästan alltid personliga sociala problem. Dessa leder till oförmåga att handha djuren, vilket leder till

tragedier. Det är viktigt att försöka förebygga detta och att ingripa snabbt om det håller på att gå snett.

Regeringen har aviserat förslag om en ny djurskyddsmyndighet för andra djur än jordbrukets produktionsdjur. Vi moderater tillsammans med många andra tror inte att en ny myndighet är lösningen när det gäller att komma till rätta med problem som eftersatt eller dålig djurhållning. Man ska då hellre skapa förutsättningar inom Jordbruksverket, som i dag utgör myndighet på området, att på ett bättre sätt än hittills klara av dessa frågor framöver.

Glädjande nog fungerar djurtillsynen mycket väl i de flesta kommuner, men i de kommuner där det brister i tillsynen måste åtgärder vidtas. Då det gäller små kommuner måste tillsynen kunna samordnas, vilket nu blir möjligt efter riksdagens beslut.

Men allra viktigast är självklart att tillsynspersonerna har hög kompetens vad gäller såväl teknik som djurskötsel men även på det sociala området. Vi tycker att man bör kunna samordna djurtillsyn med miljötillsyn för att hålla kostnaderna på en rimlig nivå. Mycket talar för att tillsynen, som också ska kunna innefatta rådgivning, måste ligga så nära berörda människor som möjligt för att man ska lyckas med att förebygga misslyckanden och klara ett bra framtida djurskydd.

Dessa frågor tas upp i reservation nr 9, som vi moderater har tillsammans med Centerpartiet.

I reservation nr 2 under rubriken "Förbud mot viss djurhållning" går vi moderater mot regeringens och majoritetens förslag om att ändra 4 § andra stycket djurskyddslagen. Regeringen vill bemyndiga Jordbruksverket att meddela föreskrifter om, villkor för eller förbud mot viss djurhållning.

Vi anser att varken regeringen eller Jordbruksverket bör få rätt att besluta om förbud mot viss djurhållning eller näringsverksamhet. Regeringen kan däremot lägga fram lagförslag. Men riksdagen, som har den lagstiftande makten, ska alltid besluta i dessa ärenden.

Den nu föreslagna lagändringen innebär också en risk för att den enskildes rättssäkerhet urholkas. Vi menar därför i reservation nr 2 att riksdagen ska avslå förslaget. Jag yrkar bifall till reservation nr 2.

I reservation nr 5 tar vi upp vikten av egenkontroll vid djurhållningen. Djurägarens ansvar bör anges tydligare, bl.a. genom att krav på egenkontroll införs i djurskyddslagen på liknande sätt som gäller enligt miljöbalken.

Fru talman! Enligt vår mening är det av yttersta vikt att omhänderta-gande av djur, när så måste ske, sker med stort ansvar och av kompetent personal. Det är t.ex. inte acceptabelt att högdräktiga djur eller andra djur i god kondition slaktas innan alternativa lösningar prövats. Frågan tas upp i reservation nr 6.

I reservation nr 7 stöder vi moderater tillsammans med Kristdemokraterna och Centern tanken på införandet av ett godmanssystem för djurä-gare. Man skulle, då konstaterade fall av undermålig skötsel eller van-vård av djur som kan härledas till sjukdom eller sociala problem, kunna bistå djurägaren eller djurhållaren. Ofta är det så att tidigare dugliga och framgångsrika personer har drabbats av personliga motgångar, sjukdo-mar eller andra problem. En s.k. god man skulle kunna utgöra en länk

mellan den drabbade och myndigheten och därvid hjälpa till med att snabbt lösa de problem som uppstått för både människor och djur.

Djurtransporterna inom EU tas upp i en gemensam borgerlig reservation, reservation nr 13. Vi konstaterar att EU:s transportdirektiv inte följs och att det är av stor vikt att Sverige fortsatt är starkt pådrivande när det gäller att få stopp på transporter där djur lider.

Fru talman! I särskilda yttranden tillsammans med Kristdemokraterna och Centern tar vi upp frågan om en ändring i epizootilagen och frågan om uppfödning av pälsdjur.

Vi vidhåller att det är fel att tala om full ersättning vid misstanke om utbrott av allvarliga epizootiska sjukdomar när det i dag i realiteten rör sig om 30 %. Vi anser att full ersättning ska utgå.

Jordbruksministern och regeringen arbetar uppenbarligen för en avveckling av pälsdjursnäringen i Sverige. De tankar och förslag som hittills framkommit i rapporter och uttalanden om åtgärder utgör tveklöst ett dödshot mot den svenska pälsdjursnäringen. Vi kan konstatera att uppfödningen har stor betydelse för näringslivet och för utkomsten i de bygder där verksamheten bedrivs. Självklart lägger vi stor vikt vid att produktionen sker på ett från djurskyddssynpunkt etiskt riktigt sätt och på grundval av senaste forskningsrön.

Det kan inte vara rimligt att införa ett näringsförbud, att skåpa ut ca 800 arbetstillfällen, att missa svenska exportintäkter och att öka problemen när det gäller att ta hand om avfall av slaktrester och fiskrens som i dag inom näringen omhändertas på ett mycket positivt sätt. Frågan måste ställas till jordbruksministern och till Ann-Kristine Johansson, som i dag är talesman för regeringen, om man är beredd att äventyra denna näringsgren.

Sedan har vi också en aktuell fråga, nämligen den om äggproduktionen. Eftersom Ann-Kristine Johansson har varit engagerad i det sammanhanget vill jag också uppmärksamma den frågan. Det är nämligen så att vi för ca fem år sedan i denna kammare var överens mellan blocken – det gällde de flesta partierna – om att omställningen av äggproduktionen i Sverige skulle ske i sådan takt att man inte äventyrade möjligheten för svenska konsumenter att få tillgång till svenskproducerade högkvalitativa ägg. Jag vill alltså till sist också aktualisera den frågan, Ann-Kristine Johansson!

Anf. 52 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! Vi är alla en del i planeten Jordens näringsväv, och då kan man fråga sig vem som är överordnad vem. Är människan skapelsens herre? Är övriga djur och växter till för människan? Ofta betar vi oss som om det vore så.

Jag menar att det är en felsyn, för då har vi inte förstått vår plats i det ekologiska systemet. Vi måste inse att vi är en del av detta och bete oss därefter. Olika kulturer har visat prov på att de klarar det. Andra har visat prov på motsatsen. Detta slår obönhörligen tillbaka.

Det är här som djurskyddet kommer in. Grundsynen måste vara att vi och djuren tillhör samma ekologiska väv. Utifrån detta synsätt ska djurskyddet skapas.

Vänsterpartiet tycker därför att det är bra att portalparagrafen i djurskyddslagen fortsättningsvis ska gälla alla djur i bestämmelserna och att

en del straffbestämmelser skärps. Vi ser också fram emot att den nya djurskyddsmyndighet som är under bildande ytterligare ska stärka djurskyddet.

Få lagar är så bra att de inte kan göras bättre. Därför har vi några förslag som vi menar skulle förbättra lagen.

Vänsterpartiet har tre olika reservationer. Jag ska i mitt anförande tala om två av dessa reservationer. Den tredje reservationen, som jag inte själv står bakom, kommer Tasso Stafilidis senare i debatten här att ta upp.

Den första reservationen handlar om hållande av burhöns. Det har vidtagits åtgärder för en förbättring av förhållandena för burhönsen, men det har inte gått särskilt fort. Nu säger såväl jordbruksministern som Jordbruksverket att de inte ska bevilja fler dispenser. Vänsterpartiet stöder det ställningstagandet.

Den modifierade hönsbur som saluförs på den svenska marknaden har fortfarande brister. Vi menar att den inte uppfyller alla de krav som bör kunna ställas från djurskyddssynpunkt.

Givna dispenser missgynnar också de äggproducenter som redan har ställt om till golvhönshållning och möjlighet till utevistelse. De som har ställt om måste få ökade möjligheter att utvecklas och sälja sina produkter. Därför måste de skärpta kraven gå hand i hand med ett tydligt märkningssystem så att konsumenten kan vara säker på vilka ägg som har producerats på ett mer djurvänligt sätt.

Den andra reservationen gäller djurtransporter inom EU. Inom EU är den inre marknadens regler om fri rörlighet för varor och tjänster överordnade det mesta. De reglerna gäller framför folkhälsa och djurskydd. Djur är på den inre marknaden en vara som ungefär vilken vara som helst. Den ska produceras där det är billigast, förädlas där det är billigast och säljas där man får ut mesta möjliga av den.

Vänsterpartiet anser att det är oacceptabelt att behandla djur som en vara vilken som helst och menar att djur måste undantas från regeln om varors fria rörlighet. Nu finns det en del speciella regler för djur, men grundsynen inom EU är ändå att djur är en vara.

Vi menar också att man måste se livsmedelsframställning i allmänhet och köttproduktion i synnerhet som en helhet. Är det rimligt att en kalv föds i Sverige, uppföds till slaktdjur i Belgien, slaktas i Spanien för att sedan säljas i Sverige? Detta visar att det inte finns en helhetssyn. Skulle så att säga djurtransporterna tvingas ta ansvar för sina totala samhällskostnader skulle det inte vara ekonomiskt lönsamt att transportera djur alltför långa sträckor.

Till detta kommer också en ökad hälsorisk och smittspridning av fruktade sjukdomar. Vi har ju för inte så länge sedan sett frukterna av detta i Europa.

Jag yrkar bifall till reservation nr 14.

Fru talman! I frågan om pälsdjursnäringen kommer Tasso Stafilidis att tala för Vänsterpartiet. Jag har där en avvikande uppfattning gentemot majoriteten i mitt parti och väljer därför att inte beröra den frågan i detta anförande. I stället kommer jag i slutet av debatten att ge min syn på pälsdjursnäringens framtid.

Fru talman! Visst har det funnits tillfällen då man har stått här i talarstolen och undrat till vilken nytta man gjort det. Så är det speciellt när man befinner sig i opposition. Det är väldigt svårt att påverka och få igenom sina förslag.

Men det är med stor förvåning som jag noterar att Socialdemokraterna tillsammans med sina två stödpartier, som ju faktiskt har majoritet i denna kammare och som också har möjlighet att driva igenom sina förslag, nu är villiga att avhända sig sitt och väljarnas inflytande över beslut i viktiga frågor här i Sveriges riksdag.

I det betänkande som vi i dag debatterar finns ett förslag från majoriteten som innebär att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket ska få meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning.

Liksom remissinstansen Länsstyrelsen i Skåne anser vi kristdemokrater att denna lagändring kan medföra risk för den enskildes rättssäkerhet. Förbud mot viss djurhållning bör meddelas i lag antagen av Sveriges riksdag. I annat fall kan tillfälliga opinionsvindar leda till godtycke och beslut om förbud, vilket kan strida mot grundlagen och den enskildes rätt. Om den föreslagna lagändringen går igenom ger det oanade möjligheter för en regering att förbjuda vilken djurhållning som helst och på så sätt komma undan en demokratisk process med öppen debatt. Det är ett skrämmande perspektiv.

Det är i Sveriges riksdag som lagstiftningen ska beslutas. Att avhända sig denna typ av lagstiftning, som kan slå mot såväl enskilda som hela näringar, är att underkänna riksdagens ställning. Om regeringen anser det nödvändigt med förbud ska man också fortsättningsvis gå till riksdagen för att stifta sådan lag. Regeringens förslag bör, i denna del, därför avslås.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 3 och vill i detta sammanhang rikta min första fråga till Ann-Kristine Johansson och er andra som stöder regeringens förslag: Anser ni att detta förslag är demokratiskt? Är ni som folkvalda beredda att släppa all makt till regeringen, helt och hållet, i den här typen av frågor? Det skulle jag vilja ha ett svar på.

Jag vill i detta sammanhang även ta upp en fråga som jag ser som ytterligare ett hot mot den demokratiska beslutsordningen. För över ett år sedan beslutade en majoritet av riksdagens ledamöter här i kammaren om en lagändring för förordnande av veterinär vid hästtävlingar. Regeringen gav då Jordbruksverket i uppdrag att se över hur man skulle kunna förenkla förfarandet vid tillsättande av tävlingsveterinärer. Så långt är allt i sin ordning. Men nu meddelar Jordbruksverket i senaste numret av sin tidning Djuridiken att man inte kan förändra förfarandet innan man gjort en ändring i djurskyddslagen och konstaterar att ett sådant förslag saknas i den proposition som vi debatterar här i dag. Då blir naturligtvis min följdfråga till regeringen och Ann-Kristine Johansson: Varför har ni inte tagit med ett förslag om ändring i djurskyddslagen i denna del när ni visste att detta krävdes för att kunna verkställa majoritetens beslut? Är det demokratiskt att på detta sätt förhåla ett beslut taget i Sveriges riksdag? Hur avser ni att reparera skadan så att en ändring i enlighet med riksdagens beslut kan verkställas?

I propositionen föreslår regeringen att bestämmelser om att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt ska gälla, inte enbart lantbrukets djur, försöksdjur och tävlingsdjur, utan alla djur. Vi kristdemokrater har i princip inget att invända mot förslaget, men vi anser att utskottet kunde ha gått oss till mötes i vårt förslag om undantagsmöjligheter som gäller specifika situationer där djurens naturliga beteende kan vara till skada för dem själva.

Vi kan också se att det i vissa fall är motiverat med ett krav på tillstånd för djurhållning i större omfattning även då den inte är av yrkesmässig karaktär, t.ex. när mängden djur riskerar att bli en sanitär olägenhet. Men vi har i vår motion pekat på de gränsdragningsproblem som kan uppstå i samband med bedömningen av vad som är "större omfattning". Vi anser det t.ex. inte rimligt att en hästägare med fyra tävlingsston, i likhet med kravet på tillstånd för hundar som gäller vid fyra avelstikar, ska behöva ha tillstånd för hållande av dessa. Vi förutsätter att Jordbruksverket vid utfärdande av föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd beaktar situationer som här beskrivits. Vi kommer att följa frågan noga och återkommer om det skulle visa sig att våra farhågor besannas i denna del.

Till sist, fru talman, skulle jag vilja ta upp en fråga som vi har tagit upp i vår motion som rör straffsanktioner. Det är i dag inte förenat med någon straffsanktion för en djurägare att hindra och motsätta sig en inspektion av en tillsynsmyndighet. Detta kan få till följd att en djurhållare utan risk för straff kan motsätta sig inspektion för att med denna åtgärd t.ex. vinna tid och undanröja bevis. Detta är en brist i lagstiftningen som vi anser måste rättas till.

Fru talman! Jag ser att jag har ganska gott om tid kvar av min anmälda talartid, så jag ska ta upp en sak till som behandlas i detta betänkande, och det är vår motion om s.k. kamphundar. Ann-Kristine och jag har debatterat det ämnet många gånger. Senast i förrgår läste jag en artikel i Dagens Nyheter om en kvinna som hade blivit attackerad. Sådant har vi fått läsa om återkommande de senaste månaderna och det senaste året. Vi är väldigt duktiga här i Sveriges riksdag på att hitta bra djurskyddslagar och skydda våra djur. Men, Ann-Kristine Johansson, vore det inte på tiden att vi också försöker skydda människor mot de djur som har fel ägare? Hur ser Ann-Kristine Johansson på detta problem, som bara fortgår? Man tillsätter utredning efter utredning för att titta på vad man ska göra åt detta problem. Vi har ett färdigt lagförslag som man åtminstone skulle kunna börja med tills ni är färdiga med någonting som ni anser är bättre.

Anf. 54 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Jag tänkte i den här debatten ta upp i huvudsak två saker: dels Sveriges ansvar på det internationella planet i de här frågorna, dels ett par inhemska problem.

För att börja på det internationella planet kan vi med lätthet konstatera att på de allra flesta områden är de svenska djurskyddsbestämmelserna mer långtgående än vad de är i många andra länder, även i de länder som är medlemmar i den europeiska unionen. Detta leder till höga kostnader för det svenska lantbruket. Bl.a. fordras det i Sverige för det

mesta större utrymme för att få hålla djur i djurstallar än i många andra länder.

Enligt min mening är emellertid dessa kostnader som de svenska bönderna får ta motiverade av djurskyddsskäl. God djuromsorg är en viktig del, inte bara ur etisk och moralisk synvinkel, utan också i förhållande till konsumentperspektiv. Jag tycker att det är viktigt att regeringen fortsätter, som man säger sig göra, att arbeta för att implementera de svenska jordbruksbestämmelserna även i andra delar av t.ex. den europeiska unionen.

Hur är det, fru talman, med den här saken? Jo, jag tycker att regeringen och dess företrädare talar mycket i det här avseendet men handlar lite. Ett stort argument för Sveriges medlemskap i den europeiska unionen var ju att vi skulle kunna påverka på ett annat sätt än vad vi kunde göra som icke-medlemmar.

Men hur har det blivit, Ann-Kristine Johansson? Jo, regeringen och dess företrädare pratar mycket om hur man ska förändra dessa saker på den europeiska kontinenten, men vad har man i praktiken uppnått? Intet. Man bara fortsätter att prata. Vad ämnar Ann-Kristine Johansson och det parti som hon företräder göra i det här avseendet?

En sak som är intimt förknippad med den problematik som jag nu har tagit upp är transporterna av levande djur. Människor upprörs av transporthysterin på den europeiska kontinenten, och det är helt berättigat, tycker jag. Djuren behandlas illa under de mycket långa, plågsamma och grymma djurtransporterna. Det är enligt min mening djupt beklagligt att EU:s transportdirektiv inte följs, särskilt med tanke på att reglerna enligt mitt förmenande inte är särskilt långtgående, snarare tvärtom.

Vi har i en följdmotion till den proposition som i dag behandlas tagit upp denna problematik. Vi vill att Sverige ska påverka i detta avseende, vilket Sverige nu skulle kunna göra eftersom man är medlem i en union som har att sköta dessa saker. Men, som sagt, i det avseendet väljer Sveriges företrädare, nämligen regeringen, att inte göra någonting, utan man bara talar. Handla nu, Ann-Kristine Johansson!

Så till ett par tre svenska inhemska problem. Den lokala djurskyddstillsynen är av största vikt därför att kännedom om de lokala yrkesutövarna finns just i närområdet. Det gäller såväl miljö- och hälsoskydd som livsmedelsskydd och djurskydd. Den lokala tillsynen innebär stora fördelar. Enligt mitt förmenande vore det helt fel att förstatliga den djurskyddstillsyn som vi har haft sedan lång tid tillbaka i vårt land.

Det mellan regeringen, Miljöpartiet och Vänsterpartiet överenskomna inrättandet av den nya djurskyddsmyndigheten kommer att kräva stora resurser. Dessa resurser borde i stället tilldelas den kommunala tillsynen så att den kunde förbättras och effektiviseras, bl.a. genom samordning och bättre förebyggande arbete.

De resurser som den nya myndigheten kräver skulle kunna användas för att utveckla den vägledande uppgift som länsstyrelserna har och det stöd som länsstyrelsen har att ge kommunerna och deras företrädare. Men i stället väljer regeringen och dess stödpartier att lyfta fram denna problematik på ett sätt som gör att de som ska övervaka verksamheten kommer längre ifrån verkligheten. Jag kan, fru talman, inte acceptera en sådan utveckling.

Prot. 2001/02:110
22 maj

Ändringar i djurskyddslagen, m.m.

Därtill några ord om att tillåta samverkan mellan kommuner. Antalet anmälda brott mot djurskyddslagen har ökat markant under senare år. Det kan till stor del bero på att djurskyddsfrågor har blivit mer uppmärksammade. Dessutom har vi fått en mer intensifierad djurskyddstillsyn, och det är bra.

Det finns dock vissa problem med djurskyddstillsynen i ett stort antal kommuner i vårt land. Det beror på kommunernas litenhet och på den lilla djurhållning som finns i dessa kommuner. Ofta finns det bara en eller ett par inspektörer som ska sköta en mängd ärenden inom miljö-, livsmedels- och djurskyddsområdena. Livsmedelstillsynen och djurskyddstillsynen tillåts inte att samverka kommunerna emellan. Det tycker jag är synd och tråkigt.

Vi har i såväl motion som reservation tagit upp denna problematik. Vi kan inte förstå varför regeringen inte ämnar och inte kan tillåta att kommuner samverkar på det här området.

Fru talman! Avslutningsvis: Den mindre skara vårdslösa och omdömeslösa djurhållare som tyvärr finns i vårt land ska inte och får inte överskugga den stora skaran kompetenta djurhållare som värnar om sina djur. Låt i stället de uppmärksammade fallen bidra till att vi på allvar tar tag i de brister och problem som finns på det här området. Låt oss se till att vi tillsammans åtgärdar bristerna i den nuvarande lagstiftningen och i andra regelverk.

Jag yrkar bifall till reservation nr 4.

Anf. 55 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Ett samhälle som inte värnar om djurens välbefinnande riskerar också att bli ett samhälle där utsatta människors värde förtrampas.

Det har under senare år vuxit fram ett ökat intresse och ett ökat engagemang för djurhållningsfrågor. Vi socialliberaler är glada över den utvecklingen, en utveckling som bidrar till att människor som konsumenter blir medvetna om djurhållningsfrågor. Medvetna och upplysta konsumenter har goda möjligheter att utöva påtryckningar genom att köpa varor som säljs av producenter som har en god djurhållning.

Andra styrmedel för ett bättre djurskydd är lagar och förordningar. Visst behöver vi lagar och regler, men huvudproblemet i dag är inte att existerande regler inte skyddar djuren, utan det är att reglerna inte efterföljs. Efterlevnaden av djurskyddslagen och lagen om djurplågeri måste skärpas. Länsstyrelserna och andra berörda tillsynsmyndigheter måste få ökade resurser så att de kan kontrollera att de bestämmelser som finns också följs i praktiken.

Djurhållningen måste garantera djuren ett värdigt liv och också en anständig död. I samband med slakt måste krav på god djuromsorg iakttas. En dålig djurhållning är ju inte bara etiskt oförsvarbart, utan det innebär också en hälsorisk för konsumenterna.

De två viktigaste frågorna för Sverige att driva är att minska tiden för slakttransporter och att arbeta för att slakt sker nära djurens uppfödningplatser. Vi socialliberaler anser att Sverige inom EU måste verka för ett borttagande av exportbidrag för transport av levande djur.

Vi medger att i viss forskning är djurförsök fortfarande nödvändiga för att göra viktig vetenskaplig verksamhet möjlig. Det handlar t.ex. om

forskning som syftar till att få fram botemedel mot mycket allvarliga sjukdomar. Forskningsgenombrott på dessa områden kan leda till att lidandet för många människor kan minimeras eller kanske helt undanröjas. Men alla djurförsök måste ske under mycket stränga etiska regler.

Vi tycker också att det är viktigt att alternativ till djurförsök inte bara prövas utan också att man skyndar på utvecklingen för att ersätta djurförsök med andra typer av försök. Det är viktigt att i det här sammanhanget påpeka att djurhållningen i Sverige är bättre än i de flesta andra EU-länder. Visst finns det en hel del att åtgärda för att förbättra djurhållningen.

Vi socialliberaler har drivit och driver t.ex. hårt frågan om förbud mot kadavermjöl i djurfoder, förbud mot långa djurtransporter, tester mot galna ko-sjukan. Vi driver frågan om ett federalt kontrollorgan med maktmedel och med resurser, att man ska tillsätta ett matens och djurens FBI. Vidare driver vi förbud mot att använda kadaverfett i mat.

När det gäller tillsynen av djurskyddet menar vi att det i dag kan ifrågasättas om nuvarande ordning är tillfredsställande. Kommunerna har i dag det fulla ansvaret. Men har vi i dag en effektiv och kvalitetsmässigt godtagbar fördelning av ansvaret mellan stat och kommun?

Om de internationella problemen med epizootier, långväga internationella transporter av djur och oacceptabel behandling av djur fortsätter, måste djurskyddet stärkas. Genom att inrätta en stark och enhetlig statlig myndighet på djurskyddsområdet skulle, menar vi, djurskyddet tillföras en betydelsefull resurs.

Jag har i en motion också tagit upp frågan om var man bör placera en myndighet med dessa uppgifter. Jag kommer inte att yrka bifall till reservation 11. Jag vill dock peka på vad jag har sagt i reservationen, att Uppsala ändå måste ses som den mest idealiska platsen för placering av en sådan myndighet. Inte heller detta bör vi se som lokaliseringspolitik. Gör vi inte det utan ser till var myndigheten lämpligen bör ligga, bör valet falla på Uppsala. Där finns anknytning till Statens veterinärmedicinska anstalt, juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, Sveriges lantbruksuniversitet osv. Argumenten är många och starka.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation nr 10.

Anf. 56 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Fru talman! Vi diskuterar nu propositionen om ändringar i djurskyddslagen och en del motioner som har hanterats av utskottet i samband med denna. Det här är en proposition som har gjorts upp i ett samarbete mellan Vänsterpartiet, Miljöpartiet och regeringen.

Många av de frågor som kommer upp här är frågor som har engagerat Miljöpartiet under en väldigt lång tid. Bl.a. att alla djur ska omfattas av § 4 i djurskyddslagen, så att de även omfattas av kravet på ett naturligt beteende, är något som vi har jobbat för under lång tid. Det är fullt rimligt att sällskapsdjur och övriga djur, t.ex. ridhästar, ska ingå i den här paragrafen, och det har vi hävdat länge. Det borde vara självklart att man kan utfärda föreskrifter om hållning av dessa djur. Vi är väldigt glada för att det nu föreslås.

Vi har också kämpat länge för att man ska skärpa straffen för brott mot djurskyddslagen och att fler lagöverträdelse ska straffbeläggas. Vi tycker att det är orimligt att även upprepade fall av djurplågeri, t.ex. vid

transporter, tidigare har kunnat ge högst ett års fängelse. Vi är nu glada över att de här straffen skärps. Vi tycker också att det är väldigt bra att man utvidgar straffbestämmelserna så att man straffbelägger t.ex. brott mot bestämmelserna om hantering av slaktdjur vid slakt. Det här är något som har engagerat många människor det senaste året. Vi har lyckats få igenom de här förslagen i förhandlingarna. Vi har stor förståelse för de människor som under lång tid har varit väldigt frustrerade av att straffen för den här typen av brott har varit så milda. Nu är förslagen här. Vi tycker naturligtvis att det kunde ha gått fortare, men vi får ändå vara glada att förslagen nu föreligger.

I propositionen finns det också förslag om utvidgade krav på tillstånd för att i större omfattning hålla djur, också något som Miljöpartiet har arbetat för. Det gäller exempelvis att hålla draghundar eller vakthundar för uthyrning, som tidigare inte har krävt tillstånd, eller att hålla hästar, inte bara för ridskolor utan även för utfodringsstallar exempelvis. Detta ska nu kräva tillstånd, vilket inte har gjorts tidigare. Här finns vissa problem med att detta måste anmälas till EU, varför det kan ta viss tid att genomföra det i praktiken. Men vi är i alla fall väldigt positiva till att det här förslaget finns med, och det är något som vi har arbetat för länge.

Vi tycker också att det är viktigt att de här förslagen ses i samma sammanhang som en hel del andra saker som händer på djurskyddsområdet för tillfället, t.ex. inrättandet av den nya djurskyddsmyndigheten där man bl.a. ska arbeta med att ge ett förbättrat stöd till den lokala tillsynen. Här vill jag säga till Eskil Erlandsson att det inte finns någon diskussion om att man ska centralisera tillsynen till staten. Det är inte aktuellt. Djurskyddsmyndigheten behandlas i en annan proposition än den här. Syftet är just att man ska stärka den lokala tillsynen, inte att man ska centralisera tillsynen till staten, vilket inte heller vi i Miljöpartiet tycker är någon bra idé. Det är tråkigt att Centerpartiet försöker ge sken av att ett sådant arbete försiggår fast det inte är på det sättet.

Jag vill också ta upp en reservation som vi har. Det behandlas också en del motioner i det här betänkandet. Ur djurskyddssynpunkt är frågan om § 4 och kravet på naturligt beteende betydligt större än bara frågan om att den ska omfatta alla djur. Det gäller framför allt definitionen av naturligt beteende såsom den uttrycks i de föreskrifter och förordningar som finns kopplade till lagen. Vi anser att det finns anledning att vara bekymrad över vissa djurs situation i Sverige trots § 4 i djurskyddslagen.

Vi har en reservation om pälsdjur. Bl.a. Socialdemokraterna har nymått kongressbeslut på att pälsfarmarna ska avvecklas, och jordbruksministern har flera gånger uttalat ambitionen att pälsfarmarna ska avvecklas.

I budgetpropositionen för år 2000 står det att regeringen avser att återkomma med förslag om förbättringar för mink under mandatperioden, eftersom man är bekymrad över minkarnas möjligheter till naturligt beteende. Så har inte skett. Man har lämnat ett utredningsuppdrag till Jordbruksverket. Deras rapport blev kraftigt försenad. Nu ska ytterligare en särskild utredare titta vidare på frågan, och inget förslag tycks vara i sikte. Det är svårt, tycker jag, att tolka det på något annat sätt än att man försöker förhålla ett lite jobbigt beslut. Branschen bedriver ganska starka påtryckningar för att få fortsätta den här verksamheten ostörd.

Under tiden sitter minkarna kvar i sina burar. De har inte möjlighet att röra sig fritt, trots att det torde vara en uppbärskomponent i möjligheten att bete sig naturligt för ett djur som i vilt tillstånd rör sig över så stora ytor som en mink gör. Minken är mycket aktiv och har dessutom behov av fri tillgång till vatten att simma i.

T.o.m. Jordbruksverket har nu erkänt att det finns vissa brister i hållningen av mink utifrån § 4 om rätten till naturligt beteende, men de förändringar som man föreslår är tyvärr marginella när det gäller just möjligheten att röra sig fritt.

Att hålla djur i bur för att producera pälsar, när vi har alla möjligheter i världen att värma våra kroppar på andra sätt, känns fel för oss i Miljöpartiet, även ur etisk synvinkel. När vi dessutom konstaterar att djuren så uppenbart inte får utlopp för sitt naturliga beteende blir det än mer förkastligt.

Socialdemokraterna pratar och pratar, men det händer ingenting i den här frågan. Vi och många med oss är mycket besvikna på att man inte har fått fram något förslag under den här mandatperioden. Det påverkar naturligtvis också förtroendet för regeringen i djurskyddsfrågor.

Jag vill därmed yrka bifall till reservation nr 18.

Tyvärr är det inte bara när det gäller hållning av minkar som vi anser att det finns vissa brister i hur § 4 och den del som handlar om naturligt beteende kommer till uttryck i de föreskrifter som finns. Det gäller även t.ex. höns, som vi också har en reservation om. Men jag väljer här att yrka bifall endast till reservation 18.

Anf. 57 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Det finns två saker som jag vill ta upp, Maria Wetterstrand. Det vi och jag vänder oss mot är att ni tillsammans har valt att inrätta en ny myndighet och t.o.m. för innevarande år väljer att lägga, om inte minnet sviker mig, inte mindre än 35 miljoner kronor på denna nya myndighet. De pengarna borde, som jag sade i mitt anförande, på ett bättre sätt kunna användas till att stödja kommunerna i deras strävanden att upprätthålla ett bra djurskydd.

Jag tycker inte, och tror inte, att djurskyddet blir bättre genom att vi inrättar en ny myndighet. Djurskyddet blir bättre om vi tillför kommunerna resurser så att de kan värna djuren.

Det andra jag skulle vilja fråga Maria Wetterstrand är: Varför väljer ni inte, om ni nu har samverkat i den här propositionen, att tillåta samverkan kommuner emellan redan i den här propositionen så att även mindre kommuner med liten djurhållning på så sätt skulle kunna höja nivån på det djurskyddsarbete som man vill bedriva även i dessa kommuner?

Anf. 58 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Det är ju precis det som Eskil Erlandsson är ute efter som bl.a. den nya djurskyddsmyndigheten ska syssla med, nämligen att ge stöd för att kunna stärka arbetet med den lokala tillsynen så att den kan bedrivas på ett mer enhetligt sätt och på ett bättre sätt i alla kommuner.

Jag kan inte riktigt förstå att Eskil Erlandsson säger att en djurskyddsmyndighet inte skulle kunna stärka djurskyddet. Nu har i och för sig ingen av oss sett det konkreta resultatet, men det finns en stor enighet

inom exempelvis djurskyddsreformen om att man behöver en ny djurskyddsmyndighet för att just stärka djurskyddet. Den uppfattningen delar vi i Miljöpartiet, och även våra samarbetspartner i den här frågan. De här frågorna behandlas i en annan proposition vid ett senare tillfälle. Vi kommer säkert att få tillfälle att diskutera dem igen.

När det gäller möjligheterna att samverka kommuner emellan i fråga om tillsynen står det i utskottsbetänkandet att man har ambitionen att lägga fram just ett sådant förslag. Det kommer i samband med att man lägger fram ytterligare förslag som handlar om tillsynen och hur den ska förändras i detalj. Jag tycker att det vore olyckligt att slita loss en del och ta de andra delarna senare. Vi gör alltså det här så fort som möjligt.

Anf. 59 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag vill ta den andra delen först, nämligen detta med samverkan kommuner emellan. Jag tycker fortfarande att det nu när man lägger fram en helt ny lag hade varit på sin plats att i denna lag behandla frågan om möjligheter för kommuner att samverka. Jag kan inte förstå varför man väntar med att ta upp en känd problematik nu när man hade chansen.

Kring den första problematiken skulle jag vilja säga att där har vi ju redan i dag ett samverkansorgan inom länen. Länsstyrelserna har redan i dag en skyldighet att stödja, bistå och hjälpa kommuner i det här avseendet. Varför väljer ni inte att utveckla den verksamheten i stället för att skapa ytterligare en myndighet? Denna myndighet kommer ju, precis som alla andra myndigheter som skapas, att få inkörningsproblematik. Den kommer också att få gränsdragningsproblematik gentemot redan existerande myndigheter osv. Det arbete som vi tillsammans vill göra kommer ju på detta sätt bara att fördröjas.

Anf. 60 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Vi är av den bestämda uppfattningen att det behövs just en central myndighet som får ett övergripande ansvar för djurskyddsfrågor, inte minst när det gäller tillsynen och att stödja de lokala tillsynsorganisationerna. Vi har för avsikt att ge den här myndigheten möjligheter att utfärda föreskrifter på tillsynsområdet, vilket också kan vara av väldigt stor betydelse för att den lokala tillsynen ska fungera.

Om möjligheterna för kommunerna att samverka vill jag säga ytterligare en gång att jag tycker att det vore olyckligt, om det ska läggas fram flera förslag som handlar om att förändra på tillsynsområdet, att slita loss en del och komma med den nu och sedan om ett par månader komma med ytterligare förslag. Det är bättre att ta det här samlat så att man kan göra en samlad bedömning. Därför har vi också valt att göra på det sättet.

Anf. 61 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Fru talman! Intresset för djurskyddsfrågor ökar i samhället. Ungdomars intresse för dessa frågor är stort. Det märktes när Ungt Val drog i gång. Djurskyddsfrågorna låg på tio-i-topp-listan för de viktigaste frågorna. Det handlar om etik. Det handlar om hur vi behandlar våra djur, allt från sällskapsdjuren till de livsmedelsproducerande djuren.

Att vi ska ta hänsyn till de djur som vi har i vår tjänst är vi alla överens om. Djurens välfärd är i första hand beroende av de människor som

regelbundet kommer i kontakt med djuren, men det är också ett stort ansvar för oss politiker och för hela samhället. Vi ska se till att vi har en bra, skarp djurskyddslag som ses över med jämna mellanrum och förändras efter tidens gång och när forskning och ny kunskap ger oss nya fakta.

Djurskyddet är naturligtvis i första hand viktigt ur djurens perspektiv. Djur har en legal rätt att behandlas väl. Oavsett om det gäller avel, djurhållning, transporter eller slakt måste djurskyddet vara en naturlig och integrerad aspekt.

När det gäller brott mot djurskyddslagen skärps straffbestämmelserna ytterligare. Det blir höjt maximistraff till fängelse i två år, och i straffskalan för de allvarligaste brotten finns endast fängelse. Detta gäller också hanteringen av slaktdjur, eftersom djurskyddet måste skärpas inför och vid slakt.

I dag säger lagen att länsstyrelsen under vissa förutsättningar meddelar förbud mot att ta hand om djur eller visst slag av djur. Med det nya förslaget blir det obligatoriskt myndighetsingripande till skydd för djuren. Det innebär att har man blivit dömd för djurplågeri eller varit föremål för beslut om föreläggande vid upprepade tillfällen ska man i fortsättningen inte tillåtas ha djur.

Myndigheten ska ha skyldighet att omhänderta djur i situationer då det är nödvändigt ur djurskyddssynpunkt: vid djurplågeri eller hos dem som vid upprepade tillfällen varit föremål för föreläggande. Självklart ska det här ske efter noggrann prövning av vad som är bäst för djuren, och det ska utföras av kompetent personal. Det är också viktigt att det sker så tidigt som möjligt och, om det behövs, i samarbete med de sociala myndigheterna och de organisationer som finns. Det kan ligga mycket bakom ett fall med ett vanvårdat djur, så det behövs att alla samarbetar.

En annan sak, en viktig förändring som vi är glada över att få lägga fram förslag om, är att bestämmelsen om att djur ska hållas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att de kan bete sig naturligt ska gälla alla djur, inte bara djur inom husdjursskötseln och djur som används till tävling och försöksdjur utan alla djur.

Fru talman! En annan viktig fråga handlar om rätt att ge injektioner till djur. I dag finns det inget förbud mot att injektioner ges till djur utan att det är befogat av veterinärmedicinskt skäl, och det är inte heller så att veterinär ska anlitas i dessa fall. Det förekommer att djur ges injektioner under vissa alternativmedicinska behandlingar som kan vara tveksamma ur djurskyddssynpunkt. Därför behöver det införas i lag att injektioner endast får ges av veterinär eller efter ordination och instruktion av veterinär och endast då det är veterinärmedicinskt motiverat.

Vi har försökt att klargöra så tydligt som möjligt vad det är som gäller. Regeringen eller Jordbruksverket får utfärda föreskrifter om undantag från kravet rörande veterinärmedicinsk grund. Med dessa möjligheter till undantag anser utskottet att det även fortsättningsvis är möjligt för en lantbrukare att t.ex. ge järn till smågrisar, spårämnen, mineraler och att bekämpa parasiter m.m.

Under våren samlade regeringen ett antal myndigheter och kommuner till ett möte om framtida livsmedel och djurskyddstillsyn. Slutsatserna från detta blev att huvudmannaskapet ska vara kvar på kommunerna, alltså på lokal nivå. Det finns en mängd frågor som behöver diskuteras vidare innan förslaget kommer. Det är ju bra, Eskil Erlandsson, att det

här är genomarbetat, för en aktiv och fungerande djurskyddstillsyn är A och O så att vi vet att våra djur behandlas och sköts väl, att efterlevnaden av vår lag fungerar och att tillsynen fungerar bra där.

Det finns goda exempel på hur man kan samarbeta och hjälpas åt från myndigheter och näringen, t.ex. i Katrineholmsprojektet. Där samordnas tillsynen mellan miljöbalken och djurskyddslagen. Tillsynen sker dels genom egenkontroll av lantbrukaren själv, dels genom andrapartskontroll, alltså av de föreningsföretag som lantbrukaren levererar till, och dels genom ett oberoende kontrollorgan. Men myndighetsutövningen är kvar hos kommunen. Det är ett spännande försök att utveckla tillsynen och samarbetet mellan myndigheter och näringar.

Fru talman! Sveriges roll i EU är en viktig del i djurskyddet. Under vårt ordförandeskap lyfte regeringen fram frågan. Bl.a. genomfördes en stor etik- och djurskyddskonferens här i Stockholm. Det genomfördes också rundabordsdiskussioner med företrädare för djurskyddsorganisationerna inom EU. Det är viktigt att frågorna har lyfts upp på olika nivåer, inte minst på ministernivå.

I sitt anförande sade Eskil Erlandsson att vi bara pratar och pratar. Regeringen pratar, men vi ser ingen handling. Jag säger att det vi har gjort under vårt ordförandeskap och de frågor som regeringen driver nu är steg på väg. Jag tror att vi alla kan inse att det tar tid att förändra.

Självklart är det viktigt som tas upp i flera motioner i betänkandet att vi ska flytta fram positionerna och inte ge upp kampen för ett gott djurskydd för alla de djur som människan håller. Här finns ingen oenighet. Vi anser alla att Sverige ska vara starkt pådrivande. Det gäller i allra högsta grad djurtransporterna, och inte minst de djurmarknader som finns inom EU. Det finns en mängd att göra, och vi ska vara starkt pådrivande i de frågorna.

Fru talman! Vårt betänkande handlar också om många olika andra saker, bl.a. de dispenser som finns för hönshållningen, minknäringens framtid, ektoparasiter, slaktkycklingar m.m. Jag tänker bara kort kommentera två ytterligare saker, och det är hönshållningen och pälsdjursnäringen.

Vi närmar oss slutdatumen för dispensererna för att ha höns i de gamla, traditionella burarna. Enligt Jordbruksverket och näringen själv går omställningen nu snabbt. Det som kan dra ned på takten är produktionen och framtagandet av de nya systemen. Man hinner inte i den utsträckning som behövs ta fram de inredda burar som många vill ha.

Jag tycker att det är positivt att omställningen går snabbt och att näringen är med i det hela och har tagit ansvar och lyssnat på konsumenternas krav. Sedan är det också viktigt att äggen blir märkta, så att vi som konsument kan välja och visa vad det är vi vill ha i affärerna.

Minknäringen är en annan viktig fråga. Jag är övertygad om att den kommer tillbaka till den här kammaren för att diskuteras än en gång, kanske inte under det här riksmötet, men under nästa. Jordbruksverket har lagt fram sin rapport och konstaterar att det finns brister i minkarnas miljö och föreslår en rad förbättringar. Samtidigt sägs det att det behövs ytterligare forskning om hur nya system kan uppfylla minkens grundläggande behov osv. En utredare är tillsatt för att se över och analysera dels konsekvenserna av en förändring av näringen efter det förslag som Jord-

bruksverket har lagt fram, dels konsekvenserna av en avveckling av näringen.

Djurskyddsfrågan är ständigt aktuell, och många är engagerade. Det handlar om att hålla den etiska diskussionen vid liv, och att ständigt reflektera över etiska aspekter i det dagliga arbetet med djur. Kunskap är det viktigaste redskapet för djurskydd. Det är viktigt att ny kunskap utvecklas, sprids och får genomslag både i det praktiska arbetet, i politiken och i lagstiftningen.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 62 CAROLINE HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Ja, Ann-Kristine Johansson, visst är det många frågor vi är överens om och har en samsyn i när det gäller djurskydd. Det är väl bra, det. Däremot konstaterar jag att inget av de partier som jag vände mig till – jag ställde ju i mitt anförande ett antal frågor till majoriteten – på något sätt har berört det jag frågade om.

Jag skulle vilja fråga Ann-Kristine Johansson om hon som folkvald tycker att det är demokratiskt att på detta vis faktiskt göra avsteg från beslutandeordningen här i riksdagen. Den här typen av frågor kan faktiskt drabba näringar. Det kan innebära att regeringen eller Jordbruksverket ska få meddela om förbud för viss djurhållning, vilket indirekt kan drabba vissa näringar. Det kan ju inte vara någon nyhet precis. Är det inte så, Ann-Kristine Johansson, att denna typ av frågor även fortsättningsvis bör beslutas demokratiskt av de folkvalda?

Anf. 63 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag räknade med att Caroline Hagström skulle ta upp detta i replikskiftet, så därför avvaktade jag med det.

Jag tycker att det är ett ologiskt resonemang som förs av bl.a. Kristdemokraterna och Centern när det gäller detta. De anser att detta skulle regleras i djurskyddslagen.

Vi har djurskyddslagen som grund, och däri reglerar vi vissa saker. Sedan uppdrar vi till regering och myndigheter att gå vidare och se om det t.ex. är vissa djurslag som kommer in i landet som är farliga och om man i så fall behöver lägga in ett förbud mot det. Det gäller också möjligheten att reglera vissa former av verksamhet, t.ex. eldressyr av hundar. Allt detta kan vi inte reglera i lag, för då skulle det bli en väldigt stor lagstiftning. Djurskyddslagen är grunden, och sedan är det upp till Jordbruksverket eller regeringen att reglera vidare.

Jag ser inte detta som ett demokratiskt problem. Jag tycker att Caroline Hagström tar till stora brösttoner när hon talar om att opinionsvindar ska påverka regeringen att förbjuda viss typ av djurhållning osv. Vi är överens om att man här i Sverige har utredningar som går igenom frågan grundligt och sedan lägger fram förslag. Jag ser inga hinder i det vi fattar beslut om nu.

Anf. 64 CAROLINE HAGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Man kan tycka vad man vill om minknäring, men det kan väl ändå inte vara så att Ann-Kristine Johansson inte inser att det här förslaget, som jag förstår att både Vänsterpartiet och Miljöpartiet har

varit med och påverkat, faktiskt kan innebära att man smygvägen nu håller på att hitta ett sätt att utan en demokratisk process förbjuda en hel näringsgren i detta rike? Att Ann-Kristine Johansson står och försvarar det som demokratiskt är ett skrämmande perspektiv, tycker jag.

Jag ställde även en fråga med anledning av ett riksdagsbeslut för ett år sedan. Det skulle bli lättare för landets ridskolor att själva anlita tävlingsveterinär. Det var också ett demokratiskt beslut som på intet vis har infriats. Vad tänker Ann-Kristine Johansson som folkvald göra för att se till att den demokratiska processen får ett riktigt förlopp?

Anf. 65 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Vi har en stark djurskyddslag som lägger fast grunden – att djur ska hållas och skötas väl och kunna bete sig naturligt. Utifrån det ger vi uppdrag till regeringen och dess myndigheter att verkställa det. Det ser jag inte som något stort problem. Det demokratiska är ju att vi är med och påverkar lagstiftningen.

Det som Caroline Hagström tar upp gäller veterinärer vid tävlingsverksamhet med hästar. Det finns även andra saker som behöver läggas till och förändras i djurskyddslagen. Det handlar t.ex. också om besiktningveterinärer vid slakterier. Detta bereds, tas upp och diskuteras på departementet, och vi är inte färdiga med lagen än. Den ligger inte fast, och vi ska inte tro att den kommer att se ut så här i många år framöver, utan den förändras successivt hela tiden efter vunna erfarenheter.

Jag ser fram emot att det kommer nya förslag att diskutera och fatta beslut om här i Sveriges riksdag när det gäller att förändra djurskyddslagen.

Anf. 66 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Ann-Kristine Johansson säger att kunskap är det viktigaste redskapet för ett gott djurskydd. Det är jag beredd att hålla med om. Det gäller för oss att gemensamt försöka sprida kunskap om djurhållning och djurskötsel. Jag uppfattar att Ann-Kristine Johansson själv är väl hemma på det området. Men svar på frågorna fick jag inte.

Ann-Kristine Johansson tar upp detta med hönsen och omställningen. Det är riktigt att näringen nu är beredd att omställa. Problemen i dag ligger i tidsaspekten. Man hinner inte snabbt nog genomföra omställningen praktiskt innan dispensen går ut på grund av tillgången på s.k. trivselburar eller andra alternativ. Jag ställde då frågan om Socialdemokraterna är beredda att släppa det krav vi är överens om, dvs. att omställningen ska ske i den takt att vi trots den kan försörja svenska konsumenter med svenskproducerade högkvalitativa ägg.

Sedan var det frågan om pälsdjursnäringen. Jag vet inte om Ann-Kristine Johansson var med på kongressbeslutet, men jag utgår från det på grund av hennes kunskap. Det är ändå alarmerande när en kongress fattar ett beslut och jordbruksministern, som har ett stort ansvar för djurhållningen i landet, direkt säger att hon ska arbeta för att näringen ska förbjudas. Det är ett skrämmande perspektiv. Jag delar till fullo Caroline Hagströms uppfattning i den frågan.

När det gäller förbud mot viss djurhållning har vi samma uppfattning, nämligen att det är alarmerande att fatta ett sådant beslut. Jag är inte

övertygad om att Ann-Kristine Johansson har riktigt klart för sig vad det kan komma att leda till i den praktiska verksamheten.

Prot. 2001/02:110
22 maj

Anf. 67 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Omställningen av burhållning av höns fattade Sveriges riksdag beslut om för ett antal år sedan. Ingvar Eriksson och jag debatterade säkert den frågan då också. Beslutet innebar att vi ska vara självförsörjande på svenska ägg och att näringen ska vara kvar. Takten i omställningen visar att näringen själv inser vikten av att gå från traditionella burar till inredda burar eller system med frigående höns.

Problemet är, och som Ingvar Eriksson har pratat om, att produktionen av t.ex. inredda burar inte är tillräcklig. Det har stoppat utvecklingen. Dispenserna ligger fast, och jag förutsätter att när den sista dispens tiden går ut den 1 januari 2004 har omställningen skett. De som vill ha inredda burar ska ha sådana, och systemen för frigående höns ska vara klara. Vi kan inte rucka på dispenserna. Det är viktigt att de ligger fast.

Sedan har vi minkarnas och pälsdjurens framtid. Jordbruksverkets rapport har lagts fram. Där konstateras att vissa förändringar bör göras för att minkarna ska kunna bete sig naturligt i enlighet med § 4. Regeringen har tillsatt en utredning som ska analysera konsekvenserna av detta, dels förbud mot minknäring, dels de förslag som Jordbruksverket har lagt fram. Jag vill inte i dag ta ställning, och jag säger varken ja eller nej. Jag avvaktar förslaget om pälsdjurens framtid, som jag förutsätter kommer under nästa riksmöte.

Anf. 68 INGVAR ERIKSSON (m) replik:

Fru talman! Det är bra att jag fick beskedet om hönsen. Det var ett visst klarläggande, även om ni håller fast vid att när dispensen går ut är det inget mer – oavsett hur situationen ser ut. Jag ser framför mig en risk att vi importerar ägg utifrån, och det var inte det vi var överens om. Om den situationen uppstår, går det inte att rucka på dispensen? Jag delar annars uppfattningen att omställningen bör fullföljas.

När det gäller pälsdjursnäringen är det fråga om farmade djur. Jag har svårt att förstå att de djuren far så illa som Ann-Kristine Johansson säger med tanke på kvaliteten på produktionen och försäljningen av produkterna.

Här är det fråga om att äventyra eller omintetgöra en näring i Sverige. Det är fundamentalt oroande att man är beredd att göra så. Jag utgår från att Ann-Kristine Johansson tar reda på mer om detta och driver frågan så att inte sysselsättningen i Sverige äventyras. Det är lätt hänt att gå vidare på andra områden. Det vi behöver mer än något annat i Sverige är arbetstillfällen, utkomstmöjligheter, exportmöjligheter osv. Socialdemokraterna går tydligen in i att förbjuda en hel näring med öppna ögon. Det går att tänka sig in i vad följderna kan bli av detta. Det är definitivt inte bra för Sverige.

Anf. 69 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tar frågan om hönsnäringen igen. Dispenserna löper. Problemet är att få fram de nya systemen. För den som har tecknat sig för ett nytt system som ska levereras ett halvår eller ett år framåt i tiden

*Ändringar i djur-
skyddslagen, m.m.*

fortsätter dispensen att löpa under denna tid. Men vi ska inte ge allmänna dispenser efter den 1 januari 2004. Det datumet ligger fast.

Vi är alla överens om att vi vill ha svenska ägg i våra butiker. Vi ska där kunna välja att köpa ägg från höns i inredda burar, ägg från frigående höns eller Kravägg. Det ska vara en tydlig märkning för konsumenterna. Jag tror att vi är överens om – och det ligger fortfarande fast – att vi ska ha en svensk äggnäring i Sverige.

Än en gång är det minkarna. Vi måste ta en diskussion framöver om etiken. Utredningen ska titta på konsekvenserna av ett förbud med utgångspunkt i andra aspekter än just djurskyddsaspekter. Hur vägs etik in? Ska man säga att någon får eller inte får gå i päls? De frågorna måste vi grundligt diskutera framöver.

För mig är grunden § 4 djurskyddslagen, dvs. att djur ska kunna bete sig naturligt. Jordbruksverket har i sin rapport lagt fram förslag till förändringar i uppföljningen av § 4. Jag vill avvakta utredningen, och jag vill avvakta förslaget. Jag förutsätter att det läggs fram under nästa riksmöte.

Anf. 70 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! För det första vill jag till en större del instämma i den kritik som har framförts från Caroline Hagström och Ingvar Eriksson vad gäller regeringens agerande i pälsdjursfrågan.

För det andra konstaterar jag att det är skönt att vi i stort är överens i många av de frågor vi diskuterar i dag. Det finns en samsyn, bl.a. en tydlig skrivning om injektioner. Det finns en samsyn vad gäller hur erfarenheterna från Katrineholmsprojektet ska användas och värderingen av den insats som näringen gör på området, t.ex. LRF:s miljöhusesyn och andra program.

Ge mig ett svar på min fråga, Ann-Kristine Johansson. Kan Ann-Kristine Johansson ge några konkreta exempel på insatser som Sverige har gjort på det europeiska planet som har blivit handling, verklighet, efter det myckna talandet under sju år – den tid vi har varit medlemmar i Europeiska unionen? Det skulle vara intressant för många att få reda på något konkret som regeringen har fått igenom på det europeiska planet.

Anf. 71 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Det är roligt att höra att Eskil Erlandsson anser att vi är överens om mycket. Det är bra. Det stärker djurskyddet att vi i stort över alla partier kan vara överens.

Eskil Erlandsson kritiserar att regeringen bara pratar och pratar och att ingenting händer. Samtidigt sade jag i mitt anförande att vi har genomfört ett antal konferenser. Men där anser man att det är mycket prat.

Vi har lyft upp frågorna om djurskydd, etik, inom EU. Synen på djur håller på att förändras. Det håller på att bli ett större konsumenttryck från människor inom EU där man inte accepterar djurmarknaderna och transporterna. Transportdirektivet håller på att genomföras. Vi måste se till att det genomförs i varje land. Sverige ska vara mycket pådrivande i den frågan.

Vi vet alla att det tar tid att förändra, särskilt inom EU där så många ska vara överens. Det tar tid. Men jag känner att Sverige är starkt pådrivande i frågan.

Anf. 72 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag påpekade i min första replik att vi har varit medlemmar i Europeiska unionen i sju år. Vi har under den tiden omarbetat den agenda utefter vilken jordbrukspolitiken styrs. Vi håller just nu på att genomföra *midterm review*, dvs. "medelöversynen".

Varför agerade inte regeringen när man hade chansen? Varför tog man inte bort exportbidragen för levande djur? Varför såg man inte till att få in transportdirektivet i agendan och att det skulle följas inom alla EU-länder? Varför talar man bara om de här sakerna? Varför ställer man bara upp på manifestationer och demonstrationer och handlar så lite?

Anf. 73 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Låt mig än en gång säga att det tar tid att få med alla länder på detta. Under ordförandehalvåret lyfte regeringen fram den här frågan och fick till stånd väldigt stora diskussioner, inte minst diskussionen om exportbidraget för levande djur. Detta är ju en större fråga. Även frihandelsavtalet måste ses över, och det måste diskuteras hur man kan lösa de här frågorna. Det pågår diskussioner. Jag vet att Sveriges regering är starkt pådrivande när det gäller transporter och alla de frågor som Eskil Erlandsson tar upp. Det finns ingen oenighet här. Från oppositionens sida kan man naturligtvis tycka att det bara pratas, men det tar tid. Vi har drivit på frågorna. Det är på väg att hända saker. Rent konkret finns det kanske inte så mycket just nu som man kan lyfta upp, men väldigt mycket är på gång.

Anf. 74 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag blir lite bekymrad när jag hör att Ann-Kristine Johansson ger vissa indikationer på att dispensererna för hönsburar kan fortsätta att gälla även efter den 1 januari 2004. Det är ju inte så att man har haft *lite* tid på sig att ställa om sedan riksdagen fattade beslut om att fasa ut burhönsen. Vi i Miljöpartiet anser dessutom att de nya modifierade burarna lämnar mycket övrigt att önska ur hönsens synvinkel när det gäller möjligheterna till naturligt beteende. Därför blir vi naturligtvis än mer bekymrad över att det lämnas en liten öppning för att man ska kunna få dispenser även efter den 1 januari 2004 om man väntat in i den sista sekunden med att beställa dessa system och kan visa ett papper på att man har gjort det. Då skulle man alltså få ha kvar dessa ännu längre. Det innebär naturligtvis minskade konkurrensmöjligheter för dem som har tagit det här beslutet på allvar och antingen skaffat nya burar eller byggt system för frigående höns med möjlighet för dem att gå utomhus osv. Jag anser att det inte är acceptabelt. Jag skulle gärna vilja att Ann-Kristine Johansson kommenterade den frågan.

Anf. 75 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Än en gång kommer hönsen och dispensererna upp. Dispensererna upphör den 1 januari 2004. Det ligger fast. Jag kan hålla med om att omställningen har tagit tid. Det är nu som omställningen till slut har satt fart. De beslut som vi har fattat i Sveriges riksdag har kanske inneburit att vi härifrån har gett uppdraget att se på andra system än bara sådana för frigående höns för sent. Jag vet att Miljöpartiet inte tycker om inredda burar. Egentligen gav vi möjligheten till Jordbruksverket att göra

en ny teknikprovning för sent för att det skulle hinna komma fram tillräckligt många nya system nu. Därför tar det tid att få fram de här systemen.

Jordbruksverket har ju också uppmärksammat på att det finns äggproducenter som inte följer bestämmelserna utan sätter in nya burar. Kommunerna har fått i uppdrag att se över hur det ser ut inom hönsnäringen i respektive kommun. Finns det problem med dispenser eller uppfylls kraven? Det blir ingen förändring i fråga om dispensererna. Det ligger fast.

Anf. 76 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag är glad att höra att Ann-Kristine Johansson har en viss självkritik när det gäller snabbheten i att genomföra det här beslutet. Med tanke på hur man har velat fram och tillbaka huruvida burar ska bort helt och hållet eller inte och att man ger dispenser hit och dit så fort det upplevs vara lite problem med detta, är kanske inte så konstigt att det också finns en viss tro hos hönsägarna att de ska kunna komma undan med en del andra saker och därför bryter mot de här bestämmelserna. Jag är naturligtvis glad att man vill försöka göra någonting åt det.

Jag vill också ställa frågan: När kan vi vänta oss att det kommer ett förslag om avveckling av pälsfärmar?

Anf. 77 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill än en gång säga att dispensererna ligger fast. Det handlar också mycket om hur vi konsumenter styr vårt köpbeteende när vi går och handlar i affärerna. Därför är det viktigt med märkningen.

Vi får se vad som händer med pälsdjuren framöver. Utredningen jobbar vidare med de här två konsekvensanalyserna, som jag sade. Sedan får vi se vilka förslag som den lägger fram. Vi får återkomma till den diskussionen här i Sveriges riksdag när det är på gång.

Anf. 78 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Det är mycket glädjande att nu kunna vara med om att lägga fram den här propositionen om ändringar i djurskyddslagen. Den och den väntande propositionen, som inte kommer att kunna hanteras under våren men ändå kommer att läggas fram under detta riksmöte, om en ny djurskyddsmyndighet visar att Miljöpartiets kamp för att få en bättre djurhållning i Sverige börjar ge frukt.

I den här propositionen finns mycket av det som vi har drivit under lång tid, t.ex. att alla djur ska omfattas av 4 § djurskyddslagen. Det är ganska intressant att lyssna på den här debatten. Alla tycker att det är bra att det står där, men så fort det börjar märkas i verkligheten, dvs. så fort man ska kunna införa ett förbud mot viss djurhållning som inte följer § 4, darrar man på manschetten. Det är precis så det brukar vara. Intresset finns i ord, men när det ska omsättas i handling vill man inte vara med längre.

Vi i Miljöpartiet tycker att det är mycket bra att det står här. Viss djurhållning som finns i dag följer inte § 4. Den säger att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt.

Det är bra att detta nu omfattar alla djur. Vi har en del rättsfall som visar att man tidigare har tolkat detta snävt till att bara omfatta tävlingsdjur, lantbrukets djur och försöksdjur. Det finns många djur som har farit mycket illa just därför att § 4 tidigare inte ansetts gälla alla djur.

Det är också mycket viktigt att den förändring som föreslås i § 16 går igenom. Där vidgar man kravet på tillstånd för verksamhet. Det är viktigt att Sverige agerar snabbt för att få EU att acceptera detta. Det bedrivs mycket djurhållning i dag som borde behöva ha tillstånd. Jag tänker t.ex. på hästhandel. Där dyker det upp alltfler aktörer, och där finns det alltmär att göra.

Jag har många motioner som behandlats i detta betänkande, t.ex. om eldressyr på hund, vilket hanteras i propositionen. Där säger regeringen att eldressyr inte är acceptabel, vilket Miljöpartiet tycker är bra och har drivit på. Det har tagit lång tid. Det kom en utredning om det för sex år sedan, tror jag. Jag fick en gång ett svar från förra jordbruksministern Annika Åhnberg att den som väntar på något gott väntar aldrig för länge. Som tur är tycks det vara slut på den här väntan i alla fall.

Jag har också en motion om att kalvar ska dia, vilket borde vara naturligt nu om även de ska infattas i § 4. Att kalvarna dessutom mår bättre gör ju inte saken sämre.

I det sammanhanget, och även när det gäller mycket annat, är det intressant att höra att Centerpartiet tycker att det är bra med ett djurskydd men hävdar att det ger högre kostnader. Jag vet inte hur många gånger man måste visa i Sverige att ett gott djurskydd möjligen ger högre kostnader initialt, men det ger bättre förtjänster. När djur är friska producerar de bättre, håller längre, lever längre och kostar i längden mindre. Ett gott djurskydd är lönsamt. Det är mycket svårt att avliva den myten, men man får väl försöka.

Jag har också motioner om chinchilla och mink och om förbud mot vissa slakthönsraser. Jag tror att uppfödning av slaktkycklingar kommer att diskuteras mycket i framtiden, för den är förskräcklig. Där far djur illa.

Vi måste också diskutera strutsfarmning mycket noggrant. Ska vi verkligen ha struts i Sverige? Det har inte bara visat sig svårt att hålla dem, det har också visat sig hemskt svårt att ha en human slakt av dem, om man kan säga så.

Vi i Miljöpartiet är mycket angelägna om att tillsynen ska ligga kvar på kommunerna. Den proposition som kommer om djurskyddsmyndigheten kommer klart att ta ställning i den frågan, dvs. att tillsynen ska ligga kvar på kommunen. Vi tycker att det är det enda rimliga. Tanken när vi gjorde miljöbalken var, precis som anförts här, att det ska finnas en möjlighet att koppla ihop djurskyddslagen, gamla miljölagen och den lag som handlar gödselanläggningar som tidigare låg på länsstyrelsen, för att kunna ha en samlad tillsyn över lantbruket. Allt ska ligga under samma tillsynsmyndighet. Många kommuner jobbar så, vilket är mycket bra.

Jag tar också upp en hel del andra frågor i mina motioner. Det gäller t.ex. modifierade burar. Tyskland har fattat beslut om att inte acceptera det som felaktigt kallas trivselburar. En cell kan naturligtvis kallas för en trivselcell, men det är likt förbaskat en cell. En bur är en bur. Tyskland anser att modifierade burar inte fungerar, och därför har man sagt nej till sådana.

Man räknar med att Belgien och Holland kommer att följa det exemplet. Sverige kommer att vara en nation som tyvärr gick in i en återvändsgränd.

Man har från svensk sida försökt att få till stånd en förändring, så att äggen inte skulle behöva kallas burägg när märkning så småningom blir obligatorisk. Men de äggen kommer att stämplas som burägg. Jag måste säga att jag beklagar de äggproducenter som gick i denna fälla, för det kan bara ses som en fälla. Tyvärr tror jag att de kommer att ha svårt att få avsättning för sina ägg i framtiden. Framför allt kommer det inte att finnas någon exportmarknad. En stor tysk exportmarknad är intressant för svenska äggproducenter.

Jag tänkte säga någonting om det jag håller på med förutom riksdagsarbetet. Jag utreder nämligen långväga djurtransporter inom EU. Jag är förvånad över att regeringens företrädare inte har framhållit att det är det vi gör just nu.

När jag började med utredningen, som ska vara färdig den 1 oktober, trodde jag att man visste ganska mycket om djurtransporterna i andra länder i EU, men det vet man inte. Ingen har ens sammanställt statistiken. Det finns ett enormt intresse i många länder för vad vi gör i utredningen. Vi har lovat att översätta den till i alla fall engelska, men det finns tryck på att vi ska översätta den till flera språk. Man vet ganska lite.

Många länder har inte implementerat transportdirektivet. Det förs också en diskussion inom WTO om vi ska få tillämpa transportdirektiv på djur som kommer från Östeuropa, t.ex. Vad gäller för djur från länder som i dag inte är medlemmar i EU? Får man räkna den tid som djuren transporteras i t.ex. Rumänien eller Polen, innan de kommer in i EU-länder? Det finns många som har synpunkter på det.

Sverige har ett bättre djurskydd, men vi är för den skull inte helt förskonade från hemska transporter. EU:s transportdirektiv gäller både slaktdjur och livdjur. När det gäller slaktdjur har vi fått ett undantag. Vi har en bestämmelse i Sverige som säger att slaktdjur får transporteras i max åtta timmar. När det gäller livdjur är det EU:s tider som gäller, och reglerna tillåter hemska långa transporter. Det sker en del långa livdjurs-transporter i Sverige.

Det som kanske är mest allvarligt är att det i dag finns en mängd hästhandlare i Sverige som bidrar till att hästar transporteras ända ned till Italien. Vi har förstått att transporten oftast går till så att man först säljer till hästhandlare i Danmark. Det finns dokumenterat på film hur transporterna går till. Det har gått ett danskt TV-program om det. Hästarna transporteras under flera dygn. Hästarna får varken mat eller foder under den tiden. Precis som vi kunnat se på bilder av hästar som kommer österifrån – från Baltikum och Polen – kollapsar hästar på vägen.

Det är en fruktansvärd hantering. Jag vill påstå att många svenska hästar lämnar landet den vägen. Det går många svenska hästar till slakterier i Italien i dag. Tittar vi på statistiken kan vi se att det kan röra sig om så mycket som över 5 000 hästar om året.

Jag är förfärad över att så många människor nedlåter sig till denna typ av djurhantering. De säljer på detta sätt för att de tjänar en krona extra. Jag är också förvånad över att människor som anser sig vara seriösa när det gäller hästar säger att de måste tjäna en krona extra och med öppna

ögon säljer till hästhandlare som de vet kommer att sälja hästen vidare till slakt och som kommer att utsätta hästen för en lång transport.

Det är lätt att tro att vi är väldigt bra, men det är vi inte. Man måste hela tiden vara medveten om att det när det finns pengar att tjäna finns en hel del människor som inte drar sig för sådant här, även om djur lider på grund av detta.

När det gäller kamphundsförbudet förvånar det mig att Kristdemokraterna fortfarande kräver en *dangerous dogs act*, som finns i England men som man håller på att gå ifrån där på grund av att det inte fungerar. Det är intressant att se vad kommunerna säger i dag. För några år sedan var det mycket vanligt med kamphundar. Det är inte så vanligt längre. Många av dem som hade kamphundar tröttnade, för det är besvärliga hundar.

I dag är problemet lika mycket hundar av stora blandraser. För närvarande är det inne bland dessa människor att ha rottweilerkorsningar. Det ska vara en hund som är större än en kamphund just nu. Detta visar att en *dangerous dogs act*, som utgår från en ras, inte fungerar.

Man måste titta på vilka det är som har hundarna. Vilka hundar det gäller varierar. Det kan vara schäfer, rottweiler eller dobermann. Det finns många korsningar och många andra stora och tunga raser. Ibland kan det vara amstaff- eller pitbullterrier, men många gånger är det andra blandraser.

I dag kostar american staffordshire bullteriervalpar och pitbullteriervalpar mycket pengar. Man tar mellan 7 000 och 8 000 kr för en valp. Många av de människor som kanske inte skulle ha hund skaffar hellre en blandrasvalp som de får betala 500 eller 1 000 kr för. Därför kommer det alltför blandrashundar.

Från Miljöpartiets sida känner vi en oerhörd glädje över att denna proposition läggs fram och över att vi nu närmar oss ett förslag om en djurskyddsmyndighet. Det kommer att bli nästa diskussion. Då är inte jag med, för jag gör nu min sista riksdagsperiod. Men det är glädjande att höra att det finns en samsyn.

Jag är också glad för att man inte nöjer sig med ord i propositionen, utan att man visar att man vill något i handling.

Anf. 79 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! Det är på en punkt jag tycker att det återstår en oklarhet. Det gäller § 4 i djurskyddslagen.

Från de tre borgerliga partierna till höger om mig finns reservationer där man säger att man vill ha bort andra delen av paragrafen, nämligen den som handlar om tillämpningen. Man vill ha kvar första delen. Det skulle innebära att man menar att riksdagen ska lagstifta på det sätt som anges, nämligen så att djur hålls på ett riktigt sätt. Dessutom vill man att vi ska ta ställning i varje enskilt fall. För mig är detta ologiskt.

Uppfattar jag Gudrun Lindvall rätt när jag tror att det är Miljöpartiets uppfattning att man helt bör stryka § 4 om man tar bort den andra delen av paragrafen, som handlar om tillämpningen?

Anf. 80 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är mycket bra att Harald Nordlund tar upp detta. Har man bara kvar första delen av § 4 blir den ett plakat, och

möjligheten att göra någonting försvinner. Då kan man lika gärna ta bort den.

Förutsättningen för att bestämmelsen ska fungera är att det finns en fortsättning på paragrafen om villkor för eller förbud mot viss djurhållning. Det är det som gör att paragrafen kan omsättas i verkligheten.

Det är givet att detta inte kommer att innebära att vi helt plötsligt kommer att förbjuda stora verksamheter.

Egentligen hade regeringen möjlighet att fatta beslut om hönsburar utan att gå till riksdagen, men man inser att man inte gör en så stor förändring utan att gå till riksdagen. Man hade inte behövt ta upp hönsfrågan i riksdagen, men det gör man självklart.

Vi tittade t.o.m. på föreskrifter. Regeringen tog upp ett förslag till förändringar i föreskrifterna i riksdagen, trots att man inte alls hade behövt det.

Jag är övertygad om att man även i fortsättningen kommer att gå till riksdagen om det gäller stora förändringar. Gäller det mindre förändringar finns möjligheten att agera på ett enklare sätt.

Jag tycker att det är mycket bra att det står att regeringen eller efter regeringens bemyndigande Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för eller förbud mot viss djurhållning. Även denna paragraf kommer kanske att förändras när vi får en djurskyddsmyndighet. Flera myndigheter kan få gå in.

Jag delar uppfattningen att paragrafens andra del måste finnas med, för annars betyder bestämmelsen ingenting i verkligheten.

Anf. 81 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! Detta måste rimligen gälla t.ex. minkhållning. Det finns för närvarande inga alternativ till nuvarande sätt att ta hand om minkar på. Friheten är för de djuren egentligen inget alternativ, eftersom de inte kan klara sig i frihet. De är inte naturliga i vår miljö, och därför är det inget alternativ. Det innebär att man bör diskutera och fatta beslut om alternativen till burhållning i Sveriges riksdag.

Anf. 82 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Jag förutsätter att regeringen kommer att hantera frågan om minkarna på samma sätt som man hanterade frågan om hönsen, dvs. att man inte kommer att fatta stora beslut över huvudet på riksdagen. Man kommer att låta riksdagen vara med och diskutera frågan.

Men det finns ett annat exempel som man nu börjar se. Det finns en del tidigare buräggsproducenter som stoppar in kaniner i sina gamla hönsburar. Hör och häpna – det finns folk som stoppar in kaniner i hönsburar! Ni anar inte vad folk kan göra med djur i Sverige. Skulle ni se många av dessa avarter skulle ni skämmas över att stå här och säga att vi har en bra djurskyddslag.

Det finns så fruktansvärt mycket avarter i djurhållningen i Sverige att man blir alldeles illamående. Det finns folk som har kaniner i hönsburar. Det finns inga föreskrifter för det, men man kan mycket väl tänka sig att regeringen med användning av § 4 direkt förbjuder den typen av djurhållning.

Man gör detta för att föda upp kaniner som slaktdjur. Det är ett typexempel på en verksamhet som än så länge inte är av en större omfatt-

ning och där regeringen definitivt själv borde kunna använda § 4, för det är alldeles uppenbart att kaniner inte mår bra av att sitta i så små burar. När det gäller en stor del av djurhållningen finns det skäl att låta regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer fatta beslut när man anser att det helt strider mot § 4.

Jag kan nämna ett annat exempel. Det finns hästhandlare som föder upp hästar på gammalt bröd. Det finns hästhandlare som föder upp hästar på kasserat Malacogodis och drank från spritfabriken. Det finns hästar som aldrig ser dagens ljus. Det är faktiskt ganska vanligt i Sverige att det här förekommer. Det finns hästar som knappt kan ta sig fram. Man håller dem för att man väntar på att priset ska bli det rätta för att sälja dem till slakt. Ni anar inte vilka djurhållningar man ser när man börjar titta på bakgårdarna. Det finns många skäl att använda § 4 utan att behöva gå till riksdagen.

Anf. 83 CHRISTER SKOOG (s):

Fru talman! I en motion som inlämnades under den allmänna motionstiden har Jan Björkman och undertecknad pekat på pälsdjursnäringens, minkuppfödningens, stora regionala och lokala betydelse. Framför allt i min hemkommun, Sölvesborg på Listerlandet, finns det goda förutsättningar för att bedriva en seriös minkfarmning. Det finns en koppling mellan pälsdjursuppfödningen, minkfarmningen, till det lokala näringslivet i form av fisket, slakterier och broileruppfödning. Kretsloppet kan fungera genom att slakteriavfallet, som annars kanske skulle ha blivit ett problem, nu kan omvandlas till minkföda och till föda för pälsdjur.

Det har i dessa trakter varit en tradition med farmning av pälsdjur ända sedan 30-talet, när den första minken farmades på Listerlandet av en August Sellberg, som förde in den. Minken är alltså, enligt mångas och min uppfattning, ett djur som är framförmat och inget vilt djur i den meningen.

Det som har skett på detta område i form av utveckling för att göra den här verksamheten ännu bättre har skett på saklig och vetenskaplig grund. Det har varit grundat på den forskning som finns och som ska ligga till grund för förändringar. Det som är viktigt att framföra i de här sammanhangen, och som vi har framfört i vår motion, är att det ska finnas en långsiktighet. Långsiktigheten är viktig, inte minst för djuren men även för arbetstillfällena. Detta innebär också stora exportinkomster till vårt land. Det bör poängteras att över 90 % av det totala värdet av pälsdjursuppfödningen, minkuppfödningen, handlar om export. Det ger oss möjlighet att använda pengarna till andra viktiga verksamheter i vårt land.

Sveriges del av världsproduktionen av pälsdjur, mink, är ca 10 %. 90 % produceras alltså utanför landets gränser.

Utskottet har behandlat vår motion och avstyrkt densamma. Jag tolkar i mitt anförande in vad utskottet har sagt, att man ska avvakta framför allt den utvärdering och den utredning som finns. Vi motionärer hälsar med tillfredsställelse att en särskild utredare har tillsatts för att belysa konsekvenserna av en avveckling av pälsdjursnäringen, om nu olyckan skulle vara framme och det skulle komma ett förslag om en avveckling. Det handlar om vilka konsekvenser det får för verksamheten ute i de här bygderna där detta av tradition har funnits så länge.

Prot. 2001/02:110

22 maj

*Ändringar i djur-
skyddslagen, m.m.*

Vi accepterar det som utskottet har sagt och har inget annat förslag. Däremot ska jag nu med spännt intresse lyssna på den fortsatta debatten. Framför allt ska det bli intressant för mig att få höra vad kollegan från Listerlandet, Jeppe Johnsson, säger och hur han kommer att kommentera det förslag som ligger på riksdagens bord från en moderat ledamot om att avveckla pälsdjursnäringen.

Anf. 84 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Det har förmodligen inte undgått någon i miljö- och jordbruksutskottet att jag är en stor djurvän. Alltsedan jag kom in i riksdagen har jag skrivit ett stort antal motioner om djurskydd och om hur jag tycker att vi som människor ska behandla djur.

I det här betänkandet behandlas åtta av mina motioner, och jag måste säga att jag är imponerad över det systematiska sätt som utskottet har behandlat mina 19 yrkanden på. Jag vill tacka utskottet för detta, men jag är inte lika övertygad som utskottet är om att många av mina motionsyrkanden är tillgodosedda i och med de ändringar i djurskyddslagen som vi i dag fattar beslut om. Jag kommer noga att följa hur lagen tillämpas i verkligheten.

Jag vill ta upp ett exempel från verkligheten där jag inte tror att lagen, som den är i dag, är tillräcklig utan att den fortfarande är otydlig. Det gäller när man omhändertar ett moderdjur som är dräktigt. Då vet vi att djurets avkomma inte omfattas av djurskyddslagen. Det kan t.ex. födas en kalv eller valpar, och då kan de här valparna och den här kalven lämnas tillbaka till den som har misskött moderjuret. Det tycker jag är väldigt konstigt.

Utskottet skriver att man inte har ansett det nödvändigt att ändra i lagtexten. Så står det i propositionen också, men jag kan inte hitta någonting om varför man inte har ansett att det behövs en förändring eller ett förtydligande som gör att också ett djurs avkomma omfattas av ett omhändertagande.

I november 1999 hade jag en interpellationsdebatt med jordbruksminister Margareta Winberg om just det här, och vi var väldigt överens. Hon sade så här: Vi verkar vara överens om hur vi skulle vilja att lagen tillämpades. Jag har tagit del av fall där den inte har tillämpats på detta sätt – det handlar alltså om fall då djurets avkomma har lämnats tillbaka. Sedan fortsatte hon med att säga: Det tyder på att lagen är oklar, eftersom den tolkas på ett annat sätt än vad i varje fall den nuvarande regeringens och bådvas våra intentioner är. Sedan sade hon också att hon skulle göra någonting åt det. Hon sade: Vilka paragrafer som ska ändras är jag inte nu beredd att säga, men vi ska ändra på ett sådant sätt att det blir en annan tillämpning som är i överensstämmande med vad vi tycker. Hon sade också att den här propositionen skulle ha kommit år 2000. Den kom 2002.

Min fråga är då till Ann-Kristine Johansson: Varför behövs det inget tillägg och inget förtydligande när det gäller djurs avkomma och att den också ska omfattas av ett omhändertagande? Jag skulle vara väldigt tacksam om jag kunde få ett svar på denna fråga.

Anf. 85 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Det är ett mycket viktigt problem som Marietta de Pourbaix-Lundin tar upp och som vi hade uppe. Från Miljöpartiets sida tog vi upp den här problematiken när vi förhandlade om den här propositionen. Det handlade om att titta på var någonstans förändringen skulle ske.

Vi diskuterade mycket med de jurister som fanns på departementet om hur det skulle skrivas och hur det skulle vara och konstaterade att detta inte skulle stå i lagtext utan på förordningsnivå. Dessutom ansåg man från juridisk sida att det egentligen var en feltolkning av lagen i de fall som man hade haft som var väldigt märkliga – vi har också haft fall som har varit precis tvärtom.

Man menar att det inte skulle stå i lagtexten. Vi diskuterade det väldigt mycket. Vi blev övertygade om att de hade rätt, och vi försäkrade oss om att detta kommer att förändras på sådant sätt att misstolkning inte kan ske. I propositionen som kommer att handla om den nya djurskyddsmyndigheten ges den myndigheten möjlighet att komma med föreskrifter för tillsynen. Där borde man också kunna ta in det.

Jag känner till ett fall med en bekant till mig – jag har fött upp hundar – där man omhändertog en dräktig tik. Hon fick inte tillbaka valparna. Det har funnits några enskilda fall där det har tolkats och där juristerna på departementet i dag anser att tolkningen varit felaktig. Vi var överens om att detta skulle skärpas på förordningsnivå.

Anf. 86 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Det finns flera exempel på att man inte har använt nuvarande lag på det sätt som Gudrun Lindvall antyder att man borde ha gjort. Det finns exempel både när det gäller hundvalpar och när det gäller föl som blivit tillbakalämnade till någon som missskött eller utfört djurplågeri mot moderdjuret. Jag vet inte om jag låter mig nöja med att det inte behöver göras någon ändring i djurskyddslagen.

Jag tänker inte yrka någonting. Jag får naturligtvis avvakta och se hur det blir. Jag hoppas att Gudrun Lindvall har rätt, att sådana här fall inte kommer att upprepas. Det blir ett hån mot lagen om man först omhändertar moderdjuret och sedan lämnar tillbaka avkomman till den som har missskött djuren. Det blir ett hån mot lagen. Det kan inte ha varit avsikten, men så har den tillämpats.

Jag kommer att följa detta väldigt noga och se om verkligheten kommer att visa att det blir som Gudrun Lindvall säger så man inte behöver göra en ändring. Men jag tycker inte att det framgår någonstans av betänkandet eller propositionen. Där står det bara att det inte ansetts nödvändigt. Det är synd att man inte har varit lite tydligare med att förklara hur man har tänkt att detta ska kunna förverkligas.

Anf. 87 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Jag delar den uppfattningen. Vi hade faktiskt en text. Det förvånar mig att den inte finns med. Jag tror att det är en fadäs från departementets sida. Vi tog upp detta. Det skulle finnas en förklaring till varför vi ansåg att det inte skulle behövas en ändring i lagen.

Jag delar uppfattningen att det inte får hanteras så. Det blir en fars om man tar hand om ett moderdjur och sedan lämnar tillbaka avkomman.

Det är naturligtvis helt vansinnigt. Jag hoppas att Marietta trycker på i det här fallet så att det aldrig ska behöva ske mer i Sverige.

Anf. 88 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Som jag sade kommer jag att följa frågan noga, eftersom jag har fått mig tillskickat ett antal exempel på att lagen inte har följts rätt tidigare. Jag kommer att fortsätta att bevaka detta.

Anf. 89 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Gudrun Lindvall svarade bra i replikskiftet. När vi diskuterade det här i utskott och departement sade man till mig också att lagen ska tolkas på det viset att om moderdjuret omhändertas ska inte avkomman lämnas tillbaka till den som djuret har tagits ifrån. Det skulle inte stå i en lagtext men i en förordning.

Jag tycker det är bra att den här diskussionen kommer upp. Vi får följa frågan och se till att lagen inte misstolkas. Förhoppningsvis kan man genom den nya djurskyddsmyndigheten ta vidare tag i den här frågan.

Anf. 90 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Nu har jag fått svart på vitt av två ledamöter i miljö- och jordbruksutskottet att man nu inte ska tolka lagen som man tyvärr har gjort några gånger tidigare. Den ska tolkas på ett annat sätt. Jag för låta nöja mig med detta för tillfället. Jag ska också noga följa att lagen tillämpas på det korrekta sättet.

Anf. 91 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! Jag har till min uppgift i debatten i dag att klargöra Vänsterpartiets ställning i frågan om uppfödning av pälsdjur.

Fru talman! Varje år dödas 1,2 miljoner minkar och ett okänt antal chinchillor i svenska pälsfarmar för sina pälsars skull. Pälsdjursfarmning tillhör en av de vidrigaste formerna av djurförtryck. Den är enligt Vänsterpartiets menande även totalt onödig, eftersom vi inte behöver produktionen.

Alltfler länders regeringar tycks inse detta och fattar beslut som gör det omöjligt att farma pälsdjur. I Storbritannien har man fattat beslut om en pälsfarmslag som förbjuder uppfödning av djur för att de ska bli päls. Vi i Vänsterpartiet, fru talman, vill se samma utveckling i Sverige.

Till skillnad från Christer Skoog blev jag väldigt glad när jag hörde att Socialdemokraterna vid sin kongress beslutade helt i enlighet med det som Vänsterpartiet och Miljöpartiet har drivit i riksdagen tidigare, nämligen att man ska förbjuda pälsdjursfarmning.

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet tycker inte att det finns någon anledning att vänta tills man har gjort en utredning. Vi tycker att det ska till ett förbud redan här och nu.

Christer Skoog tog tidigare upp att man på Listerlandet bedriver en seriös minkfarmning. Vänsterpartiets svar på frågan om seriositeten i att farma djur är att det faktiskt inte är en seriös hantering av djur över huvud taget. Jag har väldigt svårt att förstå argument som att minken är framfärdad och därför inte behöver vara i frihet, att man genom att min-

kar är uppfödda i burhållning inte behöver ta ställning till om de ska vara fria. Jag har svårt att förstå den inställningen till livs levande djur. De produceras endast för att man ska använda deras päls.

För ett antal år sedan, när jag var på Listerlandet på studiebesök, fick jag se hur de farmade minkarna blev omhändertagna. Jag fick även se hur man behandlade minkarna efter att de blivit flådda. Man matade de nya minkarna med de nermalda kvarlevorna av det flådda djuret. Jag tycker det är fruktansvärt, fru talman.

Jag tänker inte förlänga debatten vidare, men jag tyckte att det var väldigt viktigt att klargöra Vänsterpartiets ståndpunkt i frågan om minkfarmning. Jag vill precis som Maria Wetterstrand gjorde tidigare även yrka bifall till reservation nr 18.

Anf. 92 CHRISTER SKOOG (s) replik:

Fru talman! Jag påstod i mitt anförande att pälsdjursfarmningen i Sverige bedrivs på ett seriöst sätt. Jag sade det utifrån den vetskap jag har om den lagstiftning som finns och om den tillsyn som bedrivs för att se till att lagstiftningen efterföljs.

Tasso Stafilidis säger att pälsdjursfarmningen inte bedrivs seriöst på Listerlandet. Det är ett påstående som är ganska djärvt och vågat. Vilka bevis har Tasso Stafilidis för att den inte bedrivs seriöst? Det skulle jag vara intresserad av att få höra.

Framför allt tror jag att alla de som är berörda av pälsdjursnäringen på Listerlandet skulle vara intresserade av att få höra det. Jag vet att branschorganisationer för pälsdjuren är väldigt noga med att följa och efterleva den lagstiftning som det har fattats beslut om i Sveriges riksdag. Näringen kommer att se till att de medlemmar som eventuellt inte följer lagen sköter sig. Det är en förutsättning för en seriös verksamhet.

Anf. 93 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Jag har inte på något sätt ifrågasatt att pälsdjursfarmningen efterlever den lagstiftning vi har. Jag tar i mitt anförande upp att Vänsterpartiet över huvud taget är emot att man bedriver pälsfarmning. Utifrån det synsättet kan vi inte se pälsfarmning som någon seriös näring.

Det handlar inte om att jag ifrågasätter att man i pälsdjurshållningen efterlever den svenska djurskyddslagen. Vi vill ändra den svenska djurskyddslagen så att man får ett klart och tydligt förbud mot att hålla pälsdjur för produktion av pälsar.

Anf. 94 CHRISTER SKOOG (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det var bra att Tasso Stafilidis tog tillbaka det han sade om att det inte bedrevs på ett seriöst sätt. Det är bra att vi är överens om att den lagstiftning som gäller i dag efterlevs. Det tycker jag är en självklarhet.

Sedan förstår jag att Tasso i sitt anförande menade att seriositet kan mätas i om man tycker som Vänsterpartiet eller inte. Då finns det kanske ett och annat ytterligare område där man inte kan vara seriös, men det är mer en politisk bedömning. Jag delar inte den uppfattningen.

Prot. 2001/02:110
22 maj

*Ändringar i djur-
skyddslagen, m.m.*

Anf. 95 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet sätter ett värde i djurhållningen på det sättet att vi inte vill att djuren ska utnyttjas enbart på grund av sin päls. Vi tycker att det är bra med det förbud mot pälsdjurshållning och pälsproduktion som man faktiskt har i många länder. Vi tycker att vi ska införa en liknande lag här i Sverige.

Anf. 96 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Det är en väldigt viktig fråga som Tasso Stafilidis tar upp. Det handlar inte bara om djurskyddslagen utan också om tolkningen av djurskyddslagen. Man kan fundera på varför det befanns fullkomligt omöjligt att ha pälsrävar i bur därför att de inte kunde bete sig naturligt medan det fortfarande tycks vara acceptabelt att ha minkar i bur trots att de inte kan bete sig naturligt. Man kan också diskutera vad de här naturliga beteendena är. Det är dock alldeles givet att en mink har ett stort rörelsebehov, vilket är ganska typiskt för rovdjur. Det är en förutsättning för att de ska kunna överleva.

Jag delar alltså den uppfattning som Tasso här ger uttryck för. Menar vi allvar med 4 § går det inte att ha pälsdjur i bur.

Jag har en fråga till Tasso Stafilidis. I dag kan vi se att man börjar hålla även andra djur på ett sätt som kan diskuteras. Chinchilla är ett exempel, och kanin i bur är ett annat. Delar Tasso Stafilidis vår uppfattning att den typen av djurhållning måste förbjudas ganska snabbt? Jag skulle också vilja höra Tasso Stafilidis uppfattning när det gäller struts.

Anf. 97 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Vad gäller chinchilla och kanin delar jag den uppfattning som Gudrun Lindvall gav uttryck för i sitt anförande i talarstolen och i sitt replikskifte.

Frågan om struts är jag dessvärre inte insatt i. Jag har dock ingen anledning att betvivla de uppgifter som Gudrun Lindvall har fört fram i sina motioner. Jag har förtroende för Gudrun Lindvalls djurskyddsarbete. De synpunkter som har förts fram vad gäller strutsen tänker jag sätta mig in i, och jag kommer att klart och tydligt ta ställning när jag har gjort det.

Anf. 98 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att det känns bra. Det finns mycket djurhållning som man verkligen måste ifrågasätta. Det går inte att undanta just struts.

Jag tänkte fråga Tasso Stafilidis lite grann om vad som komma skall. Vi sitter nu och diskuterar en gemensam proposition om en djurskyddsmyndighet för att stärka skyddet för många djur, vilket kommer att innebära en revolution i Sverige. Vi har här i flera inlägg fått höra att Sverige inte aktivt driver djurskyddet i EU. Jag måste säga att jag inte riktigt delar den uppfattningen. Jag tycker att den svenska regeringen faktiskt försöker, även om det naturligtvis är svårt att ändra på detta.

Men det som känns lite oroande är att EU nu börjar diskutera en gemensam djurskyddslag för alla länder inom EU, vilket riskerar det svenska arbetet ganska rejält. Jag tänkte höra om Tasso Stafilidis har någon uppfattning om det här. Anser Vänsterpartiet att det är bra att vi stärker en del djurskydd i EU genom att ha en gemensam djurskyddslag

Anf. 99 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! När det gäller EU-frågorna har Vänsterpartiet väldigt tydligt talat om att vi vill ha minimiharmonisering. Det innebär att vi precis som Miljöpartiet vill ha en harmonisering av lagstiftningen där länderna kan gå före när det t.ex. gäller att ha strängare och tydligare lagstiftning i fråga om djurhållning.

Djurfrågorna har engagerat mig väldigt mycket, precis som flera andra ledamöter i den här kammaren. Det är viktigt att i framtiden lyfta fram det här. Jag håller med Gudrun Lindvall om att det är en revolution för Sverige att vi äntligen kommer att få en djurskyddsmyndighet. Det kommer i första ledet att innebära en förbättring för djuren. Vi får, både som lagstiftare och som invånare i Sverige, äntligen ge djuren det värde de alltid har haft rätt till och kan på ett tydligt sätt lyfta upp djurvärdet dit där det ska befinna sig, nämligen på topp. Vi ska aldrig acceptera att djur kränks eller behandlas illa.

Precis som många andra talare har tagit upp tidigare under den här debatten händer det faktiskt väldigt mycket. Unga människor i Sverige, våra barn och barnbarn som kommer att ta över efter oss, har en mycket tydligare hållning till djurrättsfrågor. Det accepteras inte i dag att man använder djur på samma sätt som man har gjort under väldigt många år. Tidigare togs det upp att den första minken kom till Listerlandet på 30-talet. I dag tror jag aldrig att man hade accepterat det. I dag börjar unga människor också diskutera och ifrågasätta hela köttproduktionen. Jag tror att det är ett steg i rätt riktning.

Anf. 100 JEPPE JOHNSON (m):

Fru talman! Sällan har så många haft bestämda uppfattningar om hur minken mår och har det utan att själva ha satt sin fot i en minkfarm.

Fru talman! Jag är född och uppvuxen på Listerlandet, det distrikt där det föds upp mest minkar i Sverige. Jag har bott där i hela mitt liv och bor där nu också. Min far hade mink, min svärfar hade mink och jag har själv jobbat i minkfarm. Jag anser mig alltså kunna tala utifrån ett perspektiv av att ha följt den här näringen genom åren.

Jag hävdar att minken mår bra. Jag fick också lite stöd i mitt argument av Gudrun Lindvall när hon sade att gott djurskydd är lönsamt. Det är nämligen så att minken på Listerlandet är den kvalitetsmässigt bästa och den bäst betalda. Den ligger i världstopp. Det finns alltså en möjlighet att påstå att minken mår bra eftersom den producerar så fin päls.

Sedan måste man, fru talman, skilja på farmade och vilda minkar, precis som vi skiljer andra djur som vi håller som husdjur eller som sällskapsdjur från vilda. Så måste man göra här också. Man kan inte som många djurrättsaktivister försöka sätta sig i minkens ställe och känna att man sitter inlåst i en bur. Det handlar faktiskt inte om det.

Genom att jag ofta besöker minkfarmar kan jag se att minkens beteende har förbättrats mycket sedan jag var liten grabb på 50-talet. De stereotyper om att minken far fram och tillbaka som man förut talade om förekommer i stort sett inte alls. Jag uppmanar er som tror något annat att faktiskt göra ett besök.

*Ändringar i djur-
skyddslagen, m.m.*

Det talas mycket om det stora rörelsebehovet. Det finns forskning som visar att det inte alls är så stort utan att rörelsen ingår i minkens beteende i jakten på föda. En annan av de många missuppfattningar som har tagits upp här i kammaren handlar om minkens behov av vatten och minkens simhud mellan tårna. Jag uppmanar dem som fortfarande talar om detta att någon gång titta på en mink och se hur simhuden mellan tårna ser ut.

Däremot finns det många, bl.a. agronomen vid Statens veterinärmedicinska anstalt Eva Aldén, som anser att minken inte alls är avsedd för rörelse i vatten. Jag bor själv mycket nära vatten och ser minken ute i vattnet. Minken går till vatten därför att den där och vid vattenbrynet kan få lättfångad föda.

Fru talman! Christer Skoog tar upp vad jag skulle tycka och tänka om att en av mina kolleger här i kammaren, Marietta, har motionerat om att man bör förbjuda pälsdjur. Först vill jag säga att det faktiskt är så, Christer Skoog, att vi i vårt parti i alla fall har så högt i tak att vi tillåter enskilda ledamöter att ha annorlunda åsikter.

Sedan säger Christer Skoog: Om olyckan skulle vara framme så att regeringen kommer med ett förbud. Nu hoppas jag på ett maktskifte i september så att vi i alla fall kan slippa en sådan regering. Om olyckan skulle vara framme – olyckan för Christer Skoog är alltså kongressbeslutet.

Jag blir lite rörd av Christer Skoogs bekymmer. Jag känner Christer Skoog som en mycket god kock. Men han lyckas icke koka soppa på en spik. Det är precis vad han försöker göra här. Han borde känna mycket större oro för vad en partistyrelse har sagt, vad en s-kongress har sagt och vad en jordbruksminister har sagt, att man ska förbjuda minken.

Sedan börjar det i elfte timmen pratas om utredningar. Enligt traditionen i ert parti, Christer Skoog, har utredningar alltid förekommit före beslut. Jag uppfattar de nämnda utredningarna som ett sätt att avveckla på ett någorlunda snyggt sätt. Avveckla vill man!

Anf. 101 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Jeppe Johnsson talade om att Listerlandsminken tillhör den dyraste. Man får alltså mest pengar för den pälsen. Det tycker jag är ett väldigt tydligt exempel på det vidriga i den här farmningen. Hela farmningen går alltså ut på ett ekonomiskt vinstintresse. Man har ett ekonomiskt vinstintresse av att föda upp djur, hålla dem i bur, enbart på grund av att man vill åt deras päls för att sälja den och tjäna pengar. Det är det, Jeppe Johnsson, som vi från Vänsterpartiet tycker är ohållbart. Det är det som vi tycker är omoraliskt. Det är därför vi inte vill ha den här djurhållningen.

Jag skulle vilja fråga Jeppe Johnsson om han skulle försvara minknäringen på samma sätt som han gör i dag om den t.ex. inte gav någon ekonomisk vinst, om Listerlandspälsen i stället tillhörde den billigaste och inte gav så stor ekonomisk vinst.

Anf. 102 JEPPE JOHNSSON (m) replik:

Fru talman! Eftersom jag är anhängare av marknadsekonomi anser jag att om pälsdjurnäringen inte kan försörja sig på sina egna meriter

utan bara kan överleva med hjälp av bidrag ska den försvinna. Och det gör den.

Tasso Stafilidis säger också att de har bra päls. Det betyder då att vi cyniskt utnyttjar djuren. Jag hävdar tvärtom att den goda pälsen är ett resultat av den goda omvårdnaden och den fina skötseln.

Jag skulle vilja rikta en fråga till Tasso Stafilidis: Anser Tasso Stafilidis att vi också ska förbjuda människor i Sverige att bära päls? Det ligger ju i konsekvensen av Tassos resonemang.

Anf. 103 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! God omvårdnad, ja, vi har tydligen delade meningar om vad god omvårdnad är. På vilket sätt vårdar man ett djur när man föder upp det och sedan dödar det? Där tar ju omvårdnaden slut helt plötsligt. Det är klart att djuret består genom att en person sedan bär den päls som har tillhört det här döda djuret. För mig är det inte god omvårdnad i den bemärkelsen. Det är icke moraliskt försvarbart att ha pälsfarmning.

Vad gäller att bära päls vill jag säga att jag absolut inte tycker att Sverige ska stifta en lag som förbjuder människor att gå klädda som de vill. Det tycker jag handlar om en helt annan fråga än den vi diskuterar. Att bära päls är inte samma sak som att föda upp minkar.

Personligen kan jag ha uppfattningen att man inte ska bära päls. Jag tycker att alla ska bojkotta päls, att folk inte ska köpa päls. Men det är min personliga övertygelse. Jag vet också att väldigt många av de unga människor som jag talar med helt och hållet håller med mig. Men det är inte samma sak som att t.ex. här i riksdagen fatta beslut om att vi skulle förbjuda människor att gå klädda som de skulle vilja.

Jag tycker ändå att det är intressant när Jeppe Johnsson tar upp god omvårdnad. Är det verkligen god omvårdnad, Jeppe Johnsson, att vårda någonting och sedan ta livet av det? Är det god omvårdnad?

God omvårdnad måste ju handla om att man respekterar djuret så länge djuret lever. Men djuret får inte bestämma självt hur länge det ska leva utan det blir slaktat efter en viss tid, när pälsen är som bäst.

Anf. 104 JEPPE JOHNSSON (m) replik:

Fru talman! Ja, det är god omvårdnad. Tydligen vill Tasso Stafilidis också förbjuda uppfödning av djur för föda, därför att det är samma sak. Man ser till att de har det bra så länge de lever, och sedan slaktar man dem och äter upp dem.

När det gäller förbud mot att bära päls tycker jag att Tasso också, precis som statsrådet Thalén i svaret på en muntlig fråga till mig, har gett hyckleriet ett ansikte. Man får gärna bära päls i Sverige bara den är producerad någon annanstans.

Våra uppfattningar skiljer sig åt. Jag tycker att det är bra att kammaren och mina kamrater hemma på Listerlandet får klart för sig våra olika ställningstaganden. Det var klart och tydligt från Tasso. Det uppskattar jag. Hoppas att han uppskattar min uppriktighet också.

Anf. 105 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Från Miljöpartiets synvinkel är det inte lika fult att tjäna pengar. Det är alldeles uppenbart att den dagen ingen efterfrågar päls

Prot. 2001/02:110
22 maj

*Ändringar i djur-
skyddslagen, m.m.*

försvinner pälsdjursfarmerna. Det är klart att det är på grund av efterfrågan de finns.

Det jag vänder mig emot är att man liksom antyder att de som är emot pälsdjursfarmer inte har varit och tittat på en pälsdjursfarm. Man kan faktiskt titta på detta och komma till olika slutsatser. Det är fullt möjligt.

Jag har naturligtvis varit på pälsdjursfarmer. Hela miljö- och jordbruksutskottet gjorde ett sådant besök ett år. Det intressanta var att vi som var intresserade av djur, fast vi var emot pälsdjursfarmer, sprang och tittade i varena bur, medan de som inte var så intresserade stod en bit ifrån och höll för näsan. De tyckte att det luktade illa. Jag kan förstå att man t.o.m. kan tycka att det luktar lite gott.

Men det är intressant att titta på de här djuren. Det är utan tvekan så att samma resonemang som gäller höns gäller mink. Lever man sitt liv i ett litet trångt utrymme som en bur är finns det vissa beteenden man inte kan få utlopp för. Det kan vi väl vara överens om. Jeppe Johnsson anser att det är acceptabelt och jag anser inte det. Där borde vi också kunna respektera varandras uppfattning.

För Miljöpartiets del handlar det här inte om att man slaktar dem. I alla fall jag anser att det är fullkomligt acceptabelt att äta både grisar och andra djur om de hålls på ett vettigt sätt. Det vi diskuterar är på vilket sätt det är vettigt att hålla mink. Därför skulle jag vilja fråga Jeppe Johnsson: Anser Jeppe Johnsson att det skulle vara möjligt att hålla minkar för farmning på ett sätt som gjorde att vi kom ifrån de små burarna?

Anf. 106 JEPPE JOHNSSON (m) replik:

Fru talman! Först vill jag uttrycka min glädje över att Gudrun Lindvall nu har besökt en minkfarm. Vid tidigare debatter som bl.a. jag och Gudrun har fört här i kammaren har hon sagt att hon inte har gjort det. Detta uppskattar jag verkligen.

Sedan förstår jag också att man kan komma till skilda uppfattningar när man kommer till en minkfarm. Jag är inte motståndare till att man gör förbättringar för minken. Jag är inte motståndare till att man gör förbättringar för några djur. Jag är själv, som sagt var, uppfödd med mink men även med ett litet, litet jordbruk. Jag har fått i mig med modersmjölken hur viktigt det är att man behandlar djur rätt och bra.

Däremot kan man kanske inte uppfylla alla de möjliga och omöjliga behov som man kan komma på. Det kan man inte ens göra om man låter höns gå fria, hästar komma ut i dagsljus eller rättar till allt elände som finns. Man måste skilja mellan djur som är vilda och djur som är farmade. Vetenskapen anser att en mink är domesticerad, alltså tillvand till fångenskap, på 10–15 generationer. I Sverige har vi minst 60 generationer. Totalt har vi ungefär 150 generationer farmade minkar.

Anf. 107 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Nu måste jag vända mig emot Jeppe Johnssons resonemang. Domesticerade, dvs. tama, blir djur om man avlar på just de egenskaperna. Men när det gäller mink har man bara avlat på en enda egenskap, nämligen bättre päls. Man har aldrig avlat på egenskapen mer tam, eller hur?

Det här innebär att minkarna i dag har fler färger än de har i naturen. De har tätare päls och sätter päls fortare, därför att man enbart har avlat

på den egenskapen. Man har aldrig avlat på något annat, vilket innebär att de flesta minskar i dag om man släpper ut dem har kvar alla sina andra beteenden, eftersom man aldrig har drivit något avelsarbete på det, och klarar sig utmärkt i naturen. Det är därför vi har problem med mink i den svenska naturen. Farmade exemplar har kommit loss, och eftersom de har hela det vilda beteendemönstret kvar klarar de sig faktiskt utmärkt. Det gäller fortfarande. Domesticeringen måste avlas fram på egenskaper, vilket aldrig gjorts förutom för färgningen.

Miljöpartiet delar uppfattningen att det blir svårt att ha minkar på ett annat sätt än i burar. Jag delar den uppfattning som Jeppe Johnsson har. Det är svårt att tänka sig minkhållning på ett annat sätt. Från Miljöpartiets sida är därför slutsatsen att vi inte ska ha hållning av mink. Hållning av rävar har försvunnit därför att man ställde större krav på deras hållning. Men vi kan heller inte ha minkar kvar i burarna. Därför anser vi från Miljöpartiet att den typen av djurhållning bör förbjudas.

Anf. 108 JEPPE JOHNSSON (m) replik:

Fru talman! Det är inget märkligt att vi skiljer oss i den frågan. Jag anser att vi kan ha minkhållning och att vi ska ha det. Det vore oerhört dumt om vi i Sverige lade ned vår minnhållning.

Minken är ett led i den naturliga kedjan. Ingvar Eriksson har här innan tagit upp att mycket av det avfall som minken omvandlar till högkvalitativ päls, som till nästan 100 % går på export, hade fått destrueras.

När det gäller avlingen och domesticeringen hävdar Gudrun Lindvall här att man bara har avlat på en färg i en päls. Det har naturligtvis varit det viktigaste. Men precis som Gudrun Lindvall sade innan blir det fin päls om ett djur mår bra. Alltså har man också avlat på att djuret ska må bra.

Jag kan av egen erfarenhet och egna besök i minkfarm årligen under hela mitt liv konstatera att minken har mått allt bättre.

Anf. 109 CHRISTER SKOOG (s) replik:

Fru talman! Det är nästan så att man blir till tårar rörd av Jeppe Johnssons energi och intresse att tolka den socialdemokratiska partikongressens beslut. Jag hade hoppats att detta intresse och den energin också skulle röra andra områden som arbetsrätt. Det är kanske inte lika intressant för Jeppe Johnsson att lyfta fram. Men det var inte min poäng.

Min poäng var att det såvitt jag har kunnat konstatera inte finns något förslag från en socialdemokrat i den här kammaren om att avveckla pälsdjursnäringen. Däremot finns det ett förslag från en moderat ledamot. Jag kan förstå att Jeppe Johnsson tycker att det är mycket besvärande.

Sedan visste jag innan att varje ledamot har rätt att skriva en motion, och det har jag respekt för. Men Moderaterna, som talar om att de står upp för det fria näringslivet, har inte en helhetssyn på detta. Det finns sprickor även i den fasaden.

Anf. 110 JEPPE JOHNSSON (m) replik:

Fru talman! Om Christer blir rörd till tårar blir jag nästan rörd till gråt. Vi i vårt parti, Christer, tillåter folk att ha en egen åsikt. Jag vet inte hur det är i ert parti. Visserligen har Christer Skoog och Jan Björkman

skrivit en motion i ärendet. Men jag kan bara konstatera vad som står i utskottsmajoritetens text.

Den jordbruksminister som Christer Skoog står bakom säger så här i ett frågesvar den 14 januari 2002. Nej, det var fel. Det var i ett frågesvar den 6 december som jordbruksministern uttalade sin avsikt att arbeta för en successiv avveckling av pälsdjursuppfödningen i Sverige. Det säger jordbruksministern.

Fru talman! Så länge Socialdemokraternas högsta beslutande organ, kongressen, har beslutat att successivt avveckla pälsdjursnäringen lugnar det inte mig att man tillsätter utredningar för att göra det på ett skonsamt sätt.

För mig handlar det inte om en skonsam avveckling. För mig handlar det om satsning och utveckling av en näring som vi behöver i stora delar av Sveriges glesbygder, inte minst hemma i västra Blekinge.

Anf. 111 CHRISTER SKOOG (s) replik:

Fru talman! Jag är glad över att Jeppe Johnsson visar den socialdemokratiska kongressen ett så stort intresse som han gör. Det var en väldigt betydelsefull och viktig kongress. Trots det är det enligt författningen i vårt land här i riksdagen vi fattar beslut. Det vet Jeppe Johnsson.

Mig veterligt finns det inget förslag i riksdagen från Socialdemokraterna att avveckla pälsdjursnäringen. Men det finns ett förslag från en moderat. Jag förstår att det är besvärande för Jeppe Johnsson. Nu vet jag att Jeppe tycker annorlunda, och det har jag respekt för.

Jag har respekt för alla som tycker annorlunda. Jag har stor respekt för det jordbruksministern för fram. Men jordbruksministern har ingen rösträtt i Sveriges riksdag. Det har vi ledamöter. Det finns inget förslag att ta ställning till här i riksdagen från s men det finns från m.

Anf. 112 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Fru talman! Nej, jag vet att det inte har kommit något förslag till riksdagen. Det beklagade också jordbruksministern i en sändning i Radio Blekinge att hon inte hann.

Jag, Ingvar Eriksson och hela min grupp, fränsett möjligtvis Marietta, kommer att jobba stenhårt – och det kommer även Marietta att göra – för att det blir en annan regering efter september. Då hoppas jag att vi slipper sådana här förbud.

Om en av 82 råkar ha en annan uppfattning är det ingenting jag är bekymrad för. Jag är snarare glad för att vara med i ett parti där man tillåter folk att ha andra uppfattningar. Jag respekterar Tassos uppfattning, Gudruns uppfattning och också Mariettas, och t.o.m. Christers.

Anf. 113 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! Jag har väckt en egen motion angående pälsdjursnäringen. Hemställanspunkten kräver klara regler för pälsdjursnäringen och en konsekvensanalys av ändrade förutsättningar för näringen. Sedan motionen väcktes har motionens krav tillgodosetts. En utredning har gjorts, och en del pågår fortfarande. Jag behöver därför inte yrka bifall till min motion.

I betänkandet förutsätts en avveckling av pälsdjursnäringen av etiska skäl och inte av djurskyddsskäl. Jag respekterar och har förståelse för

denna ståndpunkt, men jag delar den inte och kan inte rösta för förslaget i betänkandet på denna punkt.

Jag tycker att det är en sämre metod och helt omöjligt för näringarna om vi av etiska skäl förbjuder djurhållning och pälsproduktion i år. Är det burfåglar, strutsfarming, slaktkyckling, kassodling av lax eller kani-ner eller marsvin som husdjur som vi av etiska skäl ska förbjuda kommande år?

Jag ser hellre att vi har en stark djurskyddslag som gäller generellt för alla djur oavsett avsikten med djurhållning. Det menar jag är en mer logisk hållning. Min motion är tillgodosedd, men betänkandets text ger inte uttryck för en djurskyddslag lika för alla. Jag måste därför avstå i den kommande omröstningen.

Anf. 114 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Också jag kommer att koncentrera mitt anförande till pälsdjursnäringen. Jag har tillsammans med Jeppe Johnsson inlämnat motion 246 som här i betänkandet lämnas utan åtgärd med hänvisning till den utredning som pågår om pälsdjursnäringens framtid.

Vårt krav att ge företagarna långsiktighet är viktigt att framhålla. Jag tycker att det är en skamlig behandling av hederliga näringsidkare att uttala ett förbud mot en näring som pågått i över 70 år i Sverige och som följt gällande lagstiftning och regler.

Dessutom är uttalanden från regeringens sida väldigt tvetydiga. Ibland ska man förbjuda. Ibland ska man förbjuda, men inte nu utan senare. Ibland heter det så fort som möjligt. Hur kan man driva företag under sådana förhållanden?

Om en minkfarmare vill förbättra miljön för sina djur och går till en bank för att låna låt oss säga 1 miljon kronor, vad tror Socialdemokraterna att banken säger då? Inte vill väl den låna ut pengar till ett företag som snart ska förbjudas?

Fru talman! Det har här sagts att det inte finns något förslag i detta betänkande från regeringspartiets sida att förbjuda pälsnäringen. Men enligt min mening finns det smygvägen ett förslag att göra detta.

Det gäller den ändring i djurskyddslagens fjärde paragraf där man vill föreslå att man ska slippa komma tillbaka till riksdagen med frågor som rör näringsförbud. Regeringen ska alltså själv kunna fatta beslut om att förbjuda en viss näring, t.ex. minknäringen. T.o.m. Jordbruksverket ska kunna fatta ett sådant beslut! Då blir det ju bekvämt för ett regeringsparti; då slipper man ta diskussionen här i riksdagen eller någon annanstans, för då har någon annan bestämt om en avveckling. Det tycker jag är att införa ett förbud smygvägen. Underförstått kan man se att det är minknäringen och pälsdjursnäringen som man riktar in sig på. Därför stöder jag definitivt Kristdemokraternas reservation nr 3, som Caroline Hagström redan tidigare har argumenterat för.

Fru talman! Vilka skäl har regeringen och stödpartierna angett för att förbjuda pälsdjursnäringen? Om det ändå vore så att det verkligen var djurens väl som man var ute efter och om det är så att det är djurplågeri att föda upp minkar i bur så skulle jag också ställa mig på den sidan och kräva ett förbud. Men så länge vi inte kan säga att det är djurplågeri – vare sig enligt lagstiftningen eller några andra regler – så tycker jag att företagen ska få jobba vidare med sin verksamhet.

Prot. 2001/02:110
22 maj

*Ändringar i djur-
skyddslagen, m.m.*

Ett exempel på hur dåligt underbyggt detta är är att den person som mest har drivit den här frågan politiskt, nämligen TV-kändisen Robinson-Janne, har fått igenom förbudet på Socialdemokraternas kongress utan att själv ha besökt en minkfarm. Det gjorde han för första gången den 8 maj i Blekinge. Man bygger alltså sitt beslut på tyckande om att det är oetiskt att bära päls.

Fru talman! Det finns tyvärr inget annat ord för detta än populism.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

10 § Regeringens förvaltningspolitik, m.m.

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU24

Regeringens förvaltningspolitik, m.m. (skr. 2000/01:151).

Anf. 115 LARS HJERTÉN (m):

Fru talman! *Regeringens förvaltningspolitik, m.m.* är rubriken på det här betänkandet, dvs. KU24. Det bygger på en skrivelse från regeringen, men utskottet behandlar också samtidigt 24 motionsyrkanden från allmänna motionstiden. Betänkandet täcker alltså betydligt mer än vad som står i själva skrivelsen.

Jag ska citera en inledningsmening i skrivelsen: ”Regeringens mål är att den svenska statsförvaltningen skall, med höga krav på rättssäkerhet, effektivitet och demokrati, vara tillgänglig och tillmötesgående och därigenom vinna medborgarnas fulla förtroende.”

Jag tror att vi alla håller med om detta. Lite mer filosofisk blir man när man skriver att förvaltningen ska tillhandahålla tjänster på ett sådant sätt att den ger största möjliga nytta för medborgarna. Hade man skrivit ”största möjliga lycka” i stället så hade man kunna citera en av den klassiska liberalismens förespråkare för ett par hundra år sedan. Skillnaden kanske inte är så stor mellan lycka och nytta.

Det står också mycket annat som vi är överens om. Jag är positiv till 24-timmarsmyndigheter, dvs. myndigheter som vi medborgare kan nå elektroniskt dygnet runt. Vi kan ställa frågor och komma med förslag osv. Denna fråga diskuterade vi i samband med ett betänkande för några veckor sedan.

Jag går nu från allmänna synpunkter där vi är överens till sådant där vi skiljer oss åt. Redan i regeringsformens första paragraf står det att den offentliga makten utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. I förvaltningslagen kan vi läsa att frågor från enskilda ska besvaras så snart som möjligt. Det är vi också överens om. Om man inte är nöjd med den tid det tar för en myndighet att svara på en fråga som man ställer så kan alltid JO, och även JK, ingripa, dvs. Justitieombudsmannen och Justitiekanslern. Det står också att det är särskilt besvärligt för enskilda personer som måste vänta på ett tillstånd om de vill starta en verksamhet. Det påtalades i Fri- och rättighetskommitténs slutbetänkande – det som kallades *Domstolsprövning och förvaltningsärenden* – redan för åtta år sedan, 1994. Där

föreslog man också att man skulle införa talan mot dröjsmål hos en myndighet. I en proposition tog också regeringen upp frågan, men anser att det räcker med JO och JK som tillsynsmyndigheter. De borgerliga partierna i KU vill nu ta upp frågan om dröjsmålstalan igen. Förslaget finns med i reservation nr 2 till betänkandet.

Jag tycker att man kan dra en parallell till sjukvården, där flertalet partier i riksdagen numera är överens om en vårdgaranti för alla. Den innebär att man ska få vård inom tre månader. Jag tycker att det är ungefär lika rimligt att man ska också få svar på en fråga till en myndighet i ett förvaltningsärende inom tre månader – i varje fall om det omfattar myndighetsutövning mot enskilda personer. Detta är också vad vi kräver i reservationen. Vi vill ge den enskilde medborgaren makten att själv kunna driva en dröjsmålstalan. Vi nöjer oss alltså inte med JO och JK.

Jag går nu över till reservation 5, som jag härmed yrkar bifall till, fru talman. Enligt 11 kap. 9 § i regeringsformen ska vid tillsättning av statlig tjänst bara fästas avseende vid sakliga grunder som förtjänst och skicklighet. I betänkandet kan vi sedan läsa om hur regeringen ser på detta. Bl.a. hänvisas till en proposition, *Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst*, där regeringen redogör för hur den ser på utnämningmakten. Jag vill påpeka att just utnämningmakten är väldigt viktig för en regering. Varför tror jag inte att jag behöver förklara. När statsministern vid en utfrågning talade om tillsättning av generaldirektörstjänster, som vi kan läsa om i betänkandet, säger han att det kan uppfattas som att det föreligger en politisk obalans i tillsättningsärendena. Jag vill gå ett steg längre och påstå att det verkligen föreligger en politisk obalans. Det är bara att titta på statistiken över t.ex. generaldirektörer och motsvarande och vilka partier de kommer ifrån. För att komma till rätta med det här kan man antingen acceptera politiska utnämningar rakt igenom – då måste man också byta en hel del ämbetsmän i samband med ett regeringsskifte – eller också kan man, som vi föreslår i reservation nr 5, öka öppenheten vid tillsättning av statliga myndighets- och verkschefer med offentliga utskottsförhör.

Vi kommer att återkomma till den debatten i samband med granskningsdebatten, som inträffar här i kammaren den 30 maj, varför jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 5 nu.

Anf. 116 KENNETH KVIST (v):

Fru talman! I betänkandet behandlas en rad frågor som har att göra med regeringens förvaltningspolitik och förvaltningspolitiken. Till betänkandet finns fogat två reservationer som vi är med på från Vänsterpartiets sida – dels en om utvidgad skyldighet att meddela skriftligt beslut, dels en om HBT-kompetens inom offentlig förvaltning.

När det gäller den första av dem, som jag härmed yrkar bifall till, är problemet att socialtjänstlagen i och för sig ger den enskilde rätt att få ett skriftligt beslut, om man så begär, om man har sökt hjälp av någon anledning. Men det är inte alla hjälpbehövande som vet om denna rätt. Får man ett muntligt avslag så har man ingen möjlighet att överklaga det muntliga beskedet, utan man har bara möjlighet att överklaga ett skriftligt besked. I många kommuner anføres tidsbrist och liknande argument som skäl. Vi tycker att det är en viktig rättssäkerhetsfråga för socialt utsatta människor att de inte särskilt ska behöva be om, utan ska få, skriftliga

besked. Det gäller särskilt avslag på hjälpbegäran, för då har de möjlighet att överklaga ett beslut som de av någon anledning skulle tycka är orättmätigt.

Därför yrkar vi bifall till denna reservation.

I betänkandet behandlas en rad frågor som har att göra med statsförvaltningen. En aspekt som bör lyftas fram, enligt vår mening, och där vi i och för sig är helt överens med utskottet, är bristen på jämställdhet i statsförvaltningen. Där tycks tendensen inte brytas när det gäller lönegapet mellan kvinnor och män, liksom skillnaderna i nivå på tjänsterna, så att högre tjänster har fler män och lägre tjänster har fler kvinnor. Tvärtom finns det mycket i statistiken som tyder på att läget t.o.m. förvärras.

Utskottet säger att man fortlöpande kommer att granska detta. Det är klart att man i längden inte bara kan fortlöpande granska en sådan missällighet utan att så småningom komma med skarpare tag. Vi har inte funnit anledning att göra det just nu, men vi vill markera att den tiden närmar sig. Regeringen måste ta detta på stort allvar och se till att vidta konkreta åtgärder för att lyfta upp kvinnornas löner. Vänsterpartiet kommer inom parentes sagt att i valrörelsen särskilt lyfta fram den frågan.

Fru talman! Vi har också en annan reservation, och den gäller HBT-kompetens, dvs. kompetensen inom offentlig förvaltning vad gäller frågor som har anknytning till människors homosexuella, bisexuella eller transsexuella läggning.

Vi kunde i går i nyheterna se hur situationen är för t.ex. många ungdomar som börjar märka att de har en homosexuell läggning. Man räknar med att nästan varannan lesbisk flicka och var fjärde homosexuell pojke när de upptäcker sin läggning dras med självmordstankar. Detta är en utomordentligt allvarlig situation.

Det är klart att kompetensen bör öka inom de myndigheter som har att hantera och närma sig den problematiken, både anställda och de inom Skolverket som har ett ansvar för eleverna. Deras kompetens att bedöma de homosexuellas livsvillkor bör öka. Man ska i skolorna lära sig och lära ut att detta också är ett naturligt sätt att känna och känna kärlek till medmänniskor. Därmed kan det avdramatiseras, så att det inte ger upphov till de tankar, mindervärdeskänslor och dåliga känslor som de skrämmande siffror som redovisades i medierna i går ger uttryck för.

En kollega kommer att yrka bifall till denna reservation, nr 6, men jag kan också göra det. Jag tycker att den är värd att lyftas fram. Det är nödvändigt att se till att HBT-kompetensen inom den offentliga sektorn ökar.

Anf. 117 INGVAR SVENSSON (kd):

Fru talman! För något tiotal år sedan lärde jag mig ett nytt begrepp: omvandlingstryck. Det är någonting som sätter press på företag och organisationer för att de ska fungera på ett effektivt sätt i den faktiska miljön. Sådana omvandlingstryck kan ske på olika sätt, genom ekonomiska restriktioner, eller legala.

Vi tror alltså att det vore bra att ha ett legalt omvandlingstryck när det gäller den offentliga förvaltningen, för att tillgodose relationen till den enskilde medborgaren. Det är därför vi har föreslagit i en motion att riksdagen ska föreläggas ett förslag om dröjsmålstalan. Vi var en majoritet för detta i Fri- och rättighetskommittén på sin tid, som Lars Hjertén

nämnde tidigare. På många andra håll i världen har man sådana möjligheter. Ibland kallar man det passivitetstalan. Det är en viktig åtgärd att få till stånd för att skydda den enskildes integritet och möjligheter.

Därför ber jag, fru talman, att få yrka bifall till reservation nr 2.

Anf. 118 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Under mina år i konstitutionsutskottet har vi årligen lyft fram jämställdhetsfrågorna för att se om Regeringskansliet sköter sig på det området, dvs. om Regeringskansliet kan ses som en förebild när det gäller att verka för att osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor inte förekommer. Självklart måste Regeringskansliet vara oantastligt i denna fråga. Här ligger ett stort ansvar inte bara på jämställdhetsminister Margareta Winberg utan på statsministern och alla statsråd som är departementschefer. Detta gäller naturligtvis också alla myndighetschefer.

Löneskillnader mellan män och kvinnor beror inte bara på skillnaderna mellan män och kvinnor inom samma personalgrupper. Det handlar också om att få fler kvinnor på högre befattningar inom departement och myndigheter. Fler kvinnor måste bli chefer. Det är fortfarande för få kvinnliga generaldirektörer och ambassadörer. En titt i statskalendern ger belägg för detta.

Göran Persson har i en utfrågning i samband med KU:s granskning förra året lovat att underlätta och verka för fler kvinnor på högre statliga tjänster. Nu måste konstitutionsutskottet bevaka att han följer sitt löfte. KU ska över huvud taget agera blåslampa i jämställdhetsfrågor.

Det känns därför bra att kunna konstatera att det i utskottet finns ett engagemang över partigränserna och mellan män och kvinnor för att jämställdheten är viktig och att det inte bara är en kvinnofråga. Vi kommer att fortsätta att pressa på för jämställdheten.

En annan fråga som tas upp i betänkandet gäller kunskaper och insikter inom offentlig förvaltning när det gäller livsvillkoren för homo-, bi- och transsexuella, som numera kallas HBT-gruppen. Kenneth Kvist har också beskrivit detta. Det finns fortfarande många fördomar, och de leder både till diskriminering och till olyckliga livsvillkor för personer som har en, som det uppfattas, annan än den genomsnittliga sexuella läggningen.

Därför måste HBT-kompetensen höjas i samhället. Det gäller särskilt vissa nyckelgrupper inom den offentliga sektorn. Det handlar framför allt om anställda i rättsväsendet, t.ex. polisen, utbildningen, t.ex. lärare, hälso- och sjukvården, t.ex. läkare och sjukvårdspersonal, samt socialtjänsten, t.ex. socialarbetare.

Detta har Folkpartiet, Vänstern och Miljöpartiet begärt i en motion. Utskottsmajoritetens svar är enligt vår mening inte tillfredsställande, och därför har vi valt att reservera oss.

Fru talman! Jag yrkar därför bifall till reservation nr 6, som handlar just om HBT-kompetens i offentlig förvaltning.

Anf. 119 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag har mitt namn på två reservationer i detta betänkandet. En av dem, som Helena Bargholtz nämnde alldeles nyss, handlar om HBT-kompetensen, och jag behöver inte orda mer om den. Jag ställer mig givetvis bakom den reservationen.

Prot. 2001/02:110
22 maj

*Regeringens
förvaltningspolitik,
m.m.*

En reservation som jag inte står med på i betänkandet är den som Kenneth Kvist tog upp, nämligen om utvidgad skyldighet att lämna skriftliga beslut. Jag tycker att det är en klok tanke att alltid lämna skriftliga beslut, framför allt för människor som har svårt att förstå språket och som har svårt att reagera på de beslut som fattas. Jag tycker att det är oerhört viktigt att det ges ett skriftligt underlag. Också den reservationen stöder jag.

Jag kommer sedan till en gammal käpphäst, nämligen den alkoholfria representationen i stat och kommun. Representanter för sex partier har skrivit under en motion om detta, och överst står fru andre vice talmanen.

Denna fråga är alltid lite besvärlig. Jag tycker i allmänhet att "lagom" är ett väldigt fint uttryck, men det är inte alltid bra. När det gäller alkohol vid offentlig representation tycker jag att måttfullhetsbegreppet inte passar så väl in. Det går bra för alla som klarar måttfullheten, men alla som är eller riskerar att bli alkoholister hamnar definitivt illa till. Det fungerar inte med ett lagom eller med måttfullhet.

Huvudorsaken till att jag har reserverat mig för motionen och nu yrkar bifall till den är att det finns ett behov av solidaritet med de här grupperna. Detta kan inte minst ses mot bakgrund av uppgifter som jag läste i går om att vart tionde barn i dag växer upp med en missbrukare och om att tre barn i varje klass när de går hem från skolan undrar om mamma eller pappa är full.

Vi har en ökad alkoholkonsumtion i samhället. Bara från januari till februari ökade den med 10 %. Det anses väl hänga ihop med den sänkta skatten, lördagsöppet osv., men det är kanske inte så säkra uppgifter. Ändå vet vi att alkoholkonsumtionen går upp, och då tycker jag att först och främst vi här i riksdagen ska föregå med gott exempel. Därför hoppas jag att många här i dag stöder ett sådant beslut. Det kostar väldigt lite för oss att vara solidariska med dem som har detta som ett stort problem.

Fru talman! Jag har i övrigt avgivit ett särskilt yttrande som handlar om jämställdheten. Häromdagen justerade vi i konstitutionsutskottet vårt granskningsbetänkande, av vilket det bl.a. framgår att vår statsminister tycker att jämställdhetsarbetet inom kanslihuset går alldeles för sakta, framför allt när det gäller utnämning av myndighetschefer. Trots att regeringen 1995 hade satt upp målet 50 % för utnämningar av kvinnor har man i dag bara kommit upp i 32 %. Det går alltså alldeles för sakta.

Det finns metoder för att bryta detta, och i mitt särskilda yttrande nämner jag Kommunförbundets 3 R-metod, syftande till vad som kallas jämtegrering. Denna metod löser kanske inte alla problem och passar inte överallt, men den är så pass effektiv och har fungerat så väl där den har genomförts att vi menar att regeringen skulle kunna använda och arbeta vidare med 3 R-metoden.

Anf. 120 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! När man ser ut över kammaren kan man väl med fog konstatera att det är de närmast sörjande till det här betänkandet som har samlats för att diskutera det i dag. Det finns möjligen något undantag, men det blir så här när man ska diskutera något som egentligen inte riktigt kan hetsa upp de politiska känslorna. Dessutom avser skrivelsen en redan förfluten period, nämligen inte ens fjolåret utan året dessförinnan.

Icke desto mindre är flera av de frågor som tas upp i den här skrivel-
sen och som också återfinns i motioner och reservationer väldigt viktiga.
Det är angeläget att man har en effektiv och väl fungerande statsförvalt-
ning, att den kan hänga med på olika utvecklingslinjer och svara mot det
servicebehov som medborgarna har vid olika tillfällen.

Jag vill understryka att det är utomordentligt angeläget att regeringen
till riksdagen regelbundet redovisar utvecklingen och sin syn på den
statliga förvaltningspolitiken liksom naturligtvis också att riksdagen
sedan ägnar frågan uppmärksamhet.

Fru talman! Jag har tänkt beröra några av de saker som har tagits upp
i de tidigare inläggen, bl.a. utnämningsfrågan. Vi har ju ett relativt ut-
tömmande material i ett annat betänkande, som ska hanteras nästa vecka.
Det har den lite traditionella uppställningen där Moderaterna är miss-
nöjda med utnämningspolitiken. Det var också ungefär detta som Lars
Hjertén här gav uttryck för.

Jag tycker att det här finns två saker som man ska observera. Den ena
är att det inte är alldeles enkelt att klassificera alla utnämnda i rent parti-
politiska termer. Jag tror att man ibland går till överdrift så att för många
kategoriseras rent politiskt.

Den andra observation som man kanske också ska göra gäller det s.k.
statssekreterarsvaret, det ansvar som regeringen har påtagit sig, obero-
ende av kulör, för statssekreterare som tvingas avgå eller som avgår av
andra skäl. Regeringen har åtagit sig att hitta andra arbetsuppgifter, och
det leder naturligtvis till att det är angeläget att ta till vara den kompetens
som skickliga statssekreterare har i olika verk och myndigheter. Det gör
naturligtvis att man minskar lite grann på utrymmet för rekryteringar
direkt utifrån.

En öppnare process är väl en fråga väl värd att diskutera, men om
man tycker att det är för mycket av politiska utnämningar, är man då så
säker på att det blir färre politiska utnämningar om politiskt sammansatta
riksdagsutskott ska ägna sig åt de här frågorna? Jag är i alla fall beredd
att sätta ett frågetecken för den ståndpunkten.

Ytterligare en kommentar gäller Vänsterpartiets reservation om att
det alltid ska ges skriftliga besked från myndigheter till den enskilde. Jag
delar i princip den uppfattningen, även om ordet "alltid" kanske kan
ställa till med onödigt byråkrati, men jag vill gärna peka på de JO-
uttalanden som finns på det här området. De innebär att om ett beslut går
sökanden emot ska det ges ett skriftligt besked om detta. Det skriftliga
beskedet ska också innehålla uppgifter om hur man överklagar.

Jag tycker att det är viktigt att observera detta, och därför har vi inte
ansett att det finns anledning till ytterligare utflykter i detta sammanhang.

När det sedan gäller HBT-kompetensen har vi inga skilda uppfatt-
ningar om behovet av att upplysa kring de här frågorna. Möjligen för-
stärktes jag i min uppfattning efter förra veckans debatt på den här punk-
ten. Men jag är inte säker på att vi klarar detta genom ett tillkännagi-
vande till regeringen, utan vi förlitar oss på att myndigheterna faktiskt tar
tag i det här med de uttalanden som riksdagen ändå gör.

Får jag sedan beträffande möjligheten att föra dröjsmålstalan säga att
jag har den uppfattningen att det är viktigt att vi koncentrerar våra resur-
ser på att faktiskt få myndigheterna välfungerande och på att undanröja

behovet av dröjsmålstalan. Jag tycker att det är på detta som man ska fokusera sina insatser.

Får jag, fru talman, yrka bifall till förslaget i betänkandet, men också under de sista sekunderna här något peka på de löneskillnader som påstås finnas i Regeringskansliet, och som naturligtvis också finns. Det är inte alldeles lätt att veta hur det är, men jag blir lite förvånad när jag i en kd-motion läser att skillnaderna i lön mellan en man och en kvinna i Regeringskansliet är 7 000 kr, och det påstås också att detta har ökat under senare tid. I det utskottsbetänkande som KU lade fram tidigare i år, KU10, har vi redovisat några olika grupper av anställda – juridiskt utredningsbiträde, allmänt utredningsbiträde osv. – och det finns jämförelser mellan män och kvinnor. Där kan man i bara ett sammanhang återfinna beloppet 7 000, nämligen om man jämför dem som är 30–49 år med dem som är 50 år och äldre och talar om juridiskt utredningsarbete. I övrigt är skillnaderna avsevärt mycket mindre. Jag har inte sagt att de är motiverade i sig, men jag tycker att man bör föra en mer nyanserad diskussion på den här punkten. Som jag tror att jag sade om detta betänkande i ett tidigare anförande är det naturligtvis kvardröjande gamla strukturer – som någon tidigare statsminister i ett annat sammanhang uttryckte saken – som gör att man fortfarande får de här löneskillnaderna, men utvecklingen är definitivt på väg åt rätt håll.

Anf. 121 LARS HJERTÉN (m):

Fru talman! Vi har anledning att återkomma till tillsättning av högre statliga tjänster i samband med granskningsbetänkandet i nästa vecka. Jag ska bara helt kort konstatera att jag instämmer med Göran Magnussons synpunkt att inte *alla* tillsätts efter politiska meriter. Det hade ju varit anmärkningsvärt om så hade varit fallet.

Vi har i Sverige en gammal fin ämbetstradition med kompetenta, pålitliga ämbetsmän som är objektiva i sin ämbetsutövning. Den kan ju ruckas på om man plockar in andra värderingar än de som ska gälla, nämligen förtjänst och skicklighet. Det kan väl inte vara Göran Magnussons och Socialdemokraternas uppfattning att förtjänst och skicklighet är sådant som särskilt utmärker socialdemokrater, men inte folk från andra politiska partier. Man skulle kunna tro att det är så. Vi i KU fick en lista över antalet generaldirektörer och motsvarande som Sveriges Television hade tagit fram i slutet av förra året. Av dem som hade politisk bakgrund var två tredjedelar socialdemokrater, och en tredjedel representerade övriga sex riksdagspartier. Om det stämmer borde det vara så att socialdemokrater utmärker sig av förtjänst och skicklighet på ett helt annat sätt än vad politiker från andra partier gör.

Det sägs att det skulle bli mer politik om man skulle ha utskottsförhör. Jag är inte så säker på det. KU har ett avgörande inflytande över tillsättning av JO, och jag tror inte att Göran Magnusson och övriga tittar på partitillhörigheten särskilt mycket när man utser justitieombudsman.

Anf. 122 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Får jag först säga om folk med politisk bakgrund och ämbetsmän följande: Är det så lätt att kategorisera folk? Kan man inte tänka sig, Lars Hjertén, att man är politiker och blir ämbetsman lika väl som man kan tänka sig att man är ämbetsman och blir politiker, och att

man kan hålla ordning och reda på de här rollerna? Jag förstår inte riktigt detta: Så fort en statssekreterare har arbetat för en socialdemokratisk regering är det en politisk utnämning. Jag är inte så säker på att Studieförbundet Näringsliv och Samhälle har rätt i sina kategoriseringar av folk på det här sättet. Men framför allt: Är det så säkert att det är så här: en gång politiker, aldrig ämbetsman? Kan det verkligen vara en tes som går att driva hur länge som helst?

När det sedan gäller politisering genom utskottsinblandning är det ju inte JO-processen, som fungerar på ett alldeles utomordentligt sätt i KU tycker jag, som Moderaterna tänker sig om jag har förstått det rätt, utan det är ju öppna utskottsförhör med tilltänkta kandidater. Då är jag inte lika säker på att det är alldeles lätt att glömma bort vilket partimärke man bär på klänningen eller på rockslaget, utan att man kan få en kraftigare politisk markering.

Den närmaste jämförelsen är ju USA, och jag tycker inte att det finns så mycket att hämta där beträffande utnämningstekniken egentligen. Den är ju kraftigt politiserad. Där byter man ju också uppsättning i Vita huset i betydande utsträckning vid varje presidentskifte.

Anf. 123 LARS HJERTÉN (m) replik:

Fru talman! Jag är inte helt säker på exakt hur ett annat system ska vara utformat, om man ska ha ett annat system. Ett sätt är ju att ha öppna utskottsförhör, vilket vi föreslår här. Men framför allt vill vi ha en utredning där man tittar på det här.

Vi får ju lita på ämbetsmän, oavsett vilket parti de eventuellt kommer från, t.ex. tidigare statssekreterare. Jag tycker ändå att det är lite tveksamt, om man ser på 30–40 generaldirektörer, att en så väldigt stor andel kommer från det socialdemokratiska partiet, där man har haft ledande uppdrag i riksdagen eller som landstingsråd, kommunalråd eller så. Ska man ändå ha väldigt många som kommer från politiska uppdrag på ledande offentliga befattningar i samhället så behöver man nog fundera lite på om man inte ska ha en mera öppen tillsättningsprocess där olika värderingar kommer till sin rätt och där flera personer också finns med i tillsättningsprocessen. Det är ungefär det vi önskar.

Anf. 124 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Flera personer finns ju säkert med i utnämningsprocessen, om vi med det menar kandidater. Regeringen har ju utvecklat arbetet med att rekrytera folk och bearbeta olika kravspecifikationer och annat. Jag vill inte påstå på något sätt att det inte skulle gå att utveckla detta och komma längre på det området, men om utnämningssmakten ska övergå från regeringen till riksdagen så är det ju ett väldigt långt steg som man därmed har tänkt sig att ta.

Jag vill gärna, fru talman, säga att jag inte har uppfattat, och det är inte så, att Socialdemokraterna har något intresse av att överge den traditionella synen på ämbetsmän och företrädare i olika myndigheter och förvaltningar, utan vi vill fortsätta med den syn som finns i regeringsformen om förtjänst och skicklighet och alltså inte sträva efter ett system där vi ska skicka in och ut tjänstemän beroende på de för dagen gällande politiska konjunkturen.

Anf. 125 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag lade märke till att Göran Magnusson inte kommenterade reservationen om alkoholfri representation. Därför skulle jag vilja fråga om Göran Magnussons egen syn på den alkoholfria representationen. Anser han inte att en sådan i riksdagen och den statliga förvaltningen skulle kunna vara ett föredöme för övrig verksamhet? Tycker han inte att det är stötande att skattebetalarnas pengar används för sådana här ändamål?

Anf. 126 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Jag är själv medveten om att jag faktiskt inte kommenterade detta. Det hade jag tänkt göra, men klockan tickade här. Jag tar gärna tillfället i akt till att kommentera de här frågorna.

Jag har en personlig, alldeles klar uppfattning i den här frågan. Jag har ingen svårighet att dela motionärernas principiella uppfattning om det här. Vad det väl mera handlar om är kanske hur man rent faktiskt och praktiskt ser på de här frågorna i riksdag och regering, och för all del i kommuner och landsting också.

Det är ingen tvekan om, inte minst mot bakgrund av de senaste konsumtionssiffrorna, att det behövs insatser. Det är inte alls otroligt att ett gott exempel från riksdagen kan ha inflytande.

Dessvärre måste man konstatera att de alkoholpolitiska konjunkturererna inte är särdeles goda. Alkoholvanorna breder ut sig mer och mer. Man kan diskutera huruvida det ska vara nödvändigt att servera öl tidigt på morgnarna för att kunna se Sverige vinna eller förlora i fotbolls-VM.

Stockholmspolitikerna har uppenbarligen ansett att det i varje fall inte försämrar deras ställning i den allmänna opinionen att mot all praxis och all erfarenhet tillåta detta.

Det behövs naturligtvis goda exempel på många områden. Jag har anslutit mig till den förhärskande uppfattningen i utskottet – och i socialutskottet – att det är viktigt med återhållsamhet och att det ska finnas alternativ.

Jag vill gärna säga att riksdagen – och även Stadshuset – numera är ett av de få ställen där man kan hitta alternativ av god kvalitet och god klass.

Anf. 127 PER LAGER (mp):

Fru talman! Jag förstår att Göran Magnusson står bakom utskottets skrivning. Jag känner också till Göran Magnussons bakgrund och inser förståelsen för problemet.

Min fråga är: Hur tänker Göran Magnusson i fortsättningen arbeta för en alkoholfri representation – eller i alla fall för en utveckling att nå det målet?

Jag har en känsla av att vi är överens om att det vore det bästa alternativet. Som jag sade förut kan återhållsamhet ibland vara gott nog, men är det inte alltid. Lagom är inte alltid bäst; ibland behövs hårdare tag för att man ska vara solidarisk.

Anf. 128 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Jag sade tidigare att de alkoholpolitiska konjunkturererna inte är särskilt goda. Vi har under en lång tid levt i en alltmer tillåtande

period, och då är det naturligtvis svårt att i riksdagen och i andra sammanhang bryta det mönstret.

Jag tror att verkligheten i betydande utsträckning kommer att påkalla myndigheternas eller samhällsorganens uppmärksamhet på det här området. Då får vi naturligtvis återkomma och se hur riksdagens i sin hantering av alkoholfrågorna har möjlighet att påverka opinionen.

Fru talman! Man blir något förvånad när man ser Bryggarföreningens stora annonser i tidningarna – för att ta ett exempel på de usla alkoholpolitiska konjunkturerna – där de klagar på att folkhälsan är i fara då deras bryggerier säljer för lite öl. Det är innebörden i det som sägs. Det är ett bra exempel på hur långt kommersialiseringen inom det här området har gått. Under en lång följd av år lyckades vi i Sverige hålla de kommersiella krafterna utanför hanteringen.

Jag medger att detta lite grann ligger utanför det som riksdagen just nu har att hantera, men jag tycker ändå att det kan vara värt att peka på i den här debatten.

Jag har för avsikt att i den här frågan rösta med utskottet. Sedan får vi återkomma och i skilda sammanhang diskutera formerna för representationen i Sveriges riksdag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Vissa censurfrågor

Prot. 2001/02:110
22 maj

*Regeringens
förvaltningspolitik,
m.m.*

Vissa censurfrågor

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU31
Vissa censurfrågor.

Anf. 129 INGER RENÉ (m):

Fru talman! Vi behandlar nu ett motionsbetänkande från den allmänna motionstiden. Det handlar om frågor om censur, vilka vi har behandlat vid åtskilliga tillfällen tidigare.

Om jag ska kommentera Göran Magnussons inlägg om deltagandet i kammaren kan man kanske tro att dessa frågor har diskuterats och debatterats så många gånger att våra kolleger kanhända tycker att de kan dem och av den anledningen inte sitter och lyssnar på denna debatt.

Med censur menar vi numera en av offentliga myndigheter gjord förhandsgranskning av innehållet i t.ex. brev, böcker, teaterpjäser, tidningar, telegram, radio- och TV-sändningar och annat. Det kan leda till att ett förbud meddelas för spridning, helt eller delvis, av ett alster eller av ett program.

Censuren har gamla anor. Redan kort efter det att boktryckarkonsten uppfanns på 1400-talet införde kyrkan censur genom granskning av skrift innan den trycktes eller spreds. Detta fick en efterföljd i tillkomsten av politisk censur i början av 1500-talet. I Sverige fick vi politisk censur på 1600-talet, men den avskaffades i princip i samband med 1766 års tryckfrihetsförordning. Denna tryckfrihetsförordning skyddades, och skyddas, av 1809 års grundlag.

Motivet för att ta bort censuren var att den kunde verka hämmande på samhällsutvecklingen. Generellt anses numera censur strida mot demokratiska principer och mot tryck- och yttrandefrihet som bärande mänskliga rättigheter. Detta gäller i demokratiska stater till skillnad från diktaturer som fortfarande i stor utsträckning tillämpar censur.

Ett undantag i Sverige är filmcensuren som utövas av Statens biografbyrå. Denna censur består i att undanröja alltför råa och sadistiska inslag i filmer och video, och att vid behov bestämma en tillåten nedre åldersgräns vid offentlig visning av film.

Vi moderater tycker att det är dags att förhandsgranskning av film för vuxna avskaffas. Vuxencensuren har spelat ut sin roll. Genom straffbestämmelser i brottsbalken och YGL ges i dag en viss garanti för att filmer som visas offentligt inte innehåller olaga våldsskildringar.

Det enda skälet till att granska film ska vara för att fastställa en åldersgräns för den granskade filmens publik. Utan granskning ska filmer inte få visas för barn och ungdom. Vi anser att de nuvarande åldersgränserna därvid ska bibehållas, men vi menar alltså att vuxencensuren ska tas bort. Därmed yrkar jag bifall till reservation 1.

Om jag i mitt anförande också nämnde videofilmer så är det inte riktigt sant, utan den kommentaren ska bort.

Anf. 130 INGVAR SVENSSON (kd):

Fru talman! I det här betänkandet tas många principiellt intressanta frågeställningar upp. Dessvärre befinner jag mig i tidsnöd. Jag får därför nöja mig med att helt kort beröra reservation 5, som jag ber att få yrka bifall till. Den handlar om införande av en 18-årsgräns för inköp av film och tidningar med pornografiskt innehåll.

När det gäller tobaksvaror och alkohol försöker vi skydda barn och ungdomar i de längre åldrarna med åldersgränser. Vi har 18-årsgräns för inköp av tobak, och vi har ett par åldersgränser för inköp av alkohol. Därför borde man kanske när det gäller inköp och uthyrning av material med pornografiskt innehåll utreda frågan om en åldersgräns för detta. Många länder har just den typen av åldersgräns. Det är innehållet i reservation nr 5.

Anf. 131 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Vuxencensuren har spelat ut sin roll, och enligt min mening bör därför förhandsgranskning av biograffilmer för vuxna avskaffas. Jag kan instämma i vad Inger René från Moderaterna nyss framförde. Jag gör det med samma motivering, men med en skillnad. Vi vill från Folkpartiets sida att det i samband med avskaffandet av vuxencensuren bör införas ytterligare en åldersgräns på 18 år för offentlig visning av filmer.

Fru talman! Ulla-Britt Hagström, riksdagsledamot för Kristdemokraterna och ordförande för deras kvinnoförbund, föreslår i en motion som KU har behandlat en ändring av censurbestämmelsen så att förråande sexualskildringar inte tillåts. KU avstyrker motionen med hänvisning till pågående beredningsarbete i Regeringskansliet.

Fru talman! Jag är ordförande för Liberala Kvinnor, och jag vet att pornografifrågan engagerar kvinnopolitiker i alla läger. Jag stöder utskottets svar på motionen men vill också redovisa mina funderingar på denna mycket svåra fråga.

Alla har en åsikt om pornografi. Kanske är det så att vissa deltar i porrfilmer för att de vill det. Men säkert är det många som av olika omständigheter känner sig tvingade. Kanske är det så att vissa porrkonsumenter har ett normalt förhållande till det andra könet. Men säkert är det många som får en snedvriden syn på sex och på kvinnor. Jag är ju själv kvinna, och jag arbetar aktivt med kvinnofrågor. Under mitt arbete i den parlamentariska sexualbrottskommittén här i riksdagen såg jag många exempel på otäcka brott begångna av män som sett kvinnan som ett avpersonifierat objekt. Jag tycker illa om pornografi, och jag vill göra vad jag kan för att arbeta mot den, men inte genom censur och förbud. Vi får inte låta våra spontana och ogenomtänkta reaktioner inför denna så laddade företeelse förblinda oss för de konsekvenser som ett felaktigt agerande skulle medföra.

Censur är en allvarlig inskränkning av yttrandefriheten. Att leva i en demokrati innebär att tolerera andras smak, idéer och uppfattningar. Att uppehålla en demokrati innebär ibland att slåss för sådant man tycker genuint illa om. Porren har sitt skydd i grundlagen, och om vi börjar nagga på det skyddet vet vi inte vart det leder. Det finns så många människor som tycker så illa om så många saker. Nästa gång kanske det gäller en kulturyttring, en musikstil eller en religion.

Var dras linjen mellan pornografi och konst med erotiskt innehåll? Censur av denna typ riskerar att medföra godtycklighet och otrygghet för konstnärer och för andra som befinner sig inom vad man kan betrakta som gränslandet. Måste dessa personer bevisa att det de håller på med är konst och inte porr, och hur ska det gå till?

Med dagens tekniska möjligheter finns det dessutom stor chans att censurregler skulle bli ytterst tandlösa och tomma gester, gester vilkas enda effekt är att fjärma både konsumenter och producenter av porr ifrån oss och flytta verksamheten under jorden.

Vissa tror sig kunna öka respekten i samhället genom förbud och censur. Jag menar att detta skulle få motsatt effekt. Det enda sättet är att få människor att behandla varandra med respekt och som individer med människovärde. I stället för att förbjuda symtomet bör vi finna orsaken och åtgärda den. Varifrån kommer det stora behovet av porr i samhället? Varför respekterar människor inte varandra? Detta är stora och svåra frågor, men att försöka förenkla dem för att få enkla svar är farligt och självbedrägligt. Först när vi lyckas minska människors vilja att köpa pornografiskt material kan vi komma åt problemet. Jag tycker att det är viktigt att inte bara kvinnor utan även män i ledande positioner tar sitt ansvar och föregår med gott exempel genom att ta avstånd från porr och kvinnoförnedring i alla dess former.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till Folkpartiets reservation när det gäller vuxencensuren.

Anf. 132 PER LAGER (mp):

Fru talman! Till detta betänkande har jag fogat två reservationer. En reservation handlar om obligatorisk förhandsgranskning av videogram. Statens biografbyrå förhandskontrollerar filmer och videogram. Men när det gäller videogram är det frivilligt. Med tanke på hur den världen ser ut i dag, och då menar jag den videovärld som barn och ungdomar kommer åt och, vilket jag vill poängtera, som de inte är psykologiskt mogna att

hantera, nämligen det förråande våldet ofta ihop med pornografiskt förråande uttryck, är detta någonting som jag menar att vi är skyldiga att skydda barnen ifrån. Man kan säga att man när det gäller offentliga visningar har en kontroll men att man inte ska gå in i det privata. Man hänvisar till att det är väldigt viktigt när det gäller yttrandefriheten. Jag tycker också att yttrandefriheten är oerhört viktig. Men det finns, precis som i många andra sammanhang, gränser för saker och ting.

När jag ser att barnen utsätts för saker som de inte klarar av, och när jag ser att föräldrarna inte kan ta det ansvar som de borde kunna ta när det gäller att skydda barnen från intryck som de inte klarar av, behövs det hårdare tag just när det gäller detta. Jag kan inte se hur yttrandefriheten skulle skadas av att man tar bort de svåraste våldsskildringarna, speciellt de som är av spekulativ karaktär eller den barnpornografi som flödar i dag. Därför yrkar jag bifall till reservation 3 om obligatorisk förhandsgranskning av videogram.

Vi i Miljöpartiet har, precis som flera andra här, åsikten att man borde höja åldersgränsen till 18 år. Det beror bl.a. på att de flesta biobesökare i dag är mellan 15 och 24 år. Och just den gruppen blir utsatt för detta alltmer förråande, sexualiserade och kommersialiserade våldet. Om man höjer gränsen till 18 år blir det inte lika intressant att göra filmer med dessa inslag, eftersom man trots allt vill tjäna pengar på detta. Och om det är färre som kan se dessa filmer blir det klart ointressant att bygga vidare på bl.a. det sexualiserade våldet. Jag tror att det i förebyggande syfte är väldigt bra att höja åldersgränsen.

Sedan finns det en annan fråga, nämligen vuxencensuren. Det tycker jag är en komplicerad fråga som i dag, åtminstone för mig, betyder att vuxencensuren egentligen inte har den effekt som den var tänkt att ha, och den betyder inte så mycket. Jag kan därför tänka mig att den inom en snar framtid kommer att försvinna, att man kommer att ta bort den. Men då krävs det att man också höjer åldersgränsen till 18 år.

Jag tänkte också nämna något om det som våra barn utsätts för. Det är inte bara film, det är inte bara videogram, utan det är numera i stor utsträckning dataspel och Internet. Nu har vi talat om Internet i ett tidigare betänkande, men det finns ett utbud som nu sprider sig via olika medier. Och vi som vuxna måste aktivt ta ansvar för att våra barn, de som inte kan skydda sig mot detta, inte råkar ut för detta. Det går an när man har kommit till åren och blivit lite livserfaren. Men ett litet barn har inte en chans att värja sig, och det är vår skyldighet att se till att detta barn slipper råka ut för detta.

Anf. 133 ANDERS BENGTSSON (s):

Fru talman! Censuren måste ständigt sättas i relation till vår grundlagsfästa yttrandefrihet. Yttrandefriheten innebär i detta sammanhang att det inte får förekomma någon förhandsgranskning av något som är avsett att framföras i radioprogram eller annan teknisk upptagning. Varje svensk medborgare är gentemot det allmänna tillförsäkrad rätten att i radio, TV och liknande överföringar samt via film, video, ljudupptagningar osv. uttrycka tankar och åsikter och att i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst.

Det får genom lag förekomma granskning av bl.a. filmer och videogram som ska visas offentligt. Därför har vi en obligatorisk förhandsgranskning av filmer och videogram för offentlig visning. Det finns även en frivillig förhandsgranskning av alla videogram som även är ämnade för uthyrning och försäljning för privat bruk.

Frågan om censur fick stor uppmärksamhet i samband med visningen av filmen *Shocking Truth* för ett par år sedan. Vi var många som blev bestörta över en av filmsekvenserna där en drogpåverkad kvinna utsätts för ett hänsynslöst sexuellt utnyttjande av flera män. Filmen blev föremål för debatt om eventuella lagändringar inom censurområdet. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och vi avvaktar ytterligare initiativ.

Fru talman! I betänkandet finns det ett antal reservationer som jag tänkte kommentera.

Moderaterna och Folkpartiet vill att all förhandsgranskning av biografilm för vuxna ska avskaffas. Man anser att den är svårförenlig med yttrandefriheten och en onödig inskränkning i människors fria val.

Förhandsgranskningen av filmer och videogram för vuxna är på sätt och vis en form av ingrepp i yttrandefriheten – det är riktigt. Men det känns väldigt angeläget att förhindra offentlig visning av mycket extrema våldsskildringar av spekulativ karaktär eller t.ex. av barnpornografi.

Vi anser inte att detta är någon fara för yttrandefriheten. Samhället måste på något sätt sätta gränser för vad som kan tolereras när det gäller offentligt visade skildringar med våldsinnehåll och direkt förråande inslag. Vi kan inte förringa att den granskning av filmer och videogram som förekommer kan ha en viss återhållande effekt på våldsskildringar. Därför anser vi att filmcensuren ska finnas kvar.

Miljöpartiet framför i en reservation förslag om att införa obligatorisk förhandsgranskning för alla videogram. Miljöpartiet föreslår också att ytterligare en åldersgräns på 18 år på biografer ska införas.

Obligatorisk förhandsgranskning för alla videogram är en sådan form av censur som innebär ett alltför stort ingrepp i yttrandefriheten. Förhandsgranskning av filmer och video även för privat bruk skulle innebära ett betydande avsteg från de principer som gäller för yttrandefriheten. För en sådan censur krävs det mycket starka skäl. Vi anser att det finns andra och bättre metoder som vi kan använda för att komma till rätta med problemet med våldsskildringar.

Våldet är ett mycket allvarligt samhällsproblem. Det är vi alla i denna kammare medvetna om. Våld i medierna *kan* påverka ungdomar att begå våldshandlingar eller andra brott. Vi har därför vidtagit en rad åtgärder för att begränsa skadeverkningarna av våldsskildringarna i medierna.

Våldsskildringsrådet är ett organ som har i uppgift att samordna verksamhet med skadliga våldsskildringar i rörliga bilder. En grundläggande uppgift är att verka som samarbetsorgan för flera institutioner som har anknytning till området. Våldsskildringsrådet gör dessutom utredningar och rapporter.

Sedan år 1997 finns också International Clearinghouse on Children and Violence on the Screen – ett informationscentrum för spridning av forskning kring barn, ungdomar och medievåld. En av idéerna bakom detta informationscentrum är att förståelsen för frågor som rör barn,

ungdomar och medievåld måste breddas och fördjupas via en effektiv kunskapsspridning.

Spridningen av information och kunskap om barn och medier är viktiga arbeten som vi vill fortsätta att utveckla. Vi anser att medievåldet främst ska angripas genom information och frivilliga åtgärder, inte i första hand genom förbud och censur. Den förhandsgranskning som sker av filmer och videogram har sannolikt en viss återhållande effekt på utbudet av våldsskildringar – det ska man inte förringa.

Med anledning av detta anser vi inte heller att Kristdemokraternas förslag om att införa en 18-årsgräns för filmer och tidningar med pornografiskt innehåll är rätt väg att gå.

Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkande KU31.

Anf. 134 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Först vill jag slå fast att jag, precis som Anders Bengtsson och de flesta andra, tycker väldigt illa om alla former av beteendevärter när det gäller våld och så. Men vi har i dag straffbestämmelser i brottsbalken och yttrandefrihetsgrundlagen som gäller filmer eller videogram som skildrar sexuellt våld eller tvång mot människor och djur. Det ger ändå en viss garanti för att sådant inte får visas. Frågan är om man utöver detta behöver ha någon typ av vuxencensur.

Anders Bengtsson talade om Våldsskildringsrådet. Redan år 1993 kom man med en rapport där man föreslog att vuxencensuren skulle tas bort och att det skulle vara en extra gräns vid 18 års ålder – precis som vi i Folkpartiet har föreslagit. Vi har tagit fasta på vad Våldsskildringsrådet sagt.

Nu är det snart tio år sedan den här utredningen kom. Men regeringen har ännu inte kommit med något förslag med anledning av utredningen. Jag skulle gärna vilja höra vad Anders Bengtsson tror är skälet till att regeringen inte kan bestämma sig och komma med ett förslag.

Anf. 135 ANDERS BENGTSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tar det sistnämnda först. Jag vet faktiskt inte varför regeringen inte har kommit med ett förslag. Det får vi fråga regeringen om. Jag kan gärna åta mig att göra det.

Sedan har vi detta med vuxencensuren. Det här är, som Per Lager var inne på i sitt anförande, en komplicerad fråga. Detta är alltså inte alldeles enkelt. Jag kan som liberal socialist hålla med om att man mycket väl skulle kunna släppa detta fritt. Men samhället måste ändå sätta en gräns för vad vi ska tillåta att visas.

Helena Bargholtz kommer säkert ihåg t.ex. den debatt som var kring filmen *Motorsågsmassakern* på 80-talet. Vi vet att det i dag är mycket värre saker på film som visas i form av videogram och på andra sätt offentligt. Samhällsbilden förändras hela tiden, och våldet ökar. På något vis måste vi ha koll på vad som sprids t.ex. offentligt för att hålla igen på våldet i samhället.

Anf. 136 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Fru talman! Det var roligt att höra att Anders Bengtsson betecknar sig som liberal socialist – ett uttryck som jag inte tidigare hört. Eftersom jag själv är socialliberal tycks vi kunna komma varandra närmare, så vi borde kunna enas i de här frågorna. Vi tycker väldigt illa om de här avarterna. Jag talade tidigare om porren, som i vissa avseenden också kan ses som en avart. Frågan är hur man kommer åt detta. Gör man det genom censur, eller kan man göra det på annat sätt? Jag tror mer på möjligheterna att påverka varandra att inte tycka om sådant här.

När det gäller de förråande filmerna kan det konstateras att gränserna tyvärr hela tiden flyttas. Det tycks bli en allt större acceptans för grövre våld, mer av kvinnoförnedring etc. Det är fruktansvärt att detta inträffar, så där tycker jag att vi som politiker har ett ansvar för att påverka opinionen och ändra inriktningen i detta avseende.

Vad gäller framför allt videogrammen finns det en enorm ”undergrundsmarknad”, så även om man har censur på området förekommer det en mängd filmer som visas för väldigt många människor i mer eller mindre slutna sällskap. Det är det som gör att jag tror att vi måste hitta andra vägar och gå via annan lagstiftning, t.ex. brottsbalken, för att komma åt de här företeelserna.

Anf. 137 ANDERS BENGTSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kunde inte ha sagt det bättre själv. Jag håller med om att bästa sättet för oss att påverka våldsspiralen och det som visas i videogram, filmer och liknande är just, som vi nu gör, att ha en debatt om det och att bemöta argumenten. Som Helena Bargholtz själv var inne på handlar det också mycket om brottsbalken och liknande.

Helena Bargholtz säger att acceptansen för våld har ökat trots att vi har censur. Jag hävdar ändå att i och med att vi har censur har vi också en offentlig debatt. Genom censuren lyfter filmerna oss så att säga upp till debatt på ett annat vis.

Myndigheter och offentligheten kan diskutera utifrån att vi har vissa kriterier. Statens biografbyrå sätter ju upp vissa kriterier när man ska avgöra vad som ska bort eller inte. På det viset är det ett inslag i debatten.

Anf. 138 PER LAGER (mp):

Fru talman! Anders Bengtsson säger att man inte ska lagstifta om förhandsgranskning i första hand – över huvud taget inte lagstifta i första hand i de här frågorna. Men jag skulle vilja påstå att det snarast är i sista hand när det gäller en obligatorisk förhandsgranskning av videogram med tanke på att det har gått så många år och utvecklingen ser ut som den gör.

Jag skulle vilja använda samma argument som utskottet använder sig av sedan tidigare för vuxencensuren, att man inte kan hävda att en lagstiftning som går ut på att hindra våldsskildringar av spekulativ karaktär eller av barnpornografi, utgör en fara för yttrandefriheten. Det tycker jag är en bra skrivning och talar om någonting som är väldigt viktigt, nämligen att yttrandefriheten är en stor sak för oss men att det finns gränser. De gränserna borde sättas just när det angår barn. Det är barnen som är utsatta. Det är därför vi också talar mindre om de vuxna. Därför undrar jag om Anders Bengtsson kan se idén med att skydda barnen just när det

gäller videogrammen, eftersom utvecklingen där är betydligt starkare än inom själva filmområdet.

Anf. 139 ANDERS BENGTTSSON (s) replik:

Fru talman! Jag är den första att hålla med om att vi naturligtvis ska skydda barnen. Det känns som ett lite olustigt argument att jag inte skulle vilja skydda barnen i detta sammanhang. Just i fråga om privata videofilmer som man kan hyra och se i hemmen motsätter vi oss den offentliga censuren. Det tycker vi är ett för stort ingrepp i yttrandefriheten.

Anf. 140 PER LAGER (mp) replik:

Fru talman! Det var inte meningen, Anders Bengtsson, att det skulle låta som ett billigt argument. Jag tror givetvis att Anders Bengtsson är mån om barnen. Men han nämnde att man tar till lagstiftningen i sista hand, att det finns mycket annat man skulle kunna göra innan, ha debatt, se till att föräldraansvaret ökar osv. Javisst, men då måste vi ha det. Då måste vi ha en aktiv debatt, och vi måste pressa fram den. Vi vet att det är alldeles för många föräldrar i dag som inte kan – jag vill inte säga vill för de vill säkert – ta ansvaret att skydda barnen i hemmen. Därför är lagstiftningen vår hjälp i förhållande till barnen. Därför tror jag inte att det betyder någonting att det går över till den privata sektorn. Det viktiga i det här fallet är att man skyddar en grupp som inte kan skydda sig själv.

Anf. 141 ANDERS BENGTTSSON (s) replik:

Fru talman! Jag håller återigen med Per Lager om att vi självklart måste skydda barnen. Däremot håller jag inte med Per Lager om att införa censur på de filmer som visas eller används privat.

Som jag sade i mitt anförande är det enda sättet att fortsätta debatten och diskussionen, men också sådana saker som ökade resurser till skolan. Per Lager nämnde de barn om har föräldrar som inte har möjlighet eller vill, eller hur man nu ska uttrycka det, ta ansvar för vad barnen ser. Där har t.ex. skolan en oerhört stor betydelse. Det är ofta i skolan man lär sig att tänka kritiskt. Det är också i den åldern – Per Lager vill höja åldersgränsen – 15–17 år man lär sig att tänka kritiskt. Vad det framför allt handlar om är att lära barnen att tänka kritiskt och bedöma det de ser på film utifrån eget omdöme som de lär sig. Argumentation, utbildning och debatt är det sätt varpå vi kan möta det här.

Anf. 142 INGER RENÉ (m):

Fru talman! Jag tror att vi alla är överens om att i just det här sammanhanget är barn en skyddsvärd part. Vi är överens om att vi som lagstiftare i det sammanhanget har ett särskilt ansvar för barnen. Men jag tycker att vi i diskussionen tenderar att glömma bort att det faktiskt finns de som har ännu större ansvar när det gäller barn, och det är föräldrarna. Föräldrarnas ansvar för vad deras barn tar del av, inte minst genom TV och videofilmer, tycker jag är det fundamentala. Där tror jag att vi nära nog är överens.

Däremot är vi inte överens om vuxencensur. Det beror till mycket stor del på att den som vill titta på den typ av material som de flesta av oss i allra högsta grad tar avstånd ifrån har alla möjligheter att göra det

på alla de möjliga och omöjliga – höll jag på att säga – sätt, inte minst genom Internet och annat som oreglerat väller över landets gränser.

Då är jag lite nyfiken på vad Anders Bengtsson menade när han sade att samhällsbilden förändras – där är vi överens – och att det gäller för oss att ha koll på det som sprids. Det är det som min nyfikenhet grundar sig på. Hur i all världen kan vi ha koll på det som sprids *worldwide* i dag?

Anf. 143 ANDERS BENGTSSON (s):

Fru talman! Det gäller att svänga om snabbt här. Den ena vill ha mer censur, den andra mindre. Där står man mittemellan och försöka förklara situationen.

Vad jag menar med kontroll gäller inte staten i sig, utan det är vi som opinionsbildare som har ansvaret. Oavsett om vi har censur eller inte har vi ändå ansvar för att få mindre våld i samhället. Våldet har ökat eller rättare sagt blivit förråande, enligt mitt sätt att se det. Inger René var själv inne på att det våld som visas och som sprids på andra sätt har ökat. Som jag sade i ett tidigare replikskifte med Helena Bergholtz har det hänt oerhört mycket sedan *Motorsågsmassakern*. Tack vare att vi har Statens biografbyrå, som har hand om censuren, får vi en debatt om det som händer på film, video och liknande. Det är bra att frågan kan lyftas upp på det sättet så att man kritiskt kan granska. Det är bra att vi har en central myndighet som granskar det som visas så att vi andra, här i riksdagen, i tidningar och TV, kan diskutera det som visas. På det viset får vi en offentlig diskussion om det.

Anf. 144 INGER RENÉ (m):

Herr talman! Jag ska verkligen inte opponera mig mot att det är viktigt att vi som beslutsfattare försöker driva debatten och diskutera de här frågorna. Men jag kan inte förstå vad det har att göra med vuxencensur av film. Det är i dag en mycket liten del av våldsskildringarna som visas på biograferna och kommer ut via filmer. Det beror inte på att filmerna är granskade och på att de värsta avarterna har tagits bort, utan det beror på att de värsta avarterna finns på andra medieområden, om jag får kalla det så, i samhället som är tillgängliga för var och en. De finns på TV, på alla de tusen och en kanalerna, och också på Internet. Därför menar jag att en vuxencensurlagstiftning i dag är obsolet. Det är farligt att ha lagar som har spelat ut sin roll. När det dessutom, som i det här fallet, är en lagstiftning som kolliderar med de lagar som vi annars sätter högt, alltså tryckfrihetsförordningen, yttrandefrihetslagen, är det en nackdel för samhället att bevara denna lagstiftning.

Anf. 145 ANDERS BENGTSSON (s):

Herr talman! Jag vill säga till Inger René att det ju inte är fråga om en uttalad vuxencensur. Censuren sätter gränser för de filmer som ska visas, så det handlar inte enbart om en vuxencensur. Som Inger René själv var inne på är det väldigt lite som stryks i filmerna, framför allt när det gäller de filmer som ska visas för den åldersgrupp som är över 15 år. Men censur innebär också att sätta gränser för 7-åringar, 11-åringar och 15-åringar.

Prot. 2001/02:110
22 maj

Vissa censurfrågor

Som Inger René inledde med är det ju bra att våldet i de filmer som visas offentligt har minskat. Det är kanske censuren och den offentliga debatten som har gjort att våldet på film har minskat.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Norden

12 § Norden

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2001/02:UU12
Norden (skr. 2001/02:90 och redog. 2001/02:NR1).

Anf. 146 STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Norden har länge fungerat bra när det gäller samarbete och integration mellan länderna. Genom åren har en lång rad åtgärder vidtagits som tillsammans med delade värderingar bundit samman de nordiska länderna. Den nordiska passfriheten och den nordiska arbetsmarknaden är viktiga milstolpar.

Det finns enighet om huvuddragen i det nordiska samarbetet. Men på ett par punkter vill vi moderater understryka vikten av att man kontinuerligt utvecklar formerna för det nordiska samarbetet, allt i akt och mening att se till att det förblir starkt och relevant för att möta tidens utmaningar.

Herr talman! De baltiska staterna står på randen till fullt medlemskap i EU och Nato. Denna utveckling är mycket positiv för Estland, Lettland och Litauen och innebär full integration i de västliga systemen för ekonomiskt, politiskt, säkerhetspolitiskt och försvarspolitiskt samarbete. Denna utveckling är också mycket positiv för Sverige och för de övriga nordiska länderna, liksom för stabiliteten och tillväxtförutsättningarna i vår region.

Nordiska rådets uppgift är – och måste vara – att bidra till att stärka samarbetet och relationerna i vår del av Europa. De nordiska länderna och Nordiska rådet borde ta ett alldeles särskilt ansvar för och ha ett speciellt intresse av att integrera de baltiska staterna i regionens samarbete.

Det har dock visat sig möta större hinder för de baltiska länderna att komma med i Nordiska rådet än vad det har gjort och gör i EU och Nato. Det är nämligen så att intresset för deras medlemskap saknas helt hos den svenska regeringen.

Hittills – och med lyckat resultat – har gemensamma möten hållits mellan Nordiska rådet och den baltiska församlingen, som är Nordiska rådets baltiska motsvarighet. Inte minst frågor om Östersjöområdets säkerhet har diskuterats livligt. Det är i sig bra. Gemensamma sessioner är välkomna och angelägna för att diskutera gemensamma angelägenheter. Men det ersätter inte medlemskap. Precis som inom andra organisationer måste samarbetet ske på jämställd fot. De baltiska länderna är inte Nordens lillebröder.

Utskottets skäl för att avfärda det moderata yrkandet om medlemskap i Nordiska rådet för de baltiska staterna är milt sagt svärbegripligt. Majoriteten skriver följande: ”När det gäller medlemskap konstaterar dock

utskottet att det nordiska samarbetet vilar på den språkliga och kulturella gemenskapen de nordiska länderna emellan. Det nordiska samarbetet är ingen internationell organisation där andra länder kan söka medlemskap. De baltiska länderna har inte heller uttryckt någon önskan om att få medlemskap i Nordiska rådet.”

Den här skrivningen är på flera sätt direkt själv motsäggande. Först avfärdar majoriteten möjligheten för länder att söka medlemskap. Sedan anför man som skäl för att länderna inte ska inbjudas att komma med att de inte uttryckt någon önskan om att få delta. Därför vill jag fråga företrädare för majoriteten: Hur sannolikt tror Socialdemokraterna att det är att de baltiska länderna skulle be att få komma med i en organisation som uttryckligen förklarat sig vara stängd för ansökningar? Initiativet till ett medlemskap – en inbjudan – måste komma från oss.

Hänvisningen till språklig gemenskap i Norden är också själv motsäggande. Svenskan och finskan är knappast varandra mer närstående än svenskan och estniskan. Både Finland och Estland har under långa – om än olika långa – perioder varit en del av samma rike som Sverige. Har utskottet glömt att Riga har varit en betydande stad i det svenska riket? Har utskottet glömt universitetet i Tartu? Har Socialdemokraterna glömt alla personella band mellan Sverige och de baltiska länderna både långt tillbaka i tiden och i modernare historia? Har Socialdemokraterna glömt att vi alla delar Östersjön med allt vad det innebär av ansvar för miljö, säkerhet och kommunikationer? Har utskottet och Socialdemokraterna glömt det gemensamma intresset av att integrera det nära Ryssland i handel, kulturellt utbyte och politiska relationer i närområdet? Vad, om inte detta, borde det Nordiska rådet syssla med?

Dessutom har Sverige och de andra Nordiska EU-länderna allt intresse av att skapa ett så nära samarbete som möjligt med de baltiska staterna inför deras förestående EU-medlemskap. Då är det knappast rätt signal att avfärda dem som medlemmar i Nordiska rådet för att sedan, när de väl är med i EU, komma farande och be om deras samarbete och stöd för t.ex. den nordliga dimensionen inom EU.

Ett väl fungerande nordiskt samarbete är viktigt när det gäller utvecklingen i Östersjöområdet liksom för att regionalt stärka den europeiska integrationen. Det nordiska samarbetet har spelat en betydelsefull roll för att väva samman de nordiska länderna särskilt före det svenska och det finska EU-medlemskapet.

Det nordiska samarbetet kommer att ha viktiga funktioner också i framtiden, men det förutsätter ju att vi är villiga att utveckla Nordiska rådets uppgifter. Det är här som vi moderater ser medlemskap för de baltiska staterna som den stora utmaningen för samarbetet.

Under 2003 bör de baltiska staterna erbjudas medlemskap i Nordiska rådet så att de åtminstone kommer i en parallell process med utvidgningen av EU och Nato.

Herr talman! Jag vill därför yrka bifall till den moderata reservationen nr 1 i dagens betänkande.

En angelägen funktion för Nordiska rådet är annars att fungera som Nordens politiska torg där politiker från de nordiska länderna kommer samman för att diskutera gemensamma frågor och utbyta idéer. Därför måste ländernas ledande politiker, både från regeringar och från parlament, kunna delta.

Det är tydligt att många gemensamt nordiska frågor också har en stark koppling till de europeiska frågorna. Omvänt gäller att många Europafrågor har en stark inverkan på de nordiska länderna och de nordiska frågorna. Vi lever inte längre isolerat. Därför måste den såväl politiska som personella kopplingen till EU-parlamentet stärkas.

Vi moderater menar därför att de nordiska ländernas EU-parlamentariker måste kunna ingå i respektive lands nordiska rådsdelegationer och vara valbara tillsammans med nationella parlamentariker. Därmed skulle de kunna vara fullvärdiga medlemmar av respektive länders delegationer.

De nordiska ländernas parlament måste därför få möjlighet att nominera ledamöter till Nordiska rådet partipolitiskt proportionellt, men bland såväl nordiska parlamentsledamöter som nordiska Europaparlamentariker.

Ett starkt nordiskt samarbete stammar ur vardagen. Det är bra att vissa av ländernas parlamentariker har ett särskilt ansvar för det nordiska samarbetet i sina nordiska rådsdelegationer. Men det vore ännu bättre om de nordiska frågorna kom att involvera alla parlamentsledamöter i deras dagliga gärning. Ett sätt att klara detta vore att varje nordiskt lands fackutskott i respektive parlament samarbetade med kollegerna inom sina frågeområden. Om detta har vi moderater avgett ett särskilt yttrande.

Men dagens huvudpoäng är att vi vill inbjuda de baltiska staterna att komma med i Nordiska rådet och att genom detta stärka vardagsintegrationen och det gemensamma ansvaret för regionen. Kent Olsson kommer senare att redovisa ytterligare moderata synpunkter, men då mer på Nordiska rådets praktiska arbete.

Anf. 147 ELVER JONSSON (fp):

Herr talman! Trots att betänkandet i sitt omfång, knappt 20 sidor, kan synas tunt är det en betydande ärendeström som rinner i den flod som förenar Nordiska ministerrådet med dess parlamentariker i Nordiska rådet.

Redogörelsen från regeringen upptar finska ordförandeskapet från i fjol, då man valde rubriken Nordbo 2001. Där kartlades nordiska medborgares rättigheter vid bosättning, arbete, studier och uppehåll i annat nordiskt land. Utredaren lämnade också förslag om hur man skulle kunna förbättra informationen om nordiska avtal och konventioner till medborgare och myndigheter. Det pekades också på behovet av en ökad medvetenhet och en bättre uppföljning av de nordiska avtalen. En slutrapport kommer att lämnas under detta år.

En viktig del i det organisatoriska avsnittet var visemanspanelens rapport, som kom förrförra året, med förslag om den framtida inriktningen på det nordiska samarbetet. Senare kom också en ny nordisk dagordning. Det ledde till en ändrad utskottsstruktur där vi i princip återgick till tidigare sakområden. Ministerrådet hade också siktat in sig på fem områden: den teknologiska utvecklingen, välfärden, den inre marknaden i Norden, samarbetet med grannländer och regeringar i grannskapet samt miljö och en hållbar utveckling. Ett temamöte i april i fjol om ett bärkraftigt Norden ledde till en extra kongress i juni i Kungälv.

Samarbetet i närområdet är en angelägen fråga. Inte minst det parlamentariska utbytet spelar stor roll. Nordiska investeringsbanken, NIB,

men också NEFCO och NOPEF har haft betydande verksamheter med inriktning på närområdet.

Det är nu tio år sedan de nordiska informationskontoren i Tallinn, Riga och Vilnius inrättades, och jag vill påstå att dessa informationskontor, som kom i gång innan banden slets av till gamla Sovjetunionen, var något av en dörröppnare. Nu arbetas det på att få en liknande informationspunkt i Kaliningrad. Det är viktigt att snabbt komma i gång eftersom det har en så avgörande betydelse för det framtida samarbetet.

Utan att föregripa vad nästa års rapport kommer att innehålla är det intressant att notera att det norska ordförandeskapet har prioriterat de tre viktiga områdena barn och unga, livsmedelssäkerhet och bärkraftig utveckling. Jag tycker att det ligger väl i linje med vad vi parlamentariker från mittengruppen har uttalat oss för, och vi känner stor sympati för dessa prioriterade sakområden.

Herr talman! När jag 1979 deltog i min första session här i Stockholm var det rådets 27:e session sedan starten. Under dessa 23 år har naturligtvis väldigt mycket hänt både i rådet och i världen i övrigt. En tydlig förändring är det ökade tempot, sessionen har kortats. Då pågick sessionen i nästan en hel vecka. Då var hela den svenska regeringen på plats. Antalet deltagande ministrar från övriga nordiska länder var ungefär detsamma. Nu kan man väl säga att konkurrensen om tid för det internationella samarbetet inte var lika stor då, och många fler hade tid att delta för att så att säga bara lyssna.

I år fyller Nordiska rådet 50 år. Det är nästan lika gammalt som FN och det däremellan startade Europarådet som till stora delar blev förebild under Nordiska rådets första arbetsår. Nordiska rådet hade ett omfattande parlamentariskt samarbete i Norden och i Europa. Dock fick inte utrikes- och säkerhetspolitik behandlas. Jag minns debatter då erfarna parlamentariker tystade nya och entusiastiska ledamöter som ville tala om säkerhetspolitik. Dessa frågor var då fortfarande tabu.

Historiskt har Nordiska rådet främst arbetat som nationella delegationer. Samarbetet mellan de olika nordiska partierna fanns visserligen, men det var svagt och inte formaliserat med partigruppsmöten och partigruppsförslag som det är i dag.

År 1979 hade Sverige en liberal regering under ledning av Ola Ullsten, och oppositionsledaren Olof Palme var ordförande i den svenska delegationen. Det är värt att notera att flera av de förslag som fanns på dagordningen för den 27:e sessionen har stor aktualitet också i dag. Avsaknaden av överstatlighet och behovet av konsensus har naturligtvis inverkat på möjligheten att handla snabbt. Jag vill bara nämna att frågor som då diskuterades var ett förbättrat konsumentskydd, nordiskt dataråd, valutapolitik och monetärt samarbete i Norden – ett samarbete som i dag är under snabb utveckling i hela Europa. Medicinskt missbruk inom elitidrotten och framfarten av droger bland yngre var problem som då fanns med men som har mycket hög aktualitet också i våra dagar. Åtgärder för att bevara sälstammen, begränsningar av djurförsök och samarbete om genteknik är också frågor som med hänvisning till den snabba medicinska utvecklingen rymmer ett antal etiska problem som vi fortfarande måste ta itu med såväl på nordisk basis som i världen i övrigt.

Frågor som också diskuterades vid detta möte var Nordiska hälsovårdsskolan, Nordiska industrifonden och Nordiskt institut på Åland.

Färöarnas representation var en het fråga, inte minst för danskarna och färöingarna själva. Många av de verksamheter som då var på dagordningen utvärderas i dag. En del kan synas spela stor roll och ha betydelse eller också bör de ersättas med annan nordisk verksamhet.

Med ett skutt framåt tio år i tiden till 1989 är vi åter i Stockholm. Nu är det rådets 37:e session. Statsministern är nu Ingvar Carlsson, och ordförande för svenska delegationen är Karin Söder, som vid den sessionen också väljs till rådets president.

Också vid detta möte behandlades frågor som har hög aktualitet i dag, som arktisk medicinsk forskning m.m. Andra förslag som lades fram var att sätta i gång en nordisk studie angående Europasamarbete och en utredning om det nordiska samarbetet och EG:s inre marknad.

Nu vet vi resultatet med flera nordiska länder i EU och några som står utanför men ändå har en anknytning genom EES-avtalet. Det är inte fråga om antingen eller utan om både-och. Vi behöver såväl Norden som Europa och världen.

IT-frågorna står i dag högt på dagordningen, och det finns ett särskilt IT-ministerråd. Redan 1989 var de faktiskt aktuella genom förslag om en nordisk informations- och databank och förslag om en nordisk datautbildning. Det är ett fint inslag i det utbyte som sker med våra närområden och inte minst med de tidigare av Sovjetunionen styrda områdena. Nordjobbss verksamhet spelar här en stor roll. Att på plats kunna utbyta erfarenheter i ett främmande land med både skillnader och likheter spelar en stor roll inte minst för unga människor.

Fumliga försök i det förgångna har bl.a. NORDSAT, Nordisk ekonomisk union – NORDEK – och Försvarsförbundet varit. Alla dessa tre försök har det gemensamt att det inte blev någonting av dem. Jag lägger ingen särskild värdering i det påståendet, men uttrycket står sig att nordiskt samarbete har haft många små framgångar och några få men stora bakslag.

Vid Nordiska rådets senaste möte i Reykjavik diskuterades globaliseringen, som nu har många ansikten. Det må vara internationell handel som växer, stora kapitalflöden över nationsgränserna, framsteg inom högteknologin i stora delar av världen, lägre kostnader för kommunikationer, en kraftigt ökad migration – allt detta i en alltmer integrerad världsekonomi och en explosiv utveckling av finansiella transaktioner. Det är stor risk att klyftan växer mellan rika och fattiga länder.

Globaliseringen, som framför allt kom i gång kring 1980-talet, har i verkligheten främjat ekonomisk tillväxt. Det visar sig att länder som ökade sin öppenhet gentemot omvärlden har haft en snabbare utveckling än länder som mälde sig ut från handel och investeringar.

På tal om öppenhet är vi från Folkpartiets sida också öppna för att valkretsen utvidgas till att också gälla Europaparlamentariker. Det gör att vi har yrkat bifall till reservation 2 i betänkandet.

Herr talman! Ett par korta reflexioner till. I en rapport som jag själv lade fram för Nordiska rådet för ett par år sedan som hette *Globaliseringen och Norden* tog jag upp globaliseringens betydelse för kulturpolitik och socialpolitik. Jag utgick från ett nordiskt perspektiv men med en positiv syn på globaliseringen i betydelsen regional samverkan, tillväxt och marknadsekonomi för att motverka tendenser till slutenhet mot omvärlden, att få en vidgad arbetsmarknad och att åtgärda brister som orsa-

kar arbetslöshet, t.ex. genom bättre vidareutbildning och kompetensutveckling.

Rapporten debatterades och ledde till rådsbeslut. En rekommendation gjordes till ministerrådet och en rekommendation i fyra punkter till de nordiska ländernas regeringar. Några delpunkter som fanns i rekommendationerna: Hur möter vi de utmaningar som den nordiska modellen gentemot den allmänna globaliseringen innebär? Ministerrådet uppmanas att klarlägga vilka delar av vår välfärdsmodell som det finns samstämmighet kring och som är angelägna att värna. Välfärdsforskningsprogrammet ska undersöka hur man harmoniserar men också särskilt beakta skattebasernas rörlighet. Kan detta påverka vår handlingsfrihet vid val av välfärdsmodell, och hur påverkar de allt större enheterna och koncentrationen i finans- och näringsliv maktförhållandena i samhället och konsumenternas situation?

De nordiska regeringarna uppmanades att främja goda levnadsvillkor i u-länderna. Vi ger också en demokratisk dimension åt detta genom uppmaningen att presentera gemensamma handlingslinjer för hur man stärker demokratin och förnyar dess former. Vidare uppmanades till att sprida kunskap om våra nordiska erfarenheter av folkrörelse och medbestämmande, om byalag och om folkbildning. Detta är klassiska frågor som sprang fram ur våra stora folkrörelser och som sedan fått en mer modern avnämning.

Att verka för att folkrörelserna och frivilligorganisationerna stärks och att öka demokratiseringen är bl.a. vad den globala styrningen handlar om.

Där, allra sist herr talman, tror jag att det nordiska samarbetet har sin uppgift. Det är inte bara 50 år. Vi har ett månghundraårigt gott samarbete, och därför är det så starkt med denna folkliga bas. Jag har sagt vid en del tillfällen att det här faktiskt är något som kan vara en god exportvara.

Anf. 148 AGNETA BRENDT (s):

Herr talman! I det här betänkandet finns, som tidigare år, en sammanfattande redogörelse av regeringens skrivelse till riksdagen om Nordiska ministerrådets verksamhet och även en kort sammanfattning av Nordiska rådets svenska delegations redogörelse för det gångna verksamhetsåret.

I Nordiska ministerrådet var Finland ordförande under 2001. Man hade valt Nordbo 2001 som rubrik för sitt program. Ambitionen var att se samarbetet på olika områden ur den enskilde nordiske medborgarens perspektiv. En särskild utredare tillsattes för att kartlägga nordiska medborgares rättigheter och skyldigheter vid bosättning, arbete, studier och uppehåll i annat nordiskt land.

Särskild vikt lades vid den s.k. visemanspanelens rapport, som tidigare nämnades här. Den lämnades i oktober 2000 med förslag till inriktning av det framtida nordiska samarbetet. Avsikten är att samarbetet ska inriktas på fem områden: teknologisk utveckling, välfärd, där också nordbors rättigheter ingår, den inre marknaden i Norden, samarbetet med grannländer och grannregioner samt miljö och hållbar utveckling.

Nordiskt samarbete i EU-frågor har i första hand karaktär av samråd och informationsutbyte. Samarbetet med närområdet, de tre baltiska länderna, nordvästra Ryssland, Barentsområdet och Arktis, är prioriterat

för Norden. En stor del av resurserna satsas på projekt med inriktning på demokrati, välfärd, bärkraftigt resursutnyttjande och marknadsutveckling. Under året uppmärksammades, som också har sagts tidigare, att det var tio år sedan de nordiska informationskontoren i Tallinn, Riga och Vilnius inrättades. Dessa kontor har spelat en viktig roll för utvecklingen av kontakter och kulturellt utbyte mellan de baltiska och de nordiska länderna. Glädjande nog har ju nu också beslut fattats om öppnande av ett svenskt konsulat i Kaliningrad.

I regeringens skrivelse betonas samarbetet inom sektorerna utbildning och forskning, miljö, näringspolitik, regionalpolitik, arbetsmarknad samt social- och hälsovårdsfrågor. Särskilt viktiga miljöfrågor den närmaste tiden är havsmiljön och miljö och hälsa. När det gäller arbetsmarknadssektorn handlar det om full sysselsättning, avskaffande av gränshinder, trygghet i arbetsmiljön och arbetslivet samt frågor som rör den nordiska välfärdsmodellen. Ett centralt område för arbetet är utvecklingen av arbetskraftens rörlighet i det gränsregionala samarbetet. Bl.a. har s.k. hinderkataloger tagits fram för att undanröja de hinder som finns för arbetskraftens rörlighet på den nordiska arbetsmarknaden.

Herr talman! I redogörelsen från Nordiska rådets svenska delegation redovisas de möten som har avhållits och de politiska utvecklingslinjerna i samarbetet. Förändringar i omvärlden har följts av organisatoriska förändringar i arbetet inom Nordiska rådet. Vid rådets session i Köpenhamn i oktober 2001 fattades beslut om ändringar i rådets organisation. Den tidigare geografiska utskottsindelningen ersattes av en fackindelning av utskotten inom områdena kultur och utbildning, medborgar- och konsumentfrågor, välfärd, miljö och naturresurser samt näringsfrågor.

Jag vet att Anita Johansson senare kommer att ytterligare belysa de förändringar som har genomförts beträffande rådets arbetssätt och de planer som finns för det framtida samarbetet.

Herr talman! Utskottet har behandlat ett antal motioner i anslutning till skrivelsen och redogörelsen. Motionerna behandlar relationerna till närområdet, nordbors rättigheter, miljö- och hälsofrågor och sociala frågor, regional utveckling samt organisationsfrågor. Samtliga motioner har besvarats eller avstyrkts.

När det gäller relationerna till närområdet handlar motionsyrkandena om det nordiska samarbetets roll för att främja utvecklingen i närområdet, dvs. de i baltiska länderna, i nordvästra Ryssland, i Barentsområdet och i Arktis.

De här motionsyrkandena har behandlats av utskottet ett flertal gånger, och utskottet har därför inte funnit anledning att ändra sin bedömning från tidigare år, dvs. att det nordiska samarbetet vilar på den språkliga och kulturella gemenskapen de nordiska länderna emellan. Det nordiska samarbetet är ingen internationell organisation där andra länder kan söka medlemskap. Däremot har vi från utskottets sida pekat på den pågående översynen av de strategiska målsättningarna för närområdes-samarbetet inom ramen för uppföljningen av rapporten *Närmare Norden*.

Herr talman! När det gäller organisationsfrågor föreslår Moderaterna i sin motion liksom tidigare år att även ledamöter i Europaparlamentet ska kunna nomineras till Nordiska rådet och att utskotten i de nordiska ländernas parlament ska ha en aktivare roll i beredningen av de ärenden

som behandlas i Nordiska rådet. De menar också att det krävs en fortsatt reformering av Nordiska rådet.

Majoriteten i utskottet anser att Europafrågorna redan i dag har en självklar plats i Nordiska rådets verksamhet och att de löpande kontakterna mellan Nordiska rådet och Europaparlamentarikerna har stärkts under senare år. Europaparlamentets ledamöter kan redan i dag delta i Nordiska rådets temamöten med full yttranderätt. De kan också delta i rådets sessioner. I samband med omorganisationen av utskottsstrukturen inom Nordiska rådet har det även slagits fast att ordförandena i de nyskapade fackutskotten ska etablera kontakt med motsvarande utskott i Europaparlamentet.

När det gäller den fortsatta reformeringen av arbetet anser vi att det är rimligt, efter en så pass omfattande omorganisation, att den nya organisationen ska få en chans att finna sina former innan nya, större organisationsförändringar diskuteras på nytt.

Vad gäller förankringen i de nationella parlamenten har en försöksverksamhet inletts där utskott från de nordiska länderna har hållit särskilda möten. Det är en del av det reformarbete som pågår och som kontinuerligt ska utvärderas.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 149 STEN TOLGFORS (m) replik:

Herr talman! Att utrikesutskottet tidigare har avstyrkt en motion är knappast ett sakargument för att göra det en gång till, särskilt när argumentationen inte utvecklas. Jag skulle vilja fråga Agneta Brendt varför Socialdemokraterna är motståndare till baltiskt medlemskap i Nordiska rådet. Den skrivning som finns i betänkandet är ju, som jag har redogjort för tidigare, direkt självmotsägande. Man vill inte bjuda in de baltiska länderna till Nordiska rådet av det skälet att de inte har uttryckt någon önskan om att få delta. Samtidigt skriver man att Nordiska rådet är stängt för andra länder att ansöka om medlemskap i. Det är fullständigt självklart att de baltiska länderna inte skulle förödmjuka sig genom att öppet säga att de skulle vilja komma med när Socialdemokraterna sänder sådana avståndstagande signaler. Det är ju på det sättet att Nordiska rådet och medlemsländerna själva måste sända en signal om att de baltiska staterna vore välkomna.

Det är på något sätt underligt, och det måste väl ändå Agneta Brendt också tycka, att det är lättare för de baltiska staterna att bli medlem i EU och Nato än att få minsta signal om öppenhet från Nordiska rådet.

Det finns fler självmotsägelser i Socialdemokraternas argumentation. Man talar om den språkliga gemenskapen. Finskan är t.ex. inte mer lik svenskan än vad estniskan är. Det allvarligaste, tycker jag, är att man fullständigt bortser från det gemensamma ansvar som Sverige, Norden och Baltikum har för Östersjöangelägenheter. Det gäller alltifrån miljö- och energifrågor, säkerhetsfrågor och att integrera det nära Ryssland i ett samarbete med de västliga demokratierna. Jag skulle vilja be Agneta Brendt att uttrycka något sakskäl för att de baltiska staterna ska nekas medlemskap i Nordiska rådet.

Anf. 150 AGNETA BRENDT (s) replik:

Herr talman! De baltiska staterna har faktiskt inte uttryckt någon önskan att bli medlemmar. Det föreligger också en mycket bred samsyn i Norden om de här frågorna.

Det är den konservativa gruppen i Nordiska rådet som driver frågan om ett baltiskt medlemskap i Nordiska rådet. Det är däremot inte så att övriga partigrupperingar i Nordiska rådet på något sätt tar avstånd från de baltiska länderna. Jag har själv deltagit vid sessioner där Nordiska rådet har sammanträffat med den baltiska församlingen, som är de baltiska ländernas samarbetsorganisation. Från de baltiska ländernas sida uttrycker man också stor tillfredsställelse med det samarbete som finns i dag mellan de baltiska länderna och Nordiska rådet.

Självklart har de nordiska länderna ett mycket stort ansvar när det gäller Östersjön och länderna runt Östersjön.

Anf. 151 STEN TOLGFORS (m) replik:

Herr talman! Först säger Agneta Brendt att de baltiska staterna inte får vara med. Sedan förundras hon över att de inte själva har uttryckt någon önskan om att vara med. Det är väl ändå att bjuda med armbågen?

Den baltiska församlingen har uttryckt önskemål i riktning att man skulle kunna utvidga Nordiska rådet, men Socialdemokraterna avfärdar denna närområdesintegration som Nordiska rådet skulle kunna bidra till. Våga fråga, Agneta Brendt! Stå inte här och försök förutsäga deras svar! Se vilken reaktion de kommer med.

Återigen: Jag tycker att man gör en synnerligen underlig hänvisning till språklig och kulturell gemenskap, som skulle vara något exkluderande och skilja Norden från övriga länder kring Östersjön. Jag ser inte alls på vår historia på det sättet. Både Agneta Brendt och jag vet mycket väl att såväl Estland som stora delar av Lettland en gång i tiden har varit med i samma rike som Sverige och Finland. Riga var en av våra största städer, och universitetet i Tartu var ett av våra viktigaste universitet. Östersjön band ihop Norden, men nu vill Agneta Brendt använda Östersjön för att särskilja de nordiska länderna från de baltiska staterna. Det tycker jag är i grunden felaktigt.

Vad sänder det för signal om det framtida samarbetet i EU om en nordlig dimension? Först avvisar Socialdemokraterna ett ytterligare närmande mellan Sverige och de baltiska staterna inom Nordiska rådet. När dessa sedan kommer med i EU kommer vi förmodligen snabbt att vara där och be om deras stöd för den svenska linjen för EU:s utveckling, för den nordliga dimensionen och för hjälp med att integrera det nära Ryssland.

Jag tycker att det är synnerligen underligt att det ska vara lättare för ett land att komma med i Nato och EU än i Nordiska rådet, eller att ens få en signal om att man skulle vara välkommen som medlem i Nordiska rådet. Socialdemokraternas argumentation håller inte. Varken språklig eller kulturell gemenskap kan vara tillnärmelsevis tillräcklig grund för att avvisa en utvidgning och göra Nordiska rådet relevant i vardagsintegrationen.

Anf. 152 AGNETA BRENDT (s) replik:

Herr talman! Sten Tolgfors, jag har inte uttryckt någon förundran över att de baltiska länderna inte har ansökt om medlemskap. Jag har konstaterat att så inte är fallet.

Som jag sade tidigare är det oerhört viktigt att vi i de nordiska länderna och i övriga länder runt Östersjön samarbetar när det gäller t.ex. miljöfrågorna, Östersjön och när det gäller demokratiutvecklingen i de baltiska länderna, hälsovården osv. Men förutsättningen för att göra det behöver inte vara att vi alla är med i samma organisation. Samarbetet mellan de nordiska länderna och de baltiska länderna fungerar alldeles utmärkt redan i dag.

Anf. 153 ELVER JONSSON (fp) replik:

Herr talman! Utrikesutskottet har en tradition att både besvara och avfärda med så mjuka ord att man har svårt att ta till storsläggan. Jag skulle önska att det skulle finnas mer av tåga och vilja i utskottets besked när det gäller de olika förslagen. Jag tänker särskilt på de gränshinder som finns. Det blir en väldigt tjock katalog. Man har tagit upp alltför lite i försök att undanröja det.

Agneta Brendt talade själv om hur viktigt det är med arbetskraftsutbyte. Vi har en sådan punkt som Folkpartiet har tagit upp. Den gäller problemen för de s.k. gränsgångarna. Det finns ett tiotal gränsöverskridande områden. Inte minst i det norra, Haparanda–Torneå, eller det sydvästra, Öresundsregionen, ser man väldigt tydligt hur viktigt det är att ha ett fungerande gränsöverskridande samarbete. Där har gränsgångarna haft det svårt genom att det har varit knöligt för dem antingen i skattefrågor eller i t.ex. hur man hanterar de dagliga färderna över gränsen. Detta har varit alltför stelbent.

Jag tycker att de nordiska regeringarna har tagit alltför lätt på detta, och vi parlamentariker har väl inte tillräckligt skjutit skarpt i de här frågorna. Jag skulle vilja att Agneta Brendt hade något att skicka med för att sätta tryck på de nordiska regeringarna, och då inte minst den svenska, när det gäller att underlätta för det nordiska samarbetet i vardagsverksamhet.

Anf. 154 AGNETA BRENDT (s) replik:

Herr talman! Jag är väl medveten om att det finns hinder och att det är stora problem på vissa ställen när det gäller gränsöverskridande arbete – man bor i ett land och arbetar i ett annat. Men jag vet också att den svenska regeringen har gjort ansträngningar för att lösa de här problemen.

Detta är inte bara en svensk angelägenhet, utan det handlar om regeringarna i de övriga nordiska länderna också. Det måste finnas en önskan att se till att de här problemen blir lösta.

Anf. 155 ELVER JONSSON (fp) replik:

Herr talman! I den mån den svenska regeringen har ansträngt sig är det inte särskilt imponerande. Det återstår för mycket när det gäller att komma till rätta med vad jag kallar vardagshinder. Det gör att våra högtidstal om hur självklart det nordiska samarbetet är och att vi egentligen

är en enda gemenskap ekar något ihålligt, eftersom just vardagsproblemen inte hanteras bättre.

Agneta Brendt säger att hon och utskottet är väl medvetna om detta. Då skulle det faktiskt vara klädsamt att lägga in lite mer politisk tyngd när man besvarar motioner. Det här är realiteter, där bekymren fortfarande i alltför hög grad kvarstår.

Anf. 156 AGNETA BRENDT (s) replik:

Herr talman! Det är kanske framför allt i de mycket vardagliga situationerna som problemen är mest irriterande. Jag kan bara hoppas att det i framtiden blir en lösning på de problemen, så att det t.ex. blir enkelt för människor som bor i Köpenhamn att arbeta i Malmö och vice versa. På samma sätt hoppas jag att det ska bli enklare för de människor som bor längs gränsen till Norge eller uppe i Tornedalen.

Anf. 157 KENT OLSSON (m):

Herr talman! Nordiska rådet fyller 50 år i år. Då frågar man sig om det är en pigg 50-åring eller en trött 50-åring. Ska man se på Nordiska rådet med oro, eller ska man se på Nordiska rådet med pessimism? Ska man se på Nordiska rådet med tillförsikt eller bekymmer?

Vi kan gå tillbaka 50 år i tiden och se vad som har hänt. Vi har vår passfrihet. Vi har den gemensamma nordiska arbetsmarknaden. När man frågar människor utanför kammaren är det dessa saker de anser att Nordiska rådet har betytt för dem.

Men det finns problem inom Nordiska rådets område. Elver Jonsson och Sten Tolgfors tog upp dem, nämligen problemen med olika typer av gränshinder.

Jag blir lite bekymrad när jag hör den ledande socialdemokratiska företrädaren i dag säga att vi får hoppas att vi kan lösa de vardagliga problemen. Det ska inte hoppas någonting! Det ska lösas! Det är därför som Nordiska rådet finns. De problem som finns ska lösas. En av de viktigaste sakerna inom Nordiska rådet är att lösa problemen. Vi måste inom Nordiska rådet lösa dessa problem för dem som tycker att Norden är viktigt. Vi måste se till att koncentrera vårt arbete, att det blir målinriktat – människor ska t.ex. kunna flytta.

Låt oss titta på Norrbackrapporten – den rapport som flera har citerat ur. Vi kan konstatera att de flesta nordbor tror att det är problemfritt att flytta mellan de nordiska länderna. Men det man kan stöta på är irriterande svårigheter och problem som man inte har kunnat förutse. En orsak är att lagstiftningen inte är tillräcklig och inte beaktar de behov nordbor har som flyttar mellan de nordiska länderna. Vi vet att det behövs en bättre samordning av regelverken.

De flesta nordbor kommer, som en följd av det växande nordiska samarbetet och globaliseringen inom näringslivet i Europa, att bo i olika länder. Då förväntar de sig faktiskt att deras barns utbildningar ska gälla från det ena landet till det andra, att de kan få pensionsförmåner i det ena landet efter det andra. Det ska inte vara några problem.

Det är här, Agneta Brendt, vi politiker har vår största uppgift, nämligen att se till att gränshindren försvinner i stället för att konstatera att det nu finns en ny katalog av gränshinder. Vi får faktiskt se till att hindren tas bort mycket snabbt.

Låt mig ge exempel på ett antal hinder som kan tyckas små men som ändå är typiska.

En ung svensk gick till arbetsförmedlingen för att undersöka möjligheten att arbeta på Färöarna eller i Grönland. Det fanns ingen information att få. På en fråga fick han till svar att arbetsförmedlingen koncentrerar sig på EU och EG, och förresten behövs det arbetstillstånd för att arbeta på Färöarna eller i Grönland. Tack vare Hallå Norden – den nordiska instans som hjälper enskilda med byråkratin – fick vederbörande den information han behövde. Han hade helt rätt; det behövdes inget arbetstillstånd för att arbeta i Grönland eller på Färöarna.

Det här var ett exempel på att myndigheterna måste veta vilka regler som gäller. I Norrbackska rapporten föreslås att det ska finnas en databas där man snabbt kan se reglerna.

Låt mig ta ett annat exempel som kan synas vara obetydligt. Vi har ett ungt par. Hon är svensk, och han är från Island. De bosätter sig på Island, och de får en dotter med det vackra namnet Saga. Efter föräldrarnas gemensamma önskemål registreras barnet i Island i enlighet med isländskt namnskick. Det unga paret beslutar så att flytta till Sverige, men här vägrar de svenska myndigheterna att ge Saga hennes fullständiga namn med motiveringen att modern är svensk medborgare. Frågan om prövningstillstånd är nu under behandling i kammarrätten. Ska det verkligen behöva vara så krångligt?

Jag som bor nära den norska gränsen i Bohuslän kan konstatera följande. Enligt Göteborgs-Posten rasar norska pensionärer bosatta i Sverige mot den extra skatt som de tvingas betala till sitt hemland. Norge kräver 3 % av deras pensioner i sjukvårdsavgift, trots att de inte anlitar norsk vård. Den norska staten hävdar att när pensionärerna anlitar sjukvården i Sverige får norrmännen betala via räkningar. Men, detta har kontrollerats med svenska myndigheter, och beskedet där är att Sverige inte skickar några räkningar på sjukvårdskostnader till norrmännen. Norrmännen får inte heller dra av den norska avgiften när de betalar skatt i Sverige, men det norska folketryggskontoret säger att man har rätt att ta ut dessa avgifter.

Det här var ett antal exempel, och jag skulle kunna rabbla fler exempel.

Ett annat problem är den baltiska och ryska integrationen. Vi moderater har tagit upp den frågan i Nordiska rådet ett antal gånger. Det gäller den höga avgift som måste betalas när t.ex. idrottsungdomar ska få visum för att åka till Finland.

Nu har vi sett på problemen, och nu tycker jag att vi ska se på möjligheterna. Det har ett antal gånger nämnts i denna kammare att Sverige och Norden har varit föregångare när det gäller skapandet av den baltiska demokratin och de förändringar som har skett i nordvästra Ryssland. Här är det oerhört viktigt att Norden fortsätter att satsa. I betänkandet pekar man på att Nordens internationella roll är oerhört viktig. Vi har en framtid där vi kan ge mycket i form av hjälp.

Jag hade förmånen att i Nordiska rådet vara ordförande för en grupp som arbetade med den nordliga dimensionen. Vi kom fram till att det övergripande målet för den nordliga dimensionen är att stärka demokrati, säkerhet, stabilitet och hållbar utveckling i norra Europa. Man ska se det som en politisk satsning att bygga en plattform och ange en inriktning för

samarbetet mellan EU-länder och multilaterala organisationer i den nordliga regionen. Det är viktigt att vi kraftsamlar för att stärka den demokratiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga utvecklingen i nordvästra Ryssland och runt Östersjön. Det finns en mångfald av aktörer, vilket är positivt.

Det finns ingen brist på idéer. Det finns ingen brist på förslag. Det finns ingen brist på projekt. Men det är faktiskt viktigt att vi koncentrerar oss och ser till att det blir någonting av alla dessa projekt, att vi identifierar de hinder och svårigheter som finns för genomförandet och att vi lägger fram förslag till realistiska projekt. Det ska vara projekt kring vilka det finns en identitet, där människor i nordvästra Ryssland och Baltikum känner att de kan göra något av projekten.

Här ser jag en oerhört stor uppgift för Norden i framtiden med dess internationella engagemang.

Så vill jag säga lite grann om Baltikum. Sten Tolgfors hade en stor debatt i frågan tidigare.

Visst vill balterna bli medlemmar i Nordiska rådet. Det vet alla som sitter här. Vi har sett deras skrivelser. Men de kan inte söka medlemskap i en organisation som i statuterna säger att det måste ske ett erbjudande. Visst vill de bli medlemmar.

Det känns konstigt att vara i denna kammare där de flesta vet att så är fallet. Men nu säger man att balterna inte vill detta för att de formellt inte har ansökt om medlemskap. Men de har i skrivelser i samband med den baltiska församlingens möte sagt att de vill bli medlemmar i Nordiska rådet. Det är något som vi bör kämpa för.

Herr talman! Låt oss sammanfatta. Jag känner att Norden har stor betydelse, men för att Norden ska fortsätta att ha en stor betydelse är det viktigt att vi tar tag i de gränshinder som finns. Det har gått alltför många år. Det har varit alltför mycket vackert tal vid olika fester och här i kammaren. Det måste göras någonting. Nu har vi en katalog via ambassadör Norrback.

Dessutom måste Norden fortsätta på den väg man slagit in och ge stöd och hjälp åt de baltiska staterna och nordvästra Ryssland att utveckla demokratin. Då tror jag att vi kan stå här om tio år och känna oss nöjda och belåtna, men det måste ske någonting nu.

Anf. 158 AGNETA BRENDT (s) replik:

Herr talman! Det är glädjande att Kent Olsson hyser en sådan tilltro till den svenska regeringen att han tror att den kan lösa alla problem som finns när det gäller det gränsöverskridande samarbetet. Men Kent Olsson pekade ju själv på att problemen kanske inte alltid ligger på den svenska sidan. Det finns ingen möjlighet för den svenska regeringen att lösa de problem som finns för de norska pensionärerna. De problemen måste lösas av den norska regeringen. Det är en stor uppgift för de ledamöter som kommer att arbeta vidare i Nordiska rådet att gemensamt påverka sina regeringar så att de här problemen blir lösta.

Anf. 159 KENT OLSSON (m) replik:

Herr talman! Jag måste tyvärr göra Agneta Brendt besviken. Jag har inga stora förhoppningar på den svenska regeringen. Den har faktiskt misslyckats med att lösa de här problemen under en lång tid. Vi har stått

här i kammaren och pratat om de här gränsproblemen, och ingenting har hänt. Jag nämnde bara detta för att inte bli alltför långrandig. Jag hade ursprungligen tänkt nämna de svenska problemen också. Nu råkade jag ta upp dem på andra sidan, vilket var en slump.

Men det sker alldeles för lite. De här problemen drabbar ju enskilda människor. Enskilda människor ska kunna flytta inom Norden utan att de här problemen uppstår, men man kan inte göra detta. Då hjälper det inte att olika ministrar, vare sig det är svenska, finländska eller danska samarbetsministrar, säger att man ska lösa dem. Problemen måste lösas eftersom de drabbar enskilda människor. Människor frågar ofta vad vi gör inom Norden och varför vi inte löser de här problemen. Vi lyckades lösa problemen med passen och den nordiska arbetsmarknaden, men sedan måste vi gå vidare. Jag tycker att detta kanske är det viktigaste vi har framför oss att göra. Sedan hoppas jag att en ny regering löser de här problemen lite snabbare. Den gamla har inte lyckats med det.

Anf. 160 ANITA JOHANSSON (s):

Herr talman! Nordiska rådet har utvecklats under sin femtioåriga historia. Redan på ett tidigt stadium har människornas fria rörlighet varit i fokus, och det nordiska samarbetet har alltid främst varit ett frivilligt mellanfolkligt arbete.

Vi fick alla en skrift på vårt bord häromdagen. Den är av Bengt Sundelius och Claes Wiklund och heter *Femtio år av nordiskt samarbete*. Jag tycker att det är en mycket bra sammanfattning av de 50 åren.

Gemensam arbetsmarknad, social trygghet och passfrihet genomfördes på 50-talet. Därefter följde det ekonomiska samarbetet och uppbyggnaden av våra institutioner.

Under 90-talet upplevde många av oss att det nordiska kom i skymundan av nationell politik och den ökade Europadebatt, som bl.a. Sveriges och Finlands medlemskap ledde till för hela Norden. Nu under 2000-talet har det nordiska samarbetet börjat få ökad vikt igen. Det tycker jag i alla fall.

Fortfarande efter 50 år har arbetet med en gemensam marknad och en gemensam arbetsmarknad högsta prioritet i samarbetet. Men under de senare åren har fokus också förflyttats till många viktiga internationella samarbeten och till utvecklingen i våra grannländer.

I Sverige inleddes femtioårsjubileet med en fantastisk nordisk vecka i Stockholm under våren. Det var ett fullspäckat kulturellt program. Nordiska rådet, Föreningen Norden, Hallå Norden och vårt nordiska fönster hade välbesökta montrar på Centralstationen. Även på biblioteken ute i landet anordnades många bra aktiviteter. Tusentals människor var intresserade av Norden. Tack till alla medverkande!

Nu väntar ett stort femtioårsfirande under höstens session i Helsingfors. Jag hoppas och tror att detta firande kommer att bli ett avstamp för de kommande 50 åren av nordiskt samarbete.

Herr talman! Efter förra årets omstrukturering till fackutskott i rådet har man nu hittat sina former. Kontakterna med de nationella parlamenten och andra organisationer med liknande fackutskott har redan börjat fördjupats, och förutsättningar för framtida relationer är mycket goda.

Det beror nu framför allt på oss själva inom Nordiska rådet och de nationella parlamenten om denna nya struktur kommer att bli framgångs-

rik. Kontakten mellan parlamentens utskott och rådets utskott måste bli goda för att vi ska kunna nå syftet med nationell förankring och uppföljning av det nordiska arbetet.

Det är spännande och glädjande att kontakterna med Baltiska församlingen och Ryssland samt Östersjösamarbetet har ökat. Samarbetet med Baltiska församlingen har kommit så pass långt att vi för första gången ska anordna en gemensam temakonferens i Lund. Temat för konferensen är ännu inte klart, men goda idéer florerar.

Även mer internationella kontakter mellan parlamentariker är viktiga. I den socialdemokratiska gruppen har vi inlett ett positivt samarbete med våra partivänner i Baltiska församlingen.

Även kontakterna med Europaparlamentet har fördjupats. Senast i förra veckan var Nordiska rådets presidium och två av utskottsordförandena i Strasbourg för att träffa nordiska parlamentariker. Tyvärr var jag ensam från det svenska parlamentet. Det var mycket spännande och givande möten där vi bl.a. diskuterade gemensamma områden som EU:s utvidgning, den framtida regionalpolitiken, den nordliga dimensionen och civil krishantering.

Vi kom fram till att Nordiska rådets näringsutskott och Europaparlamentets regionalpolitiska utskott ska träffas för att diskutera olika modeller för regionalpolitikens utformning i ett utvidgat Europa. Vi konstaterade också att ett närmare samarbete mellan rådet och Europaparlamentet kan bidra till förverkligandet av den nordliga dimensionen. En viktig fråga för rådet som kom upp var risken för att EES-länderna kan få en svagare ställning nu när EU utvidgas.

Vi hade också ett mycket bra möte med vår miljökommissionär Margot Wallström som framhöll att det nordiska samarbetet är ett viktigt och kraftfullt redskap för att stärka miljöarbetet, inte minst i norra Ryssland. I dagsläget, sade hon, kan kanske Nordiska rådet utträta mer än EU. Hon underströk också vikten av det nordiska samarbetets roll i utvidgningsarbetet.

Under vårt möte med Europarådet framkom att Sverige har en väldigt stor betydelse, inte minst genom vår f.d. kollega Hans Göran Franks oförtröttliga kamp mot dödsstraffet. Det diskuteras nu att det eventuellt ska instiftas ett pris till hans minne, vilket glädde mitt hjärta mycket, herr talman.

Det är viktigt att komma ihåg att allt inte är frid och fröjd inom det nordiska samarbetet, och det har vi ju hört Kent Olsson säga också. Den viktigaste frågan är fortfarande att få bort de gränshinder som finns kvar inom Norden. Nordbor ska kunna förvänta sig att Norden är en gemensam marknad och en gemensam arbetsmarknad. Där håller jag med Kent Olsson.

Den socialdemokratiska gruppen har länge prioriterat denna fråga. Åke Gustavsson var den förste rapportören när det gäller gränshinder.

För en kort tid sedan kom, som vi har hört, Ole Norrbacks slutrapport om nordbornas rättigheter. Den kommer nu att följas upp med en arbetsgrupp som snabbt ska jobba fram konkreta förslag till sessionen i höst.

De erfarenheter som de som står bakom servicetelefonen Hallå Norden har av människor som fastnat i byråkratin mellan länderna eller fått fel eller ofullständig information är mycket viktiga att ta till vara. Både människorna bakom Hallå Norden och Ole Norrback påpekar att våra

nordiska myndigheter ofta upplever att det nordiska regelverket fungerar väl, medan medborgarna är av en helt annan uppfattning. Detta måste vi så snart som möjligt finna lösningar på.

En stor utmaning för Nordiska rådet i framtiden är stöd och utbyte med våra närområden. Även om vi har kommit en bit på väg och utvecklingen går snabbt finns det mycket kvar att göra.

Inför EU-utvidgningen är det viktigt att ambitionerna om nordiskt samråd och nordisk koordinering inom Europaarbetet blir ännu bättre. De nordiska statsministrarna har börjat träffas inför toppmötena, vilket är bra. Även på parlamentarikersidan skulle samarbetet kunna bli ännu bättre.

Den kanske allra största frågan som vi har framför oss är hur vi ska vidareutveckla demokratin i Norden. Nya generationer av nordister kommer kanske att utveckla en ny syn på hur man ska använda den nordiska gemenskapen. Det är angeläget att dagens yngre beslutsfattare och framtidens beslutsfattare kommer in i det nordiska arbetet och kan utbyta erfarenheter och tankar inför framtiden. Därför har den socialdemokratiska gruppen föreslagit att Nordiska rådet ska arrangera ett nordiskt möte för unga om demokrati i Norden.

Jag vill avsluta med att poängtera att styrkan med Nordiska rådet ändå är att vi kan nå konsensus i viktiga frågor. Vi har på detta sätt nått stora framgångar genom åren. Ett av de mest kända, uppskattade och lyckade exemplen är svanmärkningen inom miljön.

I dag är en dag då vi ska tacka varandra. Jag vill först tacka mina partivänner Kaj Larsson, Eva Johansson och Åke Gustavsson, som har gjort fantastiska insatser för Nordiska rådet. Utan engagerade parlamentariker i denna kammare skulle det inte bli så mycket av nordiskt samarbete. Jag vill också tacka Lars Hjertén, som jag vet ska lämna rådet.

Sedan har vi vår ålderman Elver. Jag vet inte om 23 år i Nordiska rådet är rekord. Jag har all anledning att till dig säga tusen tack för alla timmar i valberedningen. Tusen tack för alla stunder vi har suttit och pratat med varandra. Tusen tack för ditt engagemang för de nordiska frågorna. Jag vill påstå, herr talman, att det är tack vare Elver Jonssons gedigna motionsskrivande som vi fått en skrivelse från regeringen om nordiskt samarbete.

Jag är säker på, herr talman, att alla dessa kamrater kommer att ta med sig det nordiska i det fortsatta jobbet. Tusen tack!

Anf. 161 KENT OLSSON (m) replik:

Herr talman! Efter Anita Johanssons tack till alla dem som har deltagit i och gjort stora insatser för Nordiska rådet, i vilket jag instämmer, känns det svårt att återföra debatten till det jag tänkte ta upp. Trots det får jag göra detta.

Jag är glad att Anita Johansson och jag har samma syn på frågan om gränshinder. Jag skulle ändå vilja återkomma till frågan om medlemskap för de baltiska staterna.

Anita Johansson sade att man har goda förbindelser med de baltiska socialdemokraterna. Då har väl Anita Johansson också hört att de baltiska socialdemokraterna uttrycker en önskan om att bli medlemmar i Nordiska rådet? Vad svarar hon dem när de undrar varför de inte får bli medlemmar?

Vill man från den socialdemokratiska sidan inte att de ska bli medlemmar därför att man tycker att Norden bara ska bestå av fem plus tre länder? Beror det på att de inte tillhör vår språkgemenskap? Man kan i och för sig diskutera om Finland tillhör vår språkgemenskap i större utsträckning än de baltiska länderna.

Det skulle vara intressant att höra vad Anita Johansson säger till sina partivänner, som ändå har uttryckt ett önskemål om att få bli medlemmar i Nordiska rådet.

Anf. 162 ANITA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Kent Olsson vet mycket väl att det är en stor majoritet i rådet som har beslutat – det är mittengruppen, socialdemokratiska gruppen och vänstergruppen – att inte säga ja till att balterna blir medlemmar i Nordiska rådet.

Jag tycker att vi har utvecklat ett bra samarbete. Vi deltar i temakonferenser tillsammans. Vi ska, som jag sade, ha en temakonferens i Lund nästa år. Baltiska församlingen och Nordiska rådet har gemensamma möten. Jag tycker att vi har ett väldigt gott samarbete med de baltiska staterna.

Mina partivänner har inte till mig sagt att de vill söka medlemskap. De vill ha stöd av oss i Nordiska rådet när det gäller demokratiutveckling, bl.a., och det stödet ger vi dem.

Anf. 163 KENT OLSSON (m) replik:

Herr talman! Jag tror att vi kan vara överens om att man har ett bra samarbete. Jag tycker att det fungerar mycket bra på de möten vi har gemensamt. Men från samarbete till medlemskap är det onekligen ganska långt. Som medlem är man med och påverkar. I ett samarbete är man inte alls med och påverkar på samma nivå.

Jag är lite förvånad över att socialdemokraterna i de baltiska länderna inte har framfört detta vid möten, eftersom vi vet att det finns en skrivelse från dem om att de vill bli medlemmar i Nordiska rådet.

Det må vara så att det bara är den konservativa gruppen som driver denna fråga. Men det är inte mindre angeläget därför att frågan drivs av oss konservativa. Så småningom lyckas vi väl. Det brukar ju vara så här: Spottar man på en sten blir stenen till slut våt. Vi hoppas att våra idoga försök att få med balterna så småningom ska leda till att de andra partierna inser att vi hade rätt i denna fråga. Problemet är att det blir en fördröjning.

Anf. 164 ANITA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag hade så sent som för tre veckor sedan kontakt med en kollega från den baltiska församlingen. Något önskemål om att söka medlemskap har inte framkommit. Jag vet att det finns en skrivelse, som Kent Olsson har talat om.

Vi är där vi är. Vi får se vad framtiden har att utvisa.

Anf. 165 ÅKE GUSTAVSSON (s):

Herr talman! Först vill jag framföra ett tack till Anita Johansson för de vänliga orden. Jag tror att jag kan tacka för de andras räkning också.

Jag vill säga ett par ord om gränshinder. Jag hade förmånen att i september 1999 lägga fram en rapport som hette *Ett gränslöst Norden*. Där konstaterar jag att det är med ökad frustration man möter de många gånger onödiga gränshinder som finns, som ibland faktiskt bottnar i en okunskap hos myndigheter. Det är också det som Ole Norrback har konstaterat.

Rapporten gick vidare till Nordenutskottet och till ministerrådet. Ministerrådet hade i uppdrag att arbeta vidare med förslagen om att försöka finna lösningar. Vi begärde där också en genomgång och en samlad handlingsplan – en begäran som sessionen för två år sedan kom att ställa sig bakom.

Den rapporten har vi nu fått. Det är alldeles utmärkt. Jag hoppas att ministerrådet med kraft tar tag i frågorna. Det är som någon sade tidigare i dag: Det är den enskilda människan det handlar om.

Förbundsdirektören i Föreningen Norden, Anders Ljunggren, refererade till ett brev som han hade fått från en dansk som hade flyttat till Skåne. Denna person skrev så här: Ska jag ringa till Köpenhamn, cirka fem mil, får jag betala en krona i minuten plus uppkoppling. Jag kan ringa till Stockholm och Nordsverige för 12–18 öre per minut. Ska jag besöka mina barn i Köpenhamn och önskar använda bron får jag betala mer än 500 kr, även om själva resan varar i mindre än en timme. I Danmark betraktar man mig som utvandrare. Jag får därför inte lov att rösta i Folketingsvalet. Jag kan heller inte rösta i Sverige. Jag får sänt min lön och pension från Danmark. Den transaktionen kostar mer än 150 kr per gång. Jag betalar min skatt till Danmark men har inga rättigheter i Danmark över huvud taget.

Jag tror att det finns många medborgare i olika nordiska länder som upplever sådana här problem. Därför tycker jag faktiskt att den parlamentariska församlingen måste sätta allt tryck på ministerrådet för att med kraft ta tag i de här frågorna.

Jag hade tänkt säga ett par ord om två medlemsförslag. Det handlar dels om inrättandet av ett filmpris, dels om den nordiska språkgemenskapen.

Vi har i dag på kulturområdet ett väl uppmärksammat litteraturpris och ett lika väl uppmärksammat musikpris. Skälet till att man skulle inrätta ett nordiskt filmpris enligt det här socialdemokratiska medlemsförslaget är att det redan i dag finns ett omfattande stöd och en stimulans till nordisk filmproduktion. Vi har sett många bra nordiska filmer. Det sker ett växande utbyte av filmskapare och filmarbetare.

Jag tror att det är viktigt. Genom ett nordiskt filmpris kan vi lyfta fram en kulturform som profilerar nordiska språk och nordisk kultur. Det handlar inte minst, om vi talar om framtiden i Norden, om att intressera den unga generationen. Dessutom tror jag faktiskt att detta med film och filmtittande kommer att öka kraftigt framöver. Det ser vi i kulturmätningar i Sverige redan i dag. Framför allt tror jag att den nya tekniken med bättre distributionsmöjligheter – jag tänker på den digitala utvecklingen – gör att detta kommer att bli alltmer attraktivt.

Efter det att kultur- och utbildningsutskottet har berett ärendet har presidiet beslutat att det ska ske en utdelning av ett nordiskt filmpris i samband med sessionen i Helsingfors, i samband med 50-årsjubileet.

Detta tycker jag är alldeles utmärkt. Jag hoppas att det blir en fast institution.

Det andra handlar då om den nordiska språkgemenskapen. Det talades om prioriterade områden här tidigare. Ett av de fem prioriterade områdena är just den nordiska språkgemenskapen. Här ligger det ett väl genomarbetat medlemsförslag som ställer krav på att vi måste underlätta för medborgarna att få en bättre förståelse när det gäller andra nordiska språk.

Den nordiska språkgemenskapen är självklart viktig för det nordiska samarbetet. Tyvärr har ambitionen hos de nordiska länderna många gånger minskat när det gäller att man ska lära sig grannspråk. I de svenska kursplanernas anvisningar stod det tidigare att eleverna skulle lära sig att förstå grannspråken. I den nya kursplanen för svenska i grundskolan har det ändrats till att eleverna ska få erfarenhet av språken i de nordiska grannländerna.

Vid ett seminarium som arrangerades i Oslo framträdde en norsk språkvetare. Han sade att det även i Norge är motsvarande situation. Lärarutbildningen har låtit detta med grannspråken bli alltmer summariskt. Men jag tror att ganska små insatser skulle kunna ge goda resultat ute på skolorna.

En del av verksamheten sköter vi väldigt bra. NORDPLUS, utväxling av lärare i de nordiska länderna, är ett exempel. Men vi borde också kunna åstadkomma system där man i den nordiska språkgemenskapen åter prioriterar exempelvis nordiska lektorat vid universitet och högskolor. I Vismanspanelens rapport föreslår man inrättande av Margaretaprofessurer – det anknyter till Kalmarunionens drottning. Det är ett utmärkt område med anknytning till nordisk språkgemenskap, som är en självskriven professur i det här sammanhanget. Jag har bara radat upp några exempel på detta.

Jag hoppas att Nordiska rådet vid sin session i Helsingfors kommer att ta ställning positivt till medlemsförslaget, och jag hoppas att man, när det svenska ordförandeskapet i ministerrådet tar vid nästa år, prioriterar just den nordiska språkgemenskapen.

Anf. 166 MARIANNE ANDERSSON (c):

Herr talman! Det här blir det sista inlägget om nordiska frågor som jag gör här i riksdagen.

Efter att ha arbetat mer eller mindre med nordiska frågor i över tio år står en sak mycket klar. Det folk i Norden som vet minst om de andra nordiska länderna är utan tvekan svenskarna. Till mycket stor del beror det på den eviga nordiska frågan om att se varandras TV-program. Medan de övriga nordiska länderna har kunnat se svensk TV i största möjliga utsträckning har motsvarande möjlighet inte funnits i Sverige. Det har funnits flera förslag till lösning på detta. Alla har ett gemensamt: de har inte genomförts.

I dag finns det inte längre några tekniska hinder, utan nu handlar det mer om vilja hos de nordiska TV-bolagen, och den viljan verkar inte vara så stor.

När jag tänker på den här eviga frågan kan jag inte låta bli att göra en jämförelse med en annan fråga som också har varit uppe i dag. Det handlar om gränshindren. Låt oss inte hoppas att samma sak sker med just

gränshindren och allt det krånglet! Vi har hört redovisningar om alla de olika grupper som har varit tillsatta och som har jobbat och undersökt det här. Jag skulle kunna lägga till några fler. Nu ska det tillsättas en arbetsgrupp igen. Det är väldigt lätt att tillsätta arbetsgrupper, men det är mycket svårare att nå resultat, och det ser vi. Jag har en känsla av att den här frågan flyttas framåt och framåt och framåt och att det inte händer så mycket.

I mycket stor utsträckning handlar det ju faktiskt om att alla nordiska länder ska gå hem till sig själva och förändra de regler som orsakar det här krånglet. Detta kan inte ske på nordisk nivå, utan det måste i största utsträckning ske på nationell nivå. Jag tycker att det är viktigt att det sker. Jag hoppas verkligen att det kommer att bli förbättringar när det gäller detta.

I det här betänkandet behandlas en motion som vi har. Det är flera yrkanden som handlar om miljöfrågor, regional utveckling, gränshinder, IT osv. Alla de yrkandena är positivt besvarade. Vi har ingen reservation i det avseendet. Däremot har vi en reservation tillsammans med Moderaterna och Folkpartiet om att EU-parlamentariker skulle kunna vara medlemmar i Nordiska rådet. Vi tycker att de skulle kunna vara det. Det har vi ingenting emot. Vi tycker att det ska vara tillåtet i alla fall. Därför vill jag yrka bifall till den reservationen.

Sedan vill jag säga en sak som jag tycker är lite oroande. Vi talar väldigt mycket om att vi har mycket gemensamt i de nordiska länderna. Det har vi också. Vi har gemensamma värdegrunder och en gemensam tradition. Det handlar om språk och allt detta. I det perspektivet kan man ju se med mycket stor oro på det som händer i våra västliga grannländer, i Norge och Danmark, med de främlingsfientliga partier som har vuxit sig så starka där. Man undrar hur det kommer att bli i Sverige och hur det kommer att se ut i Norden om det är sådana krafter som får övertaget och det är de värderingarna som får genklang i det nordiska samarbetet. Jag hoppas att det inte blir så.

Det har ju startats ett par kampanjer mot rasism och främlingsfientlighet i Nordiska rådet, men det är på många sätt svårt att jobba internationellt med de här frågorna. Det är svårt att göra det praktiskt. Jag menar att man måste utarbeta någon form av strategi. Det här är någonting som är vårt gemensamma ansvar, och jag hoppas att Nordiska rådet och alla medlemmar i Nordiska rådet i framtiden kommer att arbeta mycket med detta. Det är viktiga frågor.

Med detta, herr talman, vill jag avsluta mitt sista inlägg när det gäller nordiska frågor och också tacka alla för ett gott samarbete, som vi har haft. Det har varit mycket trevligt att vara medlem i Nordiska rådet under den tid som jag har varit det. Jag har varit suppleant, och jag har varit ordinarie. Jag har varit med i en del kommittéer, och jag tycker att det har varit mycket givande och mycket roligt. Jag hoppas verkligen att det blir framgångar för det nordiska samarbetet, men då får man nog sluta att koncentrera sig så mycket på organisationen och kanske se lite mera på innehållet. Organisationen har nämligen en förmåga att ta över ibland.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.19 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då voteringen skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU29 Godkännande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder

Punkt 1 (Godkännande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder och om överlämnande mellan medlemsstaterna)

1. utskottet

2. res. (v, mp)

Votering:

164 för utskottet

51 för res.

71 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 1 m, 35 kd, 17 c, 1 fp, 1 -

För res.: 2 m, 35 v, 14 mp

Avstod: 60 m, 11 fp

Frånvarande: 22 s, 18 m, 8 v, 7 kd, 1 c, 2 mp, 4 fp, 1 -

Ana Maria Narti (fp) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU20 Ändringar i djurskyddslagen, m.m.

Punkt 3 (Förbud mot viss djurhållning)

1. utskottet

2. res. 2 (m)

3. res. 3 (kd, c)

Förberedande votering:

64 för res. 2

54 för res. 3

175 avstod

56 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:
177 för utskottet
109 för res. 2

7 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 36 v, 3 c, 14 mp, 10 fp, 1 -

För res. 2: 63 m, 36 kd, 9 c, 1 fp

Avstod: 1 kd, 5 c, 1 fp

Frånvarande: 18 s, 18 m, 7 v, 5 kd, 1 c, 2 mp, 4 fp, 1 -

Punkt 9 (Djurskyddsarbetet i EU)

1. utskottet

2. res. 4 (c, fp)

Votering:

266 för utskottet

29 för res. 4

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 63 m, 36 v, 38 kd, 14 mp, 1 -

För res. 4: 17 c, 12 fp

Frånvarande: 17 s, 18 m, 7 v, 4 kd, 1 c, 2 mp, 4 fp, 1 -

Punkt 24 (Djurskyddstillsynens organisation)

1. utskottet

2. res. 10 (fp)

Votering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 29 (Djurtransporter inom EU)

1. utskottet

2. res. 14 (v, mp)

Votering:

114 för utskottet

53 för res. 14

128 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s

För res. 14: 36 v, 2 kd, 14 mp, 1 -

Avstod: 63 m, 36 kd, 17 c, 12 fp

Frånvarande: 17 s, 18 m, 7 v, 4 kd, 1 c, 2 mp, 4 fp, 1 -

Punkt 41 (Uppfödning av pälsdjur)

1. utskottet

2. res. 18 (v, mp)

Votering:

150 för utskottet

45 för res. 18

99 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 2 m, 3 v, 1 kd, 17 c, 12 fp, 1 -

För res. 18: 31 v, 14 mp

Avstod: 61 m, 1 v, 37 kd

Frånvarande: 17 s, 18 m, 8 v, 4 kd, 1 c, 2 mp, 4 fp, 1 -

Karin Enström och Catharina Hagen (båda m) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU24 Regeringens förvaltningspolitik, m.m.

Punkt 2 (Utvidgad skyldighet att meddela skriftligt beslut)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

245 för utskottet

49 för res. 1

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 63 m, 38 kd, 17 c, 12 fp, 1 -

För res. 1: 36 v, 13 mp

Frånvarande: 17 s, 18 m, 7 v, 4 kd, 1 c, 3 mp, 4 fp, 1 -

Punkt 3 (Dröjsmålstalan)

1. utskottet

2. res. 2 (m, kd, c, fp)

Votering:

164 för utskottet

131 för res. 2

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 36 v, 14 mp

För res. 2: 63 m, 38 kd, 17 c, 12 fp, 1 -

Frånvarande: 17 s, 18 m, 7 v, 4 kd, 1 c, 2 mp, 4 fp, 1 -

Punkt 9 (Alkoholfri representation)

1. utskottet

2. res. 4 (mp)

Votering:

261 för utskottet

21 för res. 4

11 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 63 m, 30 v, 29 kd, 17 c, 10 fp, 1 -

För res. 4: 3 v, 4 kd, 13 mp, 1 fp

Avstod: 3 s, 2 v, 5 kd, 1 fp

Frånvarande: 17 s, 18 m, 8 v, 4 kd, 1 c, 3 mp, 4 fp, 1 -

Punkt 10 (Tillsättning av högre statliga tjänster)

1. utskottet

2. res. 5 (m)

Votering:

230 för utskottet

64 för res. 5

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 36 v, 38 kd, 17 c, 13 mp, 12 fp

För res. 5: 63 m, 1 -

Frånvarande: 17 s, 18 m, 7 v, 4 kd, 1 c, 3 mp, 4 fp, 1 -

Punkt 13 (HBT-kompetens inom offentlig förvaltning)

1. utskottet

2. res. 6 (v, fp, mp)

Votering:

232 för utskottet

60 för res. 6

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 63 m, 38 kd, 16 c, 1 -

För res. 6: 36 v, 14 mp, 10 fp

Avstod: 1 c

Frånvarande: 17 s, 18 m, 7 v, 4 kd, 1 c, 2 mp, 6 fp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU31 Vissa censurfrågor

Punkt 1 (Avskaffande av filmcensuren)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (fp)

Kammaren fastställde med acklamation res. 1 som kontraposition i huvudvoteringen.

Huvudvotering:

213 för utskottet

65 för res. 1

15 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 34 v, 37 kd, 15 c, 14 mp

För res. 1: 63 m, 1 v, 1 -

Avstod: 1 s, 1 kd, 2 c, 11 fp

Frånvarande: 17 s, 18 m, 8 v, 4 kd, 1 c, 2 mp, 5 fp, 1 -

Punkt 3 (Obligatorisk förhandsgranskning av videogram)

1. utskottet

2. res. 3 (mp)

Votering:

272 för utskottet

18 för res. 3

4 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 63 m, 35 v, 34 kd, 14 c, 11 fp, 1 -

För res. 3: 3 kd, 2 c, 13 mp

Avstod: 1 v, 1 kd, 1 mp, 1 fp

Frånvarande: 17 s, 18 m, 7 v, 4 kd, 2 c, 2 mp, 4 fp, 1 -

Punkt 5 (18-årsgräns för filmer och tidningar med pornografiskt innehåll)

1. utskottet

2. res. 5 (kd)

Votering:

236 för utskottet

53 för res. 5

4 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 63 m, 33 v, 17 c, 9 fp, 1 -

För res. 5: 1 v, 38 kd, 13 mp, 1 fp

Avstod: 2 v, 2 fp

Frånvarande: 18 s, 18 m, 7 v, 4 kd, 1 c, 3 mp, 4 fp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Relationerna till närområdet)

22 maj

---

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

231 för utskottet

64 för res. 1

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 36 v, 38 kd, 17 c, 14 mp, 12 fp

För res. 1: 63 m, 1 -

Frånvarande: 17 s, 18 m, 7 v, 4 kd, 1 c, 2 mp, 4 fp, 1 -

Punkt 7 (Organisationsfrågor)

1. utskottet

2. res. 2 (m, c, fp)

Votering:

204 för utskottet

90 för res. 2

1 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 36 v, 38 kd, 2 c, 14 mp

För res. 2: 62 m, 15 c, 12 fp, 1 -

Avstod: 1 m

Frånvarande: 17 s, 18 m, 7 v, 4 kd, 1 c, 2 mp, 4 fp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Bostadsutskottets betänkande

2001/02:BoU13 Hyresrätt, bostadsrätt och ägarlägenheter m.m.

Skatteutskottets betänkanden

2001/02:SkU23 Skatteregler mot handel med skalbolag

2001/02:SkU24 Anpassning av skattereglerna för utomlands bosatta pensionärer i det reformerade pensionssystemet

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 22 maj

2001/02:1196 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till försvarsminister Björn von Sydow

Sotningsmonopolet

2001/02:1197 av *Kjell-Erik Karlsson* (v) till miljöminister Kjell Larsson

Radioaktivt avfall

2001/02:1198 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Jan O Karlsson

Vård till asylsökande

2001/02:1199 av *Bengt Silfverstrand* (s) till kulturminister Marita Ulvskog

Skyddet för bondesamhällets kulturarv

2001/02:1200 av *Birgitta Sellén* (c) till kulturminister Marita Ulvskog

Nationalarkiv för film

2001/02:1201 av *Birgitta Sellén* (c) till kulturminister Marita Ulvskog

Nationellt inventeringsarbete av film

2001/02:1202 av *Birgitta Sellén* (c) till kulturminister Marita Ulvskog

Filmvårdscentral i Grängesberg

2001/02:1203 av *Ola Karlsson* (m) till kulturminister Marita Ulvskog

Sveriges Televisions sändningskostnader

2001/02:1204 av *Harald Nordlund* (fp) till jordbruksminister Margareta Winberg

EU:s fiskepolitik

2001/02:1205 av *Bengt Silfverstrand* (s) till näringsminister Björn Rosengren

Statlig lönegaranti vid konkurs i utländskt bolag

2001/02:1206 av *Rosita Runegrund* (kd) till socialminister Lars Engqvist

Vård i semesterkommun

2001/02:1207 av *Johan Lönnroth* (v) till utrikesminister Anna Lindh

Intellektuella i Iran

2001/02:1208 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Anna Lindh

Förnyande av pass

2001/02:1209 av *Margareta Cederfelt* (m) till statsrådet Ingela Thalén

Antalet sjukskrivningar

2001/02:1210 av *Elizabeth Nyström* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Nytt signalsystem

2001/02:1211 av *Mona Berglund Nilsson* (s) till utbildningsminister Thomas Östros

Barns fysiska aktiviteter

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 maj.

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 22 maj

2001/02:1155 av *Margareta Cederfelt* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Fastighetsskatten

2001/02:1159 av *Inger Segelström* (s) till socialminister Lars Engqvist

Abortregisterutredning

2001/02:1160 av *Jonas Ringqvist* (v) till jordbruksminister Margareta

Winberg

Bekämpningsmedel

2001/02:1163 av *Rigmor Stenmark* (c) till försvarsminister Björn von

Sydow

Lagstiftning om brandlarm

2001/02:1166 av *Willy Söderdahl* (v) till miljöminister Kjell Larsson

Ekologiska företag och regional samordning

2001/02:1172 av *Ann-Marie Fagerström* (s) till statsrådet Lars-Erik

Lövdén

Svartjobb inom byggbranschen

2001/02:1176 av *Birgitta Sellén* (c) till näringsminister Björn Rosengren

E 4 söder om Sundsvall

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 maj.

17 § Kammaren åtskildes kl. 17.21.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdet början t.o.m. 8 § anf. 42 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 9 § anf. 87 (delvis),

av andre vice talmannen därefter t.o.m. 11 § anf. 143 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.19 och

av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om val av ordförande i trafikutskottet	1
3 § Anmälan om uteblivet svar på interpellation.....	1
4 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.	1
5 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden	2
6 § Förnyad bordläggning.....	2
7 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 17 maj	2
MJU15 Jordbruk, m.m.	2
8 § Godkännande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder	4
Justitieutskottets betänkande 2001/02:JuU29.....	4
Anf. 1 ALICE ÅSTRÖM (v).....	4
Anf. 2 KIA ANDREASSON (mp).....	6
Anf. 3 MÄRTA JOHANSSON (s).....	8
Anf. 4 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	10
Anf. 5 MÄRTA JOHANSSON (s) replik.....	11
Anf. 6 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	11
Anf. 7 MÄRTA JOHANSSON (s) replik.....	11
Anf. 8 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	12
Anf. 9 MÄRTA JOHANSSON (s) replik.....	12
Anf. 10 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	12
Anf. 11 MÄRTA JOHANSSON (s) replik.....	12
Anf. 12 FREDRIK REINFELDT (m)	13
Anf. 13 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	15
Anf. 14 FREDRIK REINFELDT (m) replik.....	15
Anf. 15 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	16
Anf. 16 FREDRIK REINFELDT (m) replik.....	16
Anf. 17 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	17
Anf. 18 FREDRIK REINFELDT (m) replik.....	17
Anf. 19 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	18
Anf. 20 FREDRIK REINFELDT (m) replik.....	18
Anf. 21 GUNNEL WALLIN (c)	19
Anf. 22 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	20
Anf. 23 GUNNEL WALLIN (c) replik.....	20
Anf. 24 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	20
Anf. 25 GUNNEL WALLIN (c) replik.....	21
Anf. 26 JOHAN PEHRSON (fp)	21
Anf. 27 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	23
Anf. 28 JOHAN PEHRSON (fp) replik	23
Anf. 29 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	24
Anf. 30 JOHAN PEHRSON (fp) replik	24
Anf. 31 KIA ANDREASSON (mp) replik.....	25
Anf. 32 JOHAN PEHRSON (fp) replik	25

Anf. 33 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	25
Anf. 34 JOHAN PEHRSON (fp) replik	28
Anf. 35 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik.....	28
Anf. 36 JOHAN PEHRSON (fp) replik	28
Anf. 37 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik.....	29
Anf. 38 FREDRIK REINFELDT (m) replik	29
Anf. 39 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik.....	29
Anf. 40 FREDRIK REINFELDT (m) replik	30
Anf. 41 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik.....	30
Anf. 42 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	31
Anf. 43 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik.....	32
Anf. 44 ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	32
Anf. 45 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik.....	33
Anf. 46 KIA ANDREASSON (mp) replik	33
Anf. 47 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik.....	33
Anf. 48 KIA ANDREASSON (mp) replik	34
Anf. 49 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s) replik.....	34
Anf. 50 MARGIT GENNSEN (m)	34
(Beslut fattades under 13 §.).....	35
9 § Ändringar i djurskyddslagen, m.m.	35
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2001/02: MJU20	35
Anf. 51 INGVAR ERIKSSON (m)	35
Anf. 52 WILLY SÖDERDAHL (v)	37
Anf. 53 CAROLINE HAGSTRÖM (kd).....	39
Anf. 54 ESKIL ERLANDSSON (c).....	40
Anf. 55 HARALD NORDLUND (fp).....	42
Anf. 56 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	43
Anf. 57 ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	45
Anf. 58 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	45
Anf. 59 ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	46
Anf. 60 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	46
Anf. 61 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s)	46
Anf. 62 CAROLINE HAGSTRÖM (kd) replik.....	49
Anf. 63 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	49
Anf. 64 CAROLINE HAGSTRÖM (kd) replik.....	49
Anf. 65 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	50
Anf. 66 INGVAR ERIKSSON (m) replik	50
Anf. 67 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	51
Anf. 68 INGVAR ERIKSSON (m) replik	51
Anf. 69 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik	51
Anf. 70 ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	52

Anf. 71 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik.....	52
Anf. 72 ESKIL ERLANDSSON (c) replik	53
Anf. 73 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik.....	53
Anf. 74 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	53
Anf. 75 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik.....	53
Anf. 76 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	54
Anf. 77 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik.....	54
Anf. 78 GUDRUN LINDVALL (mp).....	54
Anf. 79 HARALD NORDLUND (fp) replik	57
Anf. 80 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	57
Anf. 81 HARALD NORDLUND (fp) replik	58
Anf. 82 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	58
Anf. 83 CHRISTER SKOOG (s)	59
Anf. 84 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	60
Anf. 85 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	61
Anf. 86 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	61
Anf. 87 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	61
Anf. 88 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	62
Anf. 89 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s) replik.....	62
Anf. 90 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	62
Anf. 91 TASSO STAFILIDIS (v)	62
Anf. 92 CHRISTER SKOOG (s) replik	63
Anf. 93 TASSO STAFILIDIS (v) replik.....	63
Anf. 94 CHRISTER SKOOG (s) replik	63
Anf. 95 TASSO STAFILIDIS (v) replik.....	64
Anf. 96 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	64
Anf. 97 TASSO STAFILIDIS (v) replik.....	64
Anf. 98 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	64
Anf. 99 TASSO STAFILIDIS (v) replik.....	65
Anf. 100 JEPPE JOHNSSON (m).....	65
Anf. 101 TASSO STAFILIDIS (v) replik.....	66
Anf. 102 JEPPE JOHNSSON (m) replik	66
Anf. 103 TASSO STAFILIDIS (v) replik.....	67
Anf. 104 JEPPE JOHNSSON (m) replik	67
Anf. 105 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	67
Anf. 106 JEPPE JOHNSSON (m) replik	68
Anf. 107 GUDRUN LINDVALL (mp) replik	68
Anf. 108 JEPPE JOHNSSON (m) replik	69
Anf. 109 CHRISTER SKOOG (s) replik	69
Anf. 110 JEPPE JOHNSSON (m) replik	69
Anf. 111 CHRISTER SKOOG (s) replik	70
Anf. 112 JEPPE JOHNSSON (m) replik	70
Anf. 113 WILLY SÖDERDAHL (v).....	70
Anf. 114 JOHNNY GYLLING (kd)	71
(Beslut fattades under 13 §.)	72
10 § Regeringens förvaltningspolitik, m.m.	72

Konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU24	72
Anf. 115 LARS HJERTÉN (m).....	72
Anf. 116 KENNETH KVIST (v).....	73
Anf. 117 INGVAR SVENSSON (kd)	74
Anf. 118 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	75
Anf. 119 PER LAGER (mp).....	75
Anf. 120 GÖRAN MAGNUSSON (s)	76
Anf. 121 LARS HJERTÉN (m).....	78
Anf. 122 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	78
Anf. 123 LARS HJERTÉN (m) replik	79
Anf. 124 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	79
Anf. 125 PER LAGER (mp).....	80
Anf. 126 GÖRAN MAGNUSSON (s)	80
Anf. 127 PER LAGER (mp).....	80
Anf. 128 GÖRAN MAGNUSSON (s)	80
(Beslut fattades under 13 §.).....	81
11 § Vissa censurfrågor	81
Konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU31	81
Anf. 129 INGER RENÉ (m).....	81
Anf. 130 INGVAR SVENSSON (kd)	82
Anf. 131 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	82
Anf. 132 PER LAGER (mp).....	83
Anf. 133 ANDERS BENGTTSSON (s)	84
Anf. 134 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	86
Anf. 135 ANDERS BENGTTSSON (s) replik	86
Anf. 136 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik.....	87
Anf. 137 ANDERS BENGTTSSON (s) replik	87
Anf. 138 PER LAGER (mp).....	87
Anf. 139 ANDERS BENGTTSSON (s) replik	88
Anf. 140 PER LAGER (mp) replik	88
Anf. 141 ANDERS BENGTTSSON (s) replik	88
Anf. 142 INGER RENÉ (m).....	88
Anf. 143 ANDERS BENGTTSSON (s)	89
Anf. 144 INGER RENÉ (m).....	89
Anf. 145 ANDERS BENGTTSSON (s)	89
(Beslut fattades under 13 §.).....	90
12 § Norden	90
Utrikesutskottets betänkande 2001/02:UU12	90
Anf. 146 STEN TOLGFORS (m).....	90
Anf. 147 ELVER JONSSON (fp).....	92
Anf. 148 AGNETA BRENDT (s)	95
Anf. 149 STEN TOLGFORS (m) replik	97
Anf. 150 AGNETA BRENDT (s) replik	98
Anf. 151 STEN TOLGFORS (m) replik	98
Anf. 152 AGNETA BRENDT (s) replik	99
Anf. 153 ELVER JONSSON (fp) replik	99
Anf. 154 AGNETA BRENDT (s) replik	99
Anf. 155 ELVER JONSSON (fp) replik	99
Anf. 156 AGNETA BRENDT (s) replik	100

Anf. 157 KENT OLSSON (m).....	100
Anf. 158 AGNETA BRENDT (s) replik.....	102
Anf. 159 KENT OLSSON (m) replik	102
Anf. 160 ANITA JOHANSSON (s).....	103
Anf. 161 KENT OLSSON (m) replik	105
Anf. 162 ANITA JOHANSSON (s) replik.....	106
Anf. 163 KENT OLSSON (m) replik	106
Anf. 164 ANITA JOHANSSON (s) replik.....	106
Anf. 165 ÅKE GUSTAVSSON (s).....	106
Anf. 166 MARIANNE ANDERSSON (c).....	108
(Beslut fattades under 13 §.)	109
Ajournering.....	110
Återupptagna förhandlingar	110
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	110
JuU29 Godkännande av rambeslut om en europeisk arresteringsorder.....	110
MJU20 Ändringar i djurskyddslagen, m.m.	110
KU24 Regeringens förvaltningspolitik, m.m.	112
KU31 Vissa censurfrågor	114
UU12 Norden	115
14 § Bordläggning.....	115
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	116
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	117
17 § Kammaren åtskildes kl. 17.21.	117

Elanders Gotab, Stockholm 2002